

LUK

Luk Riita keyir Maji Kepi

LUK RIITA DIITA MAJIN TIYOPILAS RIINA HEECHIREK YAR

¹ Tiyopilas, sen. Nokwapa nokwapa ma ye notaka tar otiir boboyen ye eena je keyi hechar. ² Tasiir nedii ma yecha diita boboy hechi sawotar. Sawotarek, keyir ma yecha meejihi keyi tar. Nota eechaba meejiir. ³ Meejitarek, ada diita boboyen mashi na apa hehar hikichiniga an apa hikitu eeta kepi ada diita meejiir maji miina hehar keyichik. ⁴ Miipa miina maji poko tar majin miipa hehar siikiin hikiken, eena ada miina diita majin keyichichu.

UKU YEECHIR JON RIINA YIMOWUR MAJI

⁵ Eeta nedii Herot riita Judia aka tabo yima tarek opelen otii tar ma por tar. Riiti he eeta Sekaraia. Riiti opelen otii tar magwi, eeta Abaisa. Riiti mima siiti he eeta Ilisabet. Siiti magwi ye eeta Eron riiti magwi. ⁶ Piiriita tarek, piiriita yo kepin otii tarek, God riita her. Piiriita God riiti lon, riiti majin hehar somowutar. ⁷ Piiriita yikapwa biish. Siita makwo ma tar. Eena yikapwa biish. Piiriita apoko saba siir.

⁸ Nedii pochi Sekaraia rii opelen otiitar ma tari, rii God riiti yon otii tar. Riiti yo nedii tarek, rii otiitar. ⁹ Opelen otii tar ma yechi otii tar abon riita somowu tari, aboga hisiiri, riita God riiti aka wok ichiniga kwowa ya tar boboyen cheyek

tukutar. ¹⁰ Tukutar nediik ma mima ye sabak tarek, ye God riina maji batar. ¹¹ Maji batarek, Sekaraia riita kwowa ya tawa boboyen tukutar cheyek mam yepak siitii tarek, God riiti ejel por rii riitak yar. ¹² Yarek, Sekaraia rii hechi nubu nubuchi akiir.

¹³ Akiirek, ejel rii eecha wor, “Sekaraia, opoche akiitanakech. Good riita miiti woher majin mee-jirek, miiti mima Ilisabet, siita hoye yikapwan yimowukiita. Yimowunak, riiti hin napa eecha haba ta, Jon. ¹⁴ Diita yikapwa riin yimowunak kichi inyaka kwoya hikikiita. Nokwapa nokwapa ma mima yechi inyaka kwoyawoy hikitakiita. ¹⁵ God riita riina mey maka hewak, riita harapa ma siikiita. Riita wiski, wain akasakech. Riina yimowunak, Holi Spirit riina takiikiisiitakiita. ¹⁶ Riita nokwapa nokwapa Isrel ma mima yenya yechi Harapa yechi God riina awasen dareboyeki-ita. ¹⁷ Ilaija riita God riitaka hapaga ichawaga, diita ma rii eechaba God riiti miy somak ikiita. Riita apoko yenya yaya yechi yikapwaka eecha heechikiita. God riina nasowoye tawa ma yen riipa dareboytakiita. Dareboy tanak, ye inyaka kepi hiki tawa ma yechi inyakan yakiita. Riipa God riiti ma miman Harapa riina sayarechikiita.”

¹⁸ Sekaraia rii ejel riina wor, “Boyega ada hikikiita diita maji siikiin batawey? Ada apoko saba ma siir. Eeji mima eeta apoko saba si-ibar.” ¹⁹ Ejel rii riina awasen wor, “Ada Ge-briel. Ada God riiti miy somak siitiito. Diita hadabas majin miina sawoken eena riita ana heechirek yar. ²⁰ Wowak, ada sawowa maji eeta God riiti nedii sokwakiita. Miita ada bawa

majin meejikasakech. Eena miiti kuja diimiikiita. Miita saka hiki siitiichiwak, eena miita kuja saka bakiitawak. Ada miina bawa maji komas siikiin sokwanak, miita kawka kuja bakiita.”

²¹ Diita nedii ma mima yecha Sekaraia riina kowutar. Kowuchiniga yecha hikichi kapo boyewak rii God riiti lotu akak eechaba eechaba tar. ²² Riita sabak yarek, rii yenya maji saka batarek, rii abatar. Eena yecha hikitar rii anada boboyen lotu akak eeka her. Maji saka worek, rii tapabak maji mukuchir. ²³ Sekaraia riiti lotu akak yo otii nedii hamachi rii riiti akak awasen ir. ²⁴ Komasa riiti mima, Ilisabet, sii yikapwan kiyatar. Kiyaniga sii siiti akak niiwiika yokotapa eeka siir. ²⁵ Sii eecha wor, “Apa eeta Harapa rii ana kwoya hecho. Apa riita eeji hiibiyen yeechi rabowa.”

JISAS RIINA YIMOWUR MAJI

²⁶ Ilisabet sii 6 niiwiika yikapwa poche kiyatarek, God rrita ejel Gebriel riina heechirek ir. Galili nosape akaman siiti hi Nasaret, eeka heechirek ir. ²⁷ Irek, omunyegu mima pochin siitaka yar. Ma por tarek, riiti hi, Josep, riita yak tawa miman eena hisiir. Josep riiti wayega eeta Devit. Omunyegu mima siiti hi eeta Maria. ²⁸ Eeta ejel rii siitaka yarek, rii siin eecha wor, “Sen apa. Na eshar ta. Eeta Harapa nijaka tawa. Tawak, rii ninya rukusiichiniga yeyada har.” ²⁹ Maria siita ejel sawotar maji meejiichi nubu nubu tarek, sii maji mun hiki tar. ³⁰ Worek, ejel rii siina eecha wor, “Maria, nija opoche akiitanakech. God riita ninya keena harapa rukusiito ³¹ Nija awi siikiita.

Nija awi siinak, hoye yikapwan yimowukiita. Yimowunak, riiti hi Jisas na haba ta.

³² Rii harapa siikiita. Riina harapa howuk tawa
God

rii yikapwa habatakiita.

Eeta God riita riina aka tabo yiman otiikiita.

Riiti

wayega, Devit rii tarega, rii eechaba takiita.

³³ Tanak, rii Jekop riiti yakapwan eechaba eech-
aba

neeki yesokwakiita.

Riiti kigdom eechaba eechaba takiita.

Hamakasakech.

³⁴ Worek, Maria sii meejiichi ejel riina wor, “Ada omunyegu mima tawa. Ada makasakech. Boyega diita boboyen ada siikiita?” ³⁵ Eeta ejel awasen wor, “Eeta Holi Spirit riita nijaka yakiita. Yanak, God riiti hapaga otii tawa boboy ninya gamukiita. Eena diita kepi yikapwa riina God Riiti Yikapwan habatakiita. ³⁶ Niji yakaa, Ilisabet, siina na hiki ta. Sii eeta apoko saba mima siir. Siirek, ma ye eecha wocho, sii keena yakapwan saka yimowukiitawak. Wowak, sii yikapwan kiyato. Yokotapa abo yokotapa pochi niiwiika siir. ³⁷ God rrita eyey boboy keena otiikiita.” ³⁸ Maria sii eecha wor, “Ada Harapa riiti yo otiitawa wakasa mima. Miita bawa majin wowey, sa way ta.” Worek, ejel rii heechi ir.

MARIA SII ILISABET HEKEN YAR MAJI

³⁹ Komas Maria sii boboyen sayarechi ameya heechi kwowuk tar eemek heechi ir. Judia nosapek ir. ⁴⁰ Sekaraia, Ilisabet piiriiti akak ir. I hechi Ilisabet siina woshiar. ⁴¹ Woshiarek,

Ilisabet sii meejirek, eeta yikapwa rii siiti biik tari, nyegiirabor. Holi Spirit rii yarek, Ilisabet siina takiikiisiirek, ⁴² sii harapa uwar, “Nija akar eyey mimaka tari, God riita nijaban keena rukusi-ito. God riita niiji yikapwan keena rukusiito. ⁴³ Boyewak diita boboy eeta ana yawak, eeji Harapa riiti nokwapa ana hek yawa? ⁴⁴ Ada nija ana woshiar majin meejiwak eeji yikapwa eeji biik tari, ameya rii kwoya woy hikichi, nyegiirra-bor. ⁴⁵ Nija God riita ninya wochirek yar majin sokwaken hiki siitiichiwey, niiji inyaka kwoya woy hikikiita.”

MARIA SII HOKWA CHICHAR

- ⁴⁶ Maria sii eecha wor,
 “Eeji wopu eeta Harapa riiti hin yesokwato.
⁴⁷ Eeji yesokwa yichi tawa God riita otiirek, eeji inyaka eeta kwoya woy hikitu.
⁴⁸ Ada God riiti kubuchey wakasa mima tawey, rii ana hikitar.
 Apa na komas eyey ma mima yecha eecha habatakiita:
 Ada eeta God riita rukusii tawa mima.
⁴⁹ Harapa otii tawa God riita harapa boboyen ana
 otiichicharek eena ana eecha habatar.
 Rii ti hi eeta Holi.
⁵⁰ Ma mima mukaw mashi tarek, apa tawak, komas
 tabatawak, riita riiti hehar otii tawa boboyen eena
 God riina akii tawa man eena mukuchichu.
⁵¹ Riita riiti hapaga tawa tapan mukuchir.

Wohipi tawa ma yechi inyaka otii hiki tawa boboy

otiierek, riita yenya otii poy pakar.

⁵² Rii harapa akii tabo yima yenya dagiir poyer. Wok woy tawa ma yenya riita yesokwar.

⁵³ Rii eecha ha tawa ma yenya hadabas aboboyen

takiikiisiir.

Ye yaka tawa ma yenya wochirek ye sobo ir.

⁵⁴ Riita noti wayega yenya wotar majin rii yesokwar.

Riiti wakasa ma, Isrel, yenya rii kiyatayek yar.

⁵⁵ Rii Ebrahim riina hehar rukusii tari saka abosuchirek,

Rii Ebrahim riiti yikapwan yenya eechaba eechaba

saka abosuchitarek.”

⁵⁶ Worek, Maria siitaq niiwiika piiriichar kaka siirek, sii Ilisabet siina heechi siiti akamaka awasen ir.

UKU YEECHIR JON RIINA YIMOWUR

⁵⁷ Ilisabet yimowur nediik yarek, sii hoyey yikapwan yimowur.

⁵⁸ Yimowurek, siiti bana bana tar ma siiti magwi Harapa riita siina kepi otiitar boboyen ye meejichi yaniga siitaka maji kwoyawoy batar.

⁵⁹ Yikapwa rii 8 yadii tarek, yecha sapi dagii rabok yar. Yarek, yecha riina hin habak Sekaraia apoko riiti hin, eena waga habatar.

⁶⁰ Worek, riiti awi eecha wor, “Yaho. Sekaraia habakasakech. Riiti hi eeta Jon.” ⁶¹ Yecha awasen siina eecha wor, “Niji magapana diita yikadey hi takasakech.” ⁶² Worek, yecha eepi riina tapa maji

batawak woher, “Kapo boy riiti hin habataki-ita?” ⁶³ Worek, Sekaraia riita jeyn yaken woher. Wohechi keyirin kadiirek eeche wor, “Riiti hi eeta Jon.” Worek, eyey nyegiirabor. ⁶⁴ Eeta nedii Sekaraia rii kawka maji sokwarek kawka maji batar. Baniga, rii God riiti hin yesokwatar. ⁶⁵ Worek, bana bana tar ma ye harapa akii tar. Worek, diita otiir boboy Judia kwowu tar eemek eeka i ye ya tar. ⁶⁶ Eyey ma mima ye meejichi hikichi woher, “Kapo boy diita yikapwa riipa boy siikiita?” Eeta geenyek siir God riiti hapaga boboy eeta yikapwa riitaka siir.

SEKARAIA RIITI KOMAS SOKWAK TAWA MAJI

⁶⁷ Riiti eepi, Sekaraia, riina Holi Spirit yaniga takiikiisiirek, Sekaraia rii komas sokwak tawa majin sawor:

⁶⁸ “Eeta Harapa, Isrel yechi God, riina na kwoya babatanak na kwoya ba hiki ta.

Rii riiti ma mima kiyatayek yar. Yenya heemachik eena yar.

⁶⁹ Riita otiirek, yesokwa yicha ma sokwar.

Sokwarek, riita nona yesokwa yichir.

Dii eeta Devit, God riiti wakasa ma, riiti neja.

⁷⁰ Mashi mashi riita riiti piirapet, maji sawo tar ma kepi, riita yechi kujak eeche wor.

⁷¹ Riita wotar, nona o ana pichawa ma yecha nona dagiir

poyek otii tanak, riita nona yesokwa yichikiita.

⁷² Riita noti wayega yenya eeche wor, “Ada yenya

mashi wotar majin saka abosuchikiitawak.

Ada kwona hehar rukusiitakiita.

⁷³ Riiti noti wayega Ebrahim riina majin wotar,

⁷⁴ o ana pichawa ma yecha nona dagiir poyek
otii tanak, riita

nona yesokwa yichikiita.

Riita wotar, nota riiti yon otiichinyey, nota sak
akiikiitawak.

⁷⁵ Riita wotar, riita nona riiti miyik henyak,
nota eechaba

eechaba kepi takiita. Eechaba eechaba hehar
takiita.

⁷⁶ Miita eeji yikapwa.

Howuk tawa God riiti piirapet miina harapa
habatakiita.

Miita Harapa riina mapo ikiita. Mapo iniga
Harapa

riiti nobon takiichikiita.

⁷⁷ Takiichinyak, riipa God riiti ma miman yenza
yesokwa

yichiken eena wokiita. Yechi kapasek boboyen
bachi

poyeken eena wokiita.

⁷⁸ Noti God rrita nona hehar rukusiito.

Riipa otiitanak, hevenek tawa haba nona
okoreechichakiita.

⁷⁹ Niyi kiyik yichawa man, hak otii tawey, haba
eeta yenza okoreechichakiita.

Okoreechichanak, hechi noti yatii kepi wey
tawa nobok

piitiikiita. Wonyak, nopa kepi hikichi ikiita.

⁸⁰ Eeta yikapwa, Jon, sokwatar. Sokwatarek,
riiti spirit hapaga sokwar. Riita me biish tar
eemek akama biish tar eemek, eeka yichar. Yi yi

yicharek, komas nedii riita Isrel ma mima yechi miy somak ya sokwar.

2

JISAS RIINA YIMOWUR

¹ Eeta nedii Rom ma aka tabo yima, Sisa Ogas-tas, riita lo majin heechirek ir. Riiti kigdom eyey ma mima yenya diita lon heechirek ir. Riiti lo eecha wor, eyey ma mima yechi hin jeyek sa keyi ta. ² Diita mapo hin keyir yo otiitari, eeta nedii Sairinias rii Siria nosape neeki yesokwatar ma. ³ Worek, eyey ma mima yecha yechi akama hin keyiken heechi ir. ⁴ Worek, Josep rii Nasaret akama, Galili nosape tarek, heechi Judia nosape eeka ir. Betlehem akamak ir. Ada tabo yima, Devit riin mashi mashi eeka yimowurek, Josep rii Devit riiti neja tarek, eena Josep rii eeka ir. ⁵ Maria ri mima sii riitaka ir. Piiriiti hin keyik eena ir. Sii yikapwaka tarek, ir. ⁶ Piiriita Betlehem akamak tarek, Maria sii yikapwa yimowu nedii yar. ⁷ Yarek, sii siiti mapo yikapwa, hoye yikapwan, yimowur. Yimowurek, sii riina siivatabi jichi bulamakaw aboboy heechi tar eemek eeka seechir. I ye ya tar ma yechi wa tar aka eeta takiikiisiir. Eena bulamakaw yechi eemek eeka watar.

EJELL YECHA SIPSIP HEHAR TAR MA YECHAK YAR

⁸ Kata eemek sipsip hehar tar ma kaw yecha niyik yechi sipsip siitii kowu tar. ⁹ Eeka tarek, God riiti ejel yechak yar. Yarek, God riiti harapa yama yenya okoreetar. Worek, yecha harapa akii tar.

¹⁰ Akii tarek, ejel rii yenya eeche wor, “Opoche akiitanakech! Ada hadabas hiki tawa majin yayar. Ma mima ye meejinak, yecha inyaka kwoya woy hikikiita. ¹¹ Apa niy Devit riiti akamak kwoti yesokwa yicha tawa ma riina yimowur. Rii eeta Kraist, eeta Harapa! ¹² Na he. Diita boboyen henyak, kwo hikikiita riita eeta omutiik: Eeta yikapwan siivatabi jichi bulamakaw yechi aboboy heechi tawa eemek eeka seechitu.”

¹³ Worek, ameya nokwapa nokwapa hevenek tawa ejel yecha yaniga God riina hokwa chichar. God riiti hin yesokwaken eena chichar. Diitata chichar:

¹⁴ God riiti hin howuk tawa eemek na yesokwa ta.

Ma mima ye diita nosapek tawey, God riita yenya

kepi hiki tawey, God riiti wopusha tawa boboy yechaka sa ta.

SIPSIP HEHAR TAR MA YE JISAS RIINA HEKEN IR

¹⁵ Ejel yecha yenya heechi hevenek irek, sipsip hehar tar ma yecha awasen awasen eeche wor, “Nota Betlehem akamak na hawa ik. Diita otiir boboyen God riita nona woweyn, nota na heechi i he.” ¹⁶ Worek, yecha ameya heechi ir. Irek, iyarechi yecha Maria, Josep piiriina yesha hechi yikapwa riita bulamakaw yechi aboboy heechi tar boboy eeka watarin her. ¹⁷ Hechiniga, yecha eyey ma miman ejell rii diita yikapwan bar majin wor. ¹⁸ Worek, eyey ma mima yecha sipsipen siitii kowutar ma yecha bar majin meejiichi yecha

nubu nubu tar. ¹⁹ Worek, Maria sii hechi mak-abek heechir. Saka abosuchirek. Diita boboyen sii inyaka wopu siitiik hiki tar. ²⁰ Worek, sipsip siitii kowutar ma ye heechi awasen ir. Iniga God riina hokwa chichar. Harapa boboyen yecha herin meejirin eena God riina kwoya babatarek, kwoya ba hiki tar. Ejel riita yenya batari, ii eeta sokwar.

YE JISAS RIINA HIN HAR

²¹ Kommas 8 yadii hamarek, eeta sapi dagii poye tar nedii yarek, yecha riiti hin eecha habar, Jisas. Diita hin ejel rii mapo biik tar nedii har.

JISAS RIINA HARAPA LOTU AKAK YE IR

²² Moses riiti lo wori, piiriiti oti yeetetar nedii hamarek, piiriita Jisas riina yeechi Jerusalem akamak ye ir. God riina sobo haken ye ir. ²³ God riiti keyir lo maji eecha wocho, “Eyey mapo hoye yikapwan yimowunak sa habata rii eeta holi, rii eeta God riiti.” ²⁴ God riiti lo wori yecha kawka sejikiir apo upurus aponima yi upurusen upurus hak wori piiriina yeechi ye iniga eeta opelen otiir. ²⁵ Worek, ma por rii Jerusalem akamak tarek, riiti hi eeta Simion. Simion rii yo kepin oti tar ma. Rii God riiti nobon somowutar. Riita Isrel ma yenya yesokwa yichi tawa ma riina kwoutar. Holi Spirit riita riitaka tar. ²⁶ Holi Spirit riita riina mukuchirek, rii hikir rii eeta Kraist, God riita wotarin, rii eena hechiniga komas riipa hakiita. ²⁷ Holi Spirit rii otiirek, Simion rii harapa lotu akak ir. Irek, Mariaka Josep piiriita Jisas riina harapa lotu aka wok ye ir. Lo maji eecha wori, eena ye ir. ²⁸ Ye irek, Simion rii hechi yikapwan

riiti tapak yeechi God riina woshi atar. Eecha wor:

²⁹ “Apa miita wotar majin sokwar.

Miiti wakasa ma, ana, na heechinak anapa eshar ikiita.

³⁰ Eeji miyik ada miiti yesokwa yicha tawa boboyen hehar hewa.

³¹ Miita eyey ma mima yechi mi somak sayar otiichir.

³² Mii eecha haba yama tawey, mii shebo shebo biish tawa ma yenya miiti nobon mukuchichu. Miiti hadabas boboyen miiti Isrel ma mima yenya hatu.”

³³ Simion riita Jisas riina hechi bar majin yikapwa riiti awi, eepi piir meejiichi henebarabor.

³⁴ Simion rii piiriina God riiti kepi majin bar. Riiti awi siina eecha wor,

Diita yikapwan God riita hisiir. Hisiirek, rii otiichinyak, nokwapa nokwapa Isrel ma yecha tepekeyinechi sakakiita.

Nokwapa nokwapa anadii ma yecha sokwakiita.

God riita otiirek, riita God riiti nobon ma yenya diita nobon dasiipiiken otiikiita.

³⁵ Yecha eena otiiniga yechi veenyi hikitar inyakaka

tar boboyen riita geenyik yenya kwodii wokiita.

Wonyak, niji inyakan meseken eekik pikiita.

³⁶ Piirapet mima pochi siita eeka tarek, siiti hi Ana. Sii Panuwel riiti yikapwa. Siiti magwi eeta Aser. Sii apokosaba mima. 7 sukwiya siiti

maka tarek, rii har. ³⁷ Harek, sii 84 sukwiya saniga tar. Apokosaba siir. Sii harapa lotu akan heechikasakech. Sii eechaba eechaba God riina maji kwoya ba ba tarek, kwoya ba hiki tar. Sii aboboy kaw saka atarek. Sii God riina maji batar. ³⁸ Kata nedii Josep, Maria piir harapa lotu akak tarek, sii iyarechi God riina woshiachiniga sii diita yikapwan hikichi maji bar. Kowutar ma yenya maji bar. Yecha God riita Isrel ma miman yesokwaken kowutar.

JOSEP RII NASARET AKAMAK AWASEN IR

³⁹ Yecha eyey God riiti lo keyir maji oti hamarek, yecha Galili nosape awasen heechi ir. Yechi akama Nasaret, eeka ir. ⁴⁰ Eeta yikapwa sokwatar. Sokwachi hapaga siir. Siirek, rii hokwa sokwa tawa maga siir. God riita riin hehar rukusiitar.

HADIIYE YIKAPWA JISAS RII HARAPA LOTU AKAK IR

⁴¹ Eechaba eechaba sukwiya Jisas riiti awi, eepi piiriita noku sha aken Jerusalem akamak ir. Noku sha atawa boboy siiti hi Pasova. ⁴² Jisas riita 12 sukwiya tarek, yecha oti tar boboyen somowu tarek, yecha Pasova noku sha ak eena ir. ⁴³ Noku sha a hamarek, yecha yechi akamaka heechi iken otiir. Heechi ik otiirek, yikapwa Jisas rii Jerusalem akamaka tar. Tarek, riiti awi, eepi saka hikirek. ⁴⁴ Piiriita eecha hikitar Jisas rii kapo awasen ichar ma mima yechaka kapo eecha tawa. Eena yadii pochi piiriita noboka ichar. Yadii pochi nobon opoy icharek, piiriita riina yesha hipur. Nareboy, magwi yechaka

eеча riina yesha hipur. ⁴⁵ Yesha hiputarek, piiriita Jerusalem akamak kawka yeshaken eena ir. ⁴⁶ Yadii piiriichar hamarek, piiriita riina harapa lotu akak eeka her. I heri, rii Ju ma maji poko tar ma yechaka eecha yichar. Yiniga rii yechi majin meejichi awasen yenya wowohechar. ⁴⁷ Eyey ma yecha riiti majin meejirin yecha negerabor riiti majin. ⁴⁸ Riiti awi, eepi piir riina hechi negerabor. Worek, riiti nokwapa sii riina eecha wor, “Eeji yikapwa, boyewak miita sinya eecha otiwa? Miina yesha hipurek, miiti eepi adaka sicha miina inyakapa hikichiniga miina yeshato.” ⁴⁹ Rii piiriina awasen eecha wor, “Boyewak kicha ana yeshatar? Ki kapo saka hikirek eeta kepi ada keena eeji Apoko riiti akakeeka tawa?” ⁵⁰ Worek, piiriita riita bar majin saka hikirek.

⁵¹ Worek, Jisas riita piiriitaka Nasaret akamak ir. Irek, riita piiriita batar majin meejichi mayishichar. Riiti nokwapa sii diita otiitar boboyen siiti inyaka wopuk heechi tar. ⁵² Worek, Jisas rii sokwar. Sokwaniga maba kepi siirek, hokwa sokwar. Siirek, God riita riina rukusiitar. Ma ye riina rukusiitar.

3

UKU YEECHIR JON RII MAJI SAWOTAR

¹ Taibirias Sisa rii 15 sukwiya siitii kowu tarek, Pontias Pailat rii Judia nosap harapa gavman ma tar. Tarek, Herot rii Galili nosap harapa gavman ma tar. Pilip, riiti kumwoy, rii Ituria nosap, Trekonaitis nosap harapa gavman ma tar. Laisenias rii Abilini nosap harpa gavman ma eeta

nedii tar. ² Anas, Kaiapis piiriita harapa opelen otii tar ma tar. Eeta nedii God riiti maji eeta Jon, Sekaraia riiti yikapwa, riitaka yar. Rii me bish tar eemek eetaka tar. ³ Yarek, Jon riita Jordan pak bana bana tar nosapek i ye ya tar. I ye ya tarek, rii eecha sawotar, “Noti kapasek otii tawa boboyen na diireboyechi uku yeetii poy. Wonyey, God riita kwoti kapasek boboyen bachi poyekiita.

⁴ Piirapet Aisaia riita keyir maji eecha wor:

“Me biish tar eemek aya sii eeka uwato:

‘Harapa riiti nobon na sayarechicha!

Eye nobo na tak seechi. Wonyak, riipa eeka ikiita.

⁵ Tabotii wawu woy takiikii siitakiita.

Eye harapa kwow karakada kwow otiiniga sheyshey siitakiita.

Kuriikwor tawa nobo otii danegwa seechikiita.

Tomo tam papaka tawey, otii kepi siikiita.

⁶ Eye ma mima yecha God riita eysokwa yichi tawa

boboyen yecha hekiita!”

⁷ Nokwapa nokwapa ma mima yecha Jon riitak uku yeechik yatar. Rii yenya eecha wor, “Kwo hopo yechi yikapwa. Kapo nama kwona eecha wor, ‘Komas God riiti kwotaye yana boboyen na heechi akii i.’ ⁸ Kwo na yo otiichi akar man na mukuchicha: Kwota kwi kapasek boboyen heechir. Opoche kwota eecha batanakech, ‘No Ebrahim riiti yikapwa.’ Ada kwona siikiin wocho, God rii eeta kiki sowa rii papan yeechiniga otiichirek, Ebrahim riiti yikapwaga eecha siikiita. ⁹ Yeebiiru me muk bana bana wato. Eyey me omu wanan siiney, iipa ye yechi hik rabokiita.”

¹⁰ Ma mima yecha riina wohechar, “Nopa boyen otiikiita?” ¹¹ Rii awasen eecha wor, “Ma por rii siivatabi upurus taney, poren na biish tana man ha. Ma aboboy taney, napa eechaba ha ta.” ¹² Takis yan ya tawa ma uku yeechik yar. Yarek, ye Jon riina woher, “Tisa, nopa boyen otiikiita?” ¹³ Rii yaka yakasakech.” ¹⁴ O ana pichawa soldia kaw ye riina woher, “Nopa boyen otiikiita?” Rii awasen eecha wor, “Kwota yan woshepii yeechi kwowuk woyetanakech. Kwota piken otiichi yan wohegiya yatanakech. Anasak tawa aka woshepii batanakech. Kwo opoche yakech keyi tanakech. II siikayekiisii.”

¹⁵ Ma mima yechi inyakak hikiniga kowutar. Jon riina harapa hikitar. Inyaka hikichi wor, “Rii kapo mapo wotar yak tawa Kraist.” ¹⁶ Worek, Jon rii yenya eecha wor, “Ada kwona ukuk uku yeechichu. Kommas ma por rii yanak, riipa harapa siikiita. Ada karakada siikiita. Ada saka kikisowak, wonyak, ada riitii yatiin su poko hogok wonyak. Riipa kwona Holi Spiritek hika eeka uku yeechikiita.” ¹⁷ Rii riiti gishagu riita tapak neekitu. Tapak neekitawak, riita kepika, kapasekiika keyiboto. Otii tawak, riita witen heechi tawa akak heechinak, sharega rii yeechi hik eechaba eechaba tukutakiita.”

HEROT RII JON RIIN POKO JI AKAK HEECHIR

¹⁸ Hadabas majin sawochiniga nokwapa nokwapa nobon Jon riita ma miman yenya kiyapotar. ¹⁹ Worek, Jon riita Herot, harapa gavman ma riina o maji bar. Herot rii mima pochin, riiti yaka riiti mima siina yar. Akar kapasek boboy otiiba

tarek, eena Jon rii riina o maji bar. ²⁰ Worek, Herot rii way kawka kapasek boboyen otiir. Rii Jon riina pokok jir.

JON RIITA JISAS RIINA UKU YEECHIR

²¹ Eeta nedii Jon rii ma mima yenya uku yeechi hamarek, rii Jisas riina uku yeechibar. Worek, Jisas rii God riina maji batarek niir eeka tagwar.

²² Tagwarek, Holi Spirit rii sejikiirega eecha haga riitak yar. Worek, aya niirek uwari eecha wor, “Ada miina kwoya hecho. Mii eeji Yikapwa. Eeji inyaka miina kwoya woy hikitu.”

JISAS RIITI YEYI, WAYEGA, YECHI HI

²³ Jisas riita riiti yon yesokwari rii 30 sukwiya tar. Ma mima eecha hikitar rii Josep riiti yikapwa. Josep rii Hilai riiti yikapwa.

Hilai riita Matat riiti yikapwa.

²⁴ Matat riita Livai riiti yikapwa.

Livai riita Melkai riiti yikapwa.

Melkai riita Janai riiti yikapwa.

Janai riita Josep riiti yikapwa.

²⁵ Josep riita Matataias riiti yikapwa.

Matataias riita Emos riiti yikapwa.

Emos riita Neam riiti yikapwa.

Neam riita Eslai riiti yikapwa.

Eslai riita Nagai riiti yikapwa.

²⁶ Nagai riita Meat riiti yikapwa.

Meat riita Matataias riiti yikapwa.

Matataias riita Semen riiti yikapwa.

Semen riita Josek riiti yikapwa.

Josek riita Joda riiti yikapwa.

²⁷ Joda riita Joanan riiti yikapwa.

Joanan riita Resa riiti yikapwa.

Resa riita serababel riiti yikapwa.
Serababel riita Sialtiel riiti yikapwa.
28 Sialtiel riita Nerai riiti yikapwa.
Nerai riita Melkai riiti yikapwa.
Melkai riita Edai riiti yikapwa.
Edai riita Kosam riiti yikapwa.
Kosam riita Elmedam riiti yikapwa.
Elmedam riita Ea riiti yikapwa.
29 Ea riita Josua riiti yikapwa.
Josua riita Eliesa riiti yikapwa.
Eliesa riita Jorim riiti yikapwa.
Jorim riita Matat riiti yikapwa.
Matat riita Livai riiti yikapwa.
30 Livai riita Simion riiti yikapwa.
Simion riita Juda riiti yikapwa.
Juda riita Josep riiti yikapwa.
Josep riita Jonam riiti yikapwa.
Jonam riita Elaiakim riiti yikapwa.
31 Elaiakim riita Melia riiti yikapwa.
Melia riita Mena riiti yikapwa.
Mena riita Matata riiti yikapwa.
Matata riita Netan riiti yikapwa.
Netan riita Devit riiti yikapwa.
32 Devit riita Jesi riiti yikapwa.
Jesi riita Obet riiti yikapwa.
Obet riita Boas riiti yikapwa.
Boas riita Salmon riiti yikapwa.
Salmon riita Nason riiti yikapwa.
33 Nason riita Aminadap riiti yikapwa.
Aminadap riita Admin riiti yikapwa.
Admin riita Anai riiti yikapwa.
Anai riita Hesron riiti yikapwa.
Hesron riita Peres riiti yikapwa.

Peres riita Juda riiti yikapwa.
³⁴ Juda riita Jekop riiti yikapwa.
 Jekop riita Aisak riiti yikapwa.
 Aisak riita Ebrahim riiti yikapwa.
 Ebrahim riita Tera riiti yikapwa.
 Tera riita Neho riiti yikapwa.
³⁵ Neho riita Serak riiti yikapwa.
 Serak riita Riyu riiti yikapwa.
 Riyu riita Pelek riiti yikapwa.
 Pelek riita Iba riiti yikapwa.
 Iba riita Sila riiti yikapwa.
 Sila riita Kenan riiti yikapwa.
³⁶ Kenan riita Apaksat riiti yikapwa.
 Apaksat riita Sem riiti yikapwa.
 Sem riita Noa riiti yikapwa.
³⁷ Lemek riita Metusala riiti yikapwa.
 Metusala riita Inok riiti yikapwa.
 Inok riita Jeret riiti yikapwa.
 Jeret riita Mahalalil riiti yikapwa.
 Mahalalil riita Kenen riiti yikapwa.
³⁸ Kenan riita Inos riiti yikapwa.
 Inos riita Set riiti yikapwa.
 Set riita Adam riiti yikapwa.
 Adam riita God riiti yikapwa.

4

GABA RII JISAS RIINA OTII OTII HECHAR

¹ Jisas riita Holi Spirit takiikiisiich, rii Jodan pa heechiniga ir. ² Heechi irek, Holi Spirit rii 40 yadii me biish tar eemek riina ye irek, Gaba rii riina otii otii hechar. Eeta nedii rii aboboy saka atarek. Worek rii harapa eechin har. ³ Gaba riita

riina eecha wor, “Mii God riiti Yikapwa taney, na miita diita papan wonyak sa geyek sii.” ⁴ Jisas rii awasen eecha wor, “God riita keyir maji eecha wocho, ‘Ma geyiban aney, sii kikisiikasakech.’ ”

⁵ Worek, Gaba rii riina yeechi howuk ye i nosapek tawa nokwapa nokwapa boboyen ameya mukuchir. ⁶ Gaba rii eecha wor, “Ada diita eye nosap tawa boboyen hapaga tawaboboyen miina hakiita. eye diita boboyen ana har. Harek, ada hikitawey, ma poren ada haken wonyey anapa keena riina hakiita. ⁷ Miita yatii bobo piitiichi adana kwoyaba banak ana kowyaba hiki taney, diita eyey boboy eeta miitiba.” ⁸ Jisas rii awasen eecha wor, “God riiti keyir maji eecha wocho, ‘Mii God riitaban na kwoyaba ba ta. Na riitaban na somowu ta.’ ”

⁹ Worek, Gaba rii Jisas riina Jerusalem akamak ye i harapa lotu akak ye yo siitiichi eecha wor, “Mii God riiti Yikapwa taney, diika na siitiichi durii. ¹⁰ Keyir maji eecha wocho:

‘God riipa ejel yena heechinak, inyak yepa miina siitii kowukiita.’

¹¹ “Eeta eechaba wocho, ‘Yepa tapak miina neeki inyak, papa miiti yatii oborokukasakech.’ ”

¹² Jisas rii awasen eecha wor, “Keyir maji eecha wocho, ‘Mii opoche God riina oti oti hechanakech. Rii eeta miiti harapa God.’ ”

¹³ Gaba rii diita yikadey boboy Jisas riina oti he hamachiniga akar nediin eena kowur.

JISAS RII YON GALILI NOSAPEK YESOKWAR

¹⁴ Holi Spirit rii Jisas riitaka harapa tari, rii Galili nosap awasen ir. Worek, riita otiir yo maji i ye yar. ¹⁵ Rii yechi lotu akak iyar barek, yecha riiti hin yesokwar.

NASARET MA YE JISAS RIINA NASOWOYER

¹⁶ Worek, Jisas rii Nasaret akamak ir. Nasaret Jisas riita sokwa ma siir akama. Dabat nedii tarek, yecha oti tar abon eena somowure, rii yechi lotu akak ir. Irek, rii i riiti majin kadiik siitiir. ¹⁷ Siitiirek, piirapet Aisaia riita keyir jeyn riina har. Harek, rii jeyn tagwachi eeta majin kadiir.

¹⁸ “God riiti Spirit adaka tawak,
 Riita kiiriisiiposii tawa man ada hadabas
 maji kepin sawoken hisiir.
 Ada diita majin sawoken eena ana wochirek ir.
 Wochirek iri, poko jichawa man heemachik,
 Ma miy dumu tawey, ye sapa mey maka hek,
 Ma dagiir poy taweyn heemachik,
¹⁹ God riiti hadabas sukwiya yenya sawoken,
 eena ana wochirek yar.”

²⁰ Jisas rii kadii hamachi jeyn rii gwonyebiiriir. Gwonyebiiriichi rii jeyn aka siitii kowu tawa man ho har. Ho heechi rii he yir. Yirek, akak tar ma ye riitaban hechar.

²¹ Tarek, rii yenya maji wor, “Diita kadiiwa majin kwo meejiwey, apa nedii siiken sokwawa.”

²² Meejichi yecha riina kwoya woy hikichi riita kujak bar majin eena meejichi ye henebarabor. Yecha eecha wor, “Rii kapo Josep riiti yikapwa?”

²³ Rii yenya eecha wor, “Ada hehar siiken hikitu kwo na ana majin kepin ba. Kwo kapo

bak, ‘Dokta, miita miiti maban mayama na mapo hehar ta.’ Kwota ana kawka eechaba kapo bak, ‘Miita Kapaneam akamak miita yo otiirega nota meejiri apa diita akamak nopa eechaba otii.’”

²⁴ Jisas rii kawka eecha wor, “Ada kwona wocho, yecha piirapet por riiti majin ri akama siikiin ye meejikasakech. ²⁵ Ana na meeji: eeta siiken, Ilaija riita tar nedii nokwapa nokwapa mibiya mima ye Isrel nosapeka tar. Worek, sukwiya piiriichar niiwiika 6 wayi vakasakech. Worek, ma mima ye harapa eechin har. ²⁶ Worek, God riita Ilaija riina Isrel mibiya miman Saidon nosapek tarek, eeka wochirek ir. ²⁷ Piirapet Ilaisa riiti nedii nokwapa nokwapa ma mima noma pichar. Worek, ma poren uku yeetii kepi hekasakech. Neaman Siria ma, riitaba uku yeetii maba kepi her.”

²⁸ Eyey ma mima lotu akak tari, yecha meejichi inyaka harapa kwotayer. ²⁹ Inyaka kwotayechi yecha sokwachi Jisas riina tapak yeechi kwowuk tar akamak ye yo ye ichi rabochinyak iken hikir.

³⁰ Worek, Jisas rii ma yechi nedii iniga ir.

KAPASEK SPIRITEKA TAR MA

³¹ Worek, Jisas rii Galili akama, Kapaneam, eeka i siir. I siichi sabat nedii yena maji pokii tar.

³² Pokii tarek, ye riiti maji meejichi nyegarabor. Jisas riita bawa maji eeta hapaga bor maji. Eena ye nyegarabor? ³³ Ma por rii lotu akak tari,

kapasek gaba eeta riitaka eecha tar. Tarek, riiti aya Jisas riina harapa uwar, ³⁴ “Nasaret Jisas a, boyewak mii diika yawey nona shecha otiik yawa? Mii kapo nona kapasek otiiken yawa? Ada miina hecho. Mii eeta God riiti ma kepi wey.”

³⁵ Worek, Jisas rii kapasek gaba riina harapa wo sowur, “Miiti kuja na diim. Eeta ma riina na heech.” Worek, kapasek gaba eeta riina ma mima yechi nediik otiichirek, rii sakar. Sakarek, gaba eeta riina ma mima yechi nediik otiichirek, rii sakar. Sakarek, gaba rii heechi riin pishamanekasakech. ³⁶ Eyey ma mima ye hechi heneborabochi, awasen awasen eecha wor, “Boy yikadey maji diitata? Rii kapasek gaba yenya hapaga maji bawey, hisaw tawa majin wo sowuwey, yecha heechitu.” ³⁷ Worek, Jisas riita otiir majin kata nosapeka eeka i ye yar.

JISAS RIITA PITA RIITI MIMA SIITI NOKWAPAN OTII KEPI SIIR

³⁸ Worek, Jisas rii lotu aka heechi Saimon riiti akak ir. Saimon rii mima siiti nokwapa siita maba harapa hi uwutar. Hi uwutarek, ye Jisas riina yak woher. ³⁹ Worek, rii i siiti watar eemek siitiichi maba hi uwutar boboyen wor. Worek, siiti maba hi uwutar boboy eeta ameya kepi siir. Worek, sii sokwa aboboy otiichi sii aboboy gwotiiir.

JISAS RII NOKWAPA MA MIMA YENYA OTII KEPI SIIR

⁴⁰ Ya yey nedii eyey ma mima ye hak oti tar ma boboyeka ta yey tari yechaka tari ye yeechi Jisas riitak ya yar. Yayarek, rii riiti tapa eeta eyey ma mima yenya howuk neekiiri, ye eeta kepei siir. ⁴¹ Nokwapa nokwapa kapasek gaba eechaba yenya heechiniga uwato: “Mii God riiti Yikapwa.” Worek, rii yenya wo sowuchi banan anachekiir. Yecha hikir rii eeta Kraist eena Jisas rii bokonar yecha kawka maji banakech.

JISAS RII JUDIA NOSAPEK GOD RIITI MAJIN SAWOTAR

⁴² Uhaderek, Jisas rii akama heechi ma biish tar eemek heechi ir. Irek, ma mima ye riina yeshatar. Yesha hechiniga ye riina eeka anachek heechiken otiir. ⁴³ Worek, rii awasen eecha wor, “Ada na God riiti kigdom hadabas maji kepin akar akaman sawo yeyebatak eena God riita ana eena heechirek yar.” ⁴⁴ Worek, rii Ju ma yechi lotu akak Judia nosapek tari, rii maji sawotar.

5

JISAS RII WOREK PITA NOKWAPA NOKWAPA EMIYEP YAR

¹ Akar nedii pochi Jisas rii Genesaret paka bana bana siitiitarek, nokwapa ma mima ye God riiti maji meejik eena riitak ya yapowur. ² Worek, rii karakada jabiir upurusen gayetarek mey her. Emiyepen yatar ma ye mayan yeetiik heechi ir. ³ Worek, Jisas rii jabiir pochik i yowur. I yowuchi jabiiren ameda diimiipareken riina woher. Worek, Jisas rii jabiirek yiniga ma mima yenya maji pokii tar.

⁴⁻⁵ Maji poko hamarek, Jisas rii Saimon riina eecha wor, “Mii jabiiren na diimiichinyak, sa wawek inyak, kwoti mayan na yeechi paka rabo.” Saimon rii awasen wor, “Harapa ma, diita niyi nota harapa yon otiitari, emiyep saka yarek. Wowak, miita bawak, an mayan kawka rabok.” ⁶ Worek, ye mayan kawka yeechi rabor. Raborek, ye nokwapa nokwapa emiyep yar. Yeechi maya emiyepoka neekiik otiir. ⁷ Worek, ye yechi nareboyen ye ya yenya kiyatayek uwar. Ye yarek,

yecha jabiir upurusek emiyep woy takakiisiir. jabiir gubuk otiir. ⁸ Saimon Pita rii hechi Jisas riiti yatii jumuk rii yatii bogok eeka putiichi yir. He yichi eecha wor, “Harapa Ma mii na ana heechi i. An boboy kapasek otii tawa ma!” ⁹ Rii akar ma riitaka tari, ye nokwapa nokwapa yar emiyepen hechiniga ye henebarabor. ¹⁰ Saimon riiti nareboy, Jems, Jon piiriita, Sebedi riiti yikapwa, piiriita akiibatar. Jisas rii Saimon riina eecha wor, “Opoche akiitanakech. Eeta komas nedii miita ma yenya yatakiita.” ¹¹ Worek, ye jabiir i gayerek eyey boboyen heechi Jisas riina somowuniga ir.

JISAS RII NOMAKA TAR MAN OTII KEPI SIIR

¹² Akar nedii pochi Jisas rii akama pochik tar. Ma por rii eeka tari, riita nomaka tar. Rii Jisas riina heri, nosapek miy soma yepa saka wochi woyasachiyasa her, “Harapa Ma, miita hikiney, miipa ana otiiniga kepi siikiita.” ¹³ Jisas rii meejichi riiti mabak neekir. Neekichi eecha wor, “Ada eecha hikitu miita kepi siik. Na kepi ta!” Worek, nomaka tar boboy eeta heechir. ¹⁴ Worek, Jisas rii riina wo sowur, “Akar man diita otiwa boboyen opoche sawotanakech. Mii opelen otii tawa ma riina na nagwa nagwa i mayama na mukuchi. Wonyak miita na eecha otii Moses riita wor majibaga. Opelen na otii. Wonyak, eyey ma yepa miina hikikiita miiti maba eeta kepi sowa.” ¹⁵ Worek, Jisas riita otiiir maji ameya ameya i ye yatar. I ye yatarek, nokwapa nokwapa ma mima ye riina meejik yaniga hak otiitar boboyen otii kepi siiken eena yar. ¹⁶ Worek, rii eechaba shebo shebo eemek ichi God riina maji batar.

JISAS RII YATII TAPA HAR MAN OTII KEPI SIIR

¹⁷ Akar nedii pochi Jisas rii maji pokii tarek, Perisi ye, maji pokii tar ma, yechaka Jisas riitaka bana bana yichar. Yecha eyey Galili, Judia nosap akaman, Jerusalem akaman heechi yar. God riiti hapaga otiir boboy Jisas riitaka eecha tarek, rii eena hak otii tar man otiiniga kepi siitar. ¹⁸ Ma kaw ye yatii tapa har man yemek jichi kiyaniga yar. Yayari, aka wok Jisas riita siitii tar eemek yayar seechiken otiiri, ¹⁹ eeta eem ma mima nokwapa nokwapa tar. Tarek, eena i hipurek, heechi ye akama toko yo diigiir. Diigiichi yemek jir ma riina supuk heechirek yeyir. Yeyi Jisas riita siiti tar yatii jumuk seechir. ²⁰ Seechirek, Jisas rii yechi hiki siitiichichawa boboyen heri, rii eeta ma riina eecha wor, “Ma, miiti kapasek boboyen ada bachipoyewa.” ²¹ Lon maji pokii tar ma ye, Perisi ye awasen awasen maji batar. Ye eecha wor: “Diita ma rii kapo nama? Rii God riina kapasek maji bawa? Namapa kapasek boboyen bachi poyetu? God riitaba saniga keena kapasek boboyen bachipoyetu.” ²² Worek, Jisas rii yechi inyakan eyey herek, rii awasen eecha wor, “Boyewak kwo inyaka eecha hikitu? ²³ Boy yo harapa? Ada banak, miiti kapasek boboyen bachipoyer? Ada banak, na sokwa i! ²⁴ Ada kwona mukuchik Ma Yikapwa rii keena diita nosapeka tawey, hapaga boboy riitaka tawey, rii kapasek boboyen bachipoyeken.” Worek, rii yatii tapa har man eecha wor, “Ada miina wocho, na sokwa mi wa gwosii yeechiniga mi akamak i.” ²⁵ Ameya eeta ma rii eyey ma mima yechi miy

somak sokwachi ri watar gwosii yeechiniga akamak icharek, God riiti hin harapa yesokwaniga ir. ²⁶ Ma mima ye riina heri, eyey henebarabo hamar. Harapa inyaka wopuakiichi ye God riiti hin yesokwachi wochar: “Apa nota hadabas tar boboy kepin hewa!”

JISAS RII LIVAI RIINA UWAR

²⁷ Worek, Jisas rii sabak ichi takis yan ya tawa ma, riiti hi Livai, riina rii her. Rii riiti takis yan ha tawa akak yicharek, rii her. Jisas rii riina eecha wor: “Ana na sumowu ta.” ²⁸ Worek, rii sokwa riiti eyey boboyen heechi riina somowutar.

²⁹ Worek, Livai rii harapa aboboyen riiti akak Jisas riina nokusha ar. Nokusha atarek, nokwapa nokwapa takis yan yatar ma ye akar ma ye ya yibar. ³⁰ Perisi kaw ye yechi lon maji pokii tar ma ye jisas riiti disaipel yenya ow otii majin batar. Yecha eecha woher, “Boyewak kwo takis yan ya tawa maka kapasek otii tawa maka eecha nousha ato?” ³¹ Jisas rii awasen yenya eecha wor, “Kepi tawa ma mima yecha dokta riita kiyatayeken wohekasakech. Yaho. Hak otii tawa ma yechaba wohecho. ³² Kwoya hechawa ma yenya ada sugu wopu dareboyeken eena uwak saka yarek. Ada kapasek tawa man ada wonyak, ye sugu wopu dareboyeken eena yar.”

ABOBOY HEECHI TAWA MAJI

³³ Ma ycha Jisas riina eecha wor, “Jon riiti disaipel ye aboboy akasakech God riina majibatar. Perisi disaipel ye eechaba otiitar. Wowak, miiti disaipel yecha ukun ab oboboyen ato.” ³⁴ Jisas rii meejiichi eecha wor, “Kwo boy hikitu mima ya

tawa ma riita riiti apoma yechaka tawey, yecha kapo ukuban ato? Yaho. Eecha otiikasakech. ³⁵ Eeta nedii yakiita eeta mima ya tawa man yeechi ye inyak yenapa heechikiita. Eeta nedii yecha aboboyen saka atakiitawak.”

³⁶ Jisas rii diita shiyi tawa majin bar, “Ma ye diita boboy eecha otiikasakech: ma ye siivatabi akaren diigiichi bonye siivatabi supun kapakasakech. Yaho. Ye eecha otiiney, akar siivatabi iipa kapasek siinak, akar iipa bonyeka kiki siikasakech. Eeta nobo jekiita. ³⁷ Ma ye akar wain uku sakapa meme sapi bonye siitii woyekitawak. Iipa uku buwuchi sakanak sapi iipa kapasek siikiita. ³⁸ Ma ye wain uku akar meme sapi akarebak na woy. ³⁹ Ma ye mashi wain uku awaye, ye akar wain ukun kawka wohekasakech. Ye eecha hikitu mashi wain uku eeta kepi tawa.”

6

SABAT YO OTIITAWA MAJI

¹ Sabat nedii pochi Jisas rii wit sokwa tawa nosapek chishitar. Chishitarek, riiti disaipel ma yecha wit siiken siikiiriichi yayaniga tapak neeki siigegichi atar. ² Perisi kaw ye eecha wor, “Boyewak kwo Sabat nediik diina otiito? Eeta lo eena eecha wocho, otiikasakech.” ³ Jisas rii yenya awasen wor, “Devit rii riiti wakasa ma yechaka eecha heechi otiirek kwo kapo eena kadiikasakech? ⁴ Devit rii God riiti holi akak iyarechi God riiti miy somak tar geyn yeechiniga yaya eechi riiti wakasa ma yenya kaw har. Wowak, noti lo eecha wocho, opelen otii tawa

ma ye diita geyn sa saniga a ta. Akar ma por rii diita geyn aney, rii noti lon wosowoyetu.”⁵ Jisas rii kawka eecha wor, “Ma Yikapwa rii Sabaten harapa tawa ma.”

TAPA HAR MA RIITI NOMA

⁶ Akar Sabat nedii Jisas rii Ju ma yechi lotu akak wok iyarechi maji pokii tar. Ma por rii eeta akak tari, riiti mama yepa tapa har. ⁷ Worek, lon maji pokii tar ma kaw ye Perisi kaw ye Jisas riina hechar. Yecha eecha hikitar rii noti lon nediiik riikiiney, nota riina yeechi ye i anasakiita. Yecha hikitar rii kapo Sabat nediiik kapasek tar man oti kepi siiken. Eena riina ye hechar. ⁸ Worek, Jisas rii yechi inyakan hechar. Hechi rii tapahar man rii eecha wor, “Na sokwa diika mapo siitii.” Worek, rii sokwachi eeka siitiir. ⁹ Siitiirek, Jisas rii yenya eecha wor, “Ada kwona wohecho, noti lo kapo boy eecha wocho, Sabat nediiik boboy kepin na oti? Kapo boboy kapaseken na oti? Kapo ii eecha wocho ma yenya na yesokwa ta? Kapo ma yenya na dagiirepoy ta?” ¹⁰ Worek, rii yenya mey maka hechi eeta ma por riina eecha wor, “Miiti tapan na danegwa.” Meejichi danegwar. Danegwarek, oti kepi siir. ¹¹ Worek, yechi inyaka wopu harapa kwotayer. Yecha Jisas riina majin ba yey tar. Riina otiik kapasek majin batar.

JISAS RII 12 MAN HISIIR

¹² Eeta nediiik Jisas rii God riina maji bak kwowuk heechi ir. Rii eyey niy God riina maji batar. ¹³ Uhadiirek, rii riiti disaipel uwar. Uwarek, ye yarek, rii 12 man riita hisiiir. Rii yenya

eecha habatar, Aposel. ¹⁴ Aposel diitata: Saimon (rii akar hi har, Pita), riiti kumwoy, Endreu, Jems, Jon, Pilip, Batolomyu, Matyu, ¹⁵ Tomas, Jems (Alpias riiti yikapwa), Saimon (akar hi Selot). ¹⁶ Judas (Jems riiti yikapwa), Judas Iskeriot, rii Jisas riina komas magiirechir.

JISAS RII MAJI POKIINIGA OTII KEPI SIIR

¹⁷ Jisas rii kwowuk taren saka yaniga rii sheysheyek siitiir. Nokwapa nokwapa riiti disaipel ye riitaka tar. Nokwapa nokwapa akar ma mima ye Judia nosap tar ma mima, Jerusalem akamak tar ma mima, somakwotii pa bana bana tar akama, Taia, Saidon ma mima yecha eyey heechi yaniga eeka tar. ¹⁸ Ye yari, riiti maji meejik eena yar. Yechi kapasek boboyen hak otii tar boboyen riita otii kepi siiken eena yar. Ma kaw kapasek spiriteka tari, yarek, Jisas rii yenya otiiniga otii kepi siir. ¹⁹ Eyey ma mima yecha riiti maban neeki her. Worek, riiti hisaw hapaga tawaga tawa boboyen rii heechirek yechak irek, ye kepi sokwar.

INYAKAPA HIKI TAWA BOBOY, KWOYA HIKI TAWA BOBOY

²⁰ Jisas rii riiti disaipelen hechi eeche wor,
 “Kwo biish tawa ma na kwoya woy hiki. God riiti kigdom, ri akama, eeta kwoti.

²¹ “Apa kwo eeche hatawak, kwo na kwoya woy hiki. Kawopa takiikiisiikiita.

“Apa kwo keyatawak, na kwoya woy hiki. Kommas kwopa hegekiita.

²² “Kwo Ma Yikapwa riina somowutawey, eena ma ye kwona yuyatawak, nosowoyetanak,

maji kubuk pichanak, eecha wocho kwo kapasek tanak, kwoti inyaka na kwoya woy hiki. ²³ Otiitanak, napa hiki ta! Napa yatii kwoya tosii ta. Kwi harapa ya hevenek tawa. Yechi wayega yecha piirapet yenya eechaba otiitar.

²⁴ “Kwo harapa yaka tawa ma harapa kapasek boboy kwotaka eecha siikiita. Eeta boboy kepi kwotaka tari, eeta hamawa!

²⁵ “Kwo apa takiikiisowey, kapasek harapa boboy kwotaka eecha siikiita. Kommas kwopa eecha hatakiita.

“Kwo apa hegetawey, kwo kommas kwo keyinak keya muk sakatakiita. Kapasek boboy kwotaka yakiita.

²⁶ Eyey ma ye kwoti hin yesokwaney, napa hecha. Harapa kapasek boboy kwotaka eecha siikiita. Yechi wayega ye eechaba woshepii tawa piirapet yechi hin eechaba kepi batar.

KWOTI OW ANA PICHAWA MA NA RUKUSII TA

²⁷ “Ana meeji tawa ma kwona ada wocho: Kwoti ow ana pichawa man na rukusii ta. Ma yecha kwona kapasek otiiney, kwo napa yenya hehar ta. ²⁸ Ma kaw ye kwona maji kapasek baney, kwo napa yenya maji kepi ba ta. Ma ye kwona kapasek otiiney, kwo napa yenya God riina maji ba ta. ²⁹ Ma por rii miina wagii yepan pinyey, mii na way yokwan heechinak sa pi. Ma por rii miiti saket kwoyava yaney, miiti ruwu tawa siivatabi na haba. ³⁰ Ma por rii boboyen miina wohenyey, eena ha. Ma por rii miiti boboyen yaney, mii opoche eecha wochatabakech ana

awasen napa ha. ³¹ Akar ma yecha miina otiichik hikitawey, napa yenya otiichicha.

³² “Kwota kwona rukusii tawa ma yechaban rukusii taney, boyewak kwo eecha hikitu kepi boboyen kwotaka yakiita? Kapasek yo otii tawa ma yecha yenya rukusii tawa ma yenya rukusiito.

³³ Kwota kwona otii kepi siitawa ma yechaban kwota otii kepi siiney, boyewak kwo eecha hikitu kepi boboy kwotaka yakiita? Kapasek otii tawa ma ye eechaba yechaban hehareto. ³⁴ Kwo akar man boboyen hataney, kwo eecha hikitaney rii sapo kapasek yo otii tawa ma ye akar man heechiniga eechaba hikitu boboy ana awasen hakiita. ³⁵ Yahoo! Kwona o ana pichawa ma yenya na rukusii tanak, na hehar ta. Na yeyada ha ta. Opoche eecha hikitanakech ada awasen yak. Kwota eecha otiiney, komas hisaw yan yakiita. Kwo harapa howuk tawa God riiti yikapwa siikiita. Egeyebak tawa man kapasek yo otii tawa man God riita hehareto. ³⁶ Kwoti Eepi rii rukusiichi kepi otiitawak, kwo eechaba napa rukusii otiiba ta.

AKAR MAN ANASAK TAWA MAJI

³⁷ “Akar man kwo opoche wo diimaniga maji anasatanakech. Eecha otiiney, God riipa saka kwona anasakiitawak. Kwo opoche akar man kapasek batanakech. Eecha otiiney, God riipa kwona saka kapasek bakiitawak. Akar ma yecha miina kapasek otiiney, miiti inyakak kapasek hiki tawey, na abosuch. Otiiney, God riipa miiti kapasek otii tawa boboyen riipa abosuchikiita.

³⁸ Akar man na yeyada ha ta. Otii taney, God riipa

kwona hakiita. Oti taney, kwo yatawa boboy takiikiisiik. Oti taney, kwo ya tawa boboy tapa takiikiisiinak, kaw nosapek sakakiita. Kwo akar man hatawey, God riipa awasen kwona eechaba eechaba hatakiita.”

³⁹ Jisas rii diita shiya tawa majin eecha wor: “Ma por rii riiti miy dumutawey, riipa akar miy dumu tawa ma riin nobon saka mukuchiki-itawak. Riipa eecha otiiney, piiriipa supuk sakakiita. ⁴⁰ Maji pokii wakasa ma ye mapo neeki ichawa ma riin otiipoyechi ye howuk siikasakech. Eyey maji pokii wakasa ma ye maji pokii hamanak, ye sokwa mapo neeki ichawa ma tawaga eechaba siikiita.

⁴¹ “Boyewak mii miiti kumwoy riiti miyik tawa riigan hewak, mii saka miiti miy hewak me tapa eeta miiti miyik tawa? ⁴² Boyewak mii miiti kumwoyen bato, “Kumwoy, ada miiti miyik tawa riigan yaken otiito. II mii saka hewak, miiti miyik tawa harapa me tapa? Mii harapa woshepii tawa ma! Mapo eeta me tapa miiti miyik mapo tar na ya. Na yanak, komas miipa hehar hechi kumwoy riiti miyik tawa riigan miipa yakiita.”

ME SIIK NOMA

⁴³ “Me kepi kapasek siik saka wakiitawak. Me kapasek sakapa siik kepi wakiitawak. ⁴⁴ Ma rii me poren hehar henyang siiney, rii siiken henyak, rii hehar he siitiichikiita. Ma ye arey poko siik kepin siikiiriikasakech. Ma ye heemi siiken saka mokubu men siikiiriitawak. ⁴⁵ Ma kepi rii boboy kepi riiti inyaka wopuk tawak, rii eena hehar boboy otiito. Ma kapasek rii boboy kapasek riiti

inyaka wopuk tawak, rii eena kapasek boboyen otiito. Ma por riiti mesek eecha tawey, riiti kuja eeta eechara otiito.”

MA UPURUS PIIR AKA OTIITO

⁴⁶ “Boyewak kwota ana eechara habato, ‘Harapa Ma, Harapa Ma’, Kwo eeji maji saka somowutawak? ⁴⁷ Eyey ma ye adak yawey, eeji majin meejitawey, somowu otii tawey, rii diitata: ⁴⁸ Rii aka otii tar maga tar. Rii harapa aka wa kwotiichi kwatiin heyik siitiichir. Komasa harapa uku ya gamuri eeta aka sakakasakech. ⁴⁹ Ma por rii eeji majin meejiney somuwunan siiney, rii diitata: Rii kapasek aka otii tar maga eechara tar. Rii akan otiiri, kwatii wa he yey yikasakech. Uku ya gamuri eeta aka eeta ameya sakar. Kapasek siir.”

7

JISAS RII ROM MA KEPTEN MA RIITI WAKASA MAN OTII KEPI SIIR

¹ Jisas riita jecha bar majin ma mima yenya ba hamarek, riita heechi Kapaneam akamak ir. ² Rom ma o ana pichawa kepten ma eeka tari, riita riiti wakasa ma riitaka tari, rii riina rukusii tar. Diita wakasa ma rii harapa hak otii tar. ³ Kepten ma rii Jisas riita otiir majin meejirek, rii Ju ma harapa kawen Jisas riina heechirek ir. Jisas riina wohey riiti wakasa man otii kepi siiken, eena heechirek ir. ⁴ Yecha Jisas riitak yarek, yecha riina woyasachiyasa woher, “Diita kepten ma riina na kiyatayi. ⁵ Rii kepi otiito. Riita noti ma mima yenya rukusiichinagalotu akan nona otiichir.” ⁶ Worek, Jisas riita yechaka ir. Kepten

riiti aka Jisas rii bana bana tarek, kepten ma rii riiti nareboyek Jisas riina diita majin wochirek ir, “Harapa Ma, boyewak mii harapa yo yayawa? Anapa saka kikisiikiitawak eeji akak miita yaken otiwey. ⁷ Eena anapa saka miina yakiitawak. Majin na wo sawo tanak, eeji wakasa ma riipa oti kepi siikiita. ⁸ Ada eechabatawa: eeji harapa ma adana tabo yichu. Ada eeji o ana pichawa wakasa ma yenya tabo yichu. Ada yenya wo sawonak, yecha otiikiita. Ada diita man eecha wonyey, ‘Na i’, riipa ikiita. Ada akar man eecha wonyey, ‘Na ya’, riipa yakiita. Ada eeji wakasa man eecha wonyey ‘Na oti’, riipa otiikiita. An hikitu. Miita wonyak, eeji wakasa ma riipa kepi siikiita.”

⁹ Jisas rii diita majin meejirek, rii nyegerabor. Nyegerabochi rii sokwa siitiichi maji somowu tar ma yenya wor, “Ada diita yikadey hiki siitiichichawa boboyen Isrel ma mimak yechaka hekasakech.” ¹⁰ Worek, heechirek ir ma ye Jisas riina heechi Kkepten riiti akak iyarer. Iyarechi ye yasaya her eeta wakasa ma rii kepi siir.

JISAS RIITA MIBIYA MIMA SIITI YIKAPWAN OTIINIGA YESOKWAR

¹¹ Komasa ameda nedii Jisas riita akar akamaka ir. Eeta akama siiti hi Nen. Riiti disaipel ye nokwapa nokwapa akar ma ye riitaka eecha ir. ¹² Jisas riita akama inyi nubereja iyarek, ma mima ye har man yemek jichi kiyani yatar. Har ma rii mibiya mima siiti yikapwa podareba tar. Nokwapa nokwapa kata akama ma mima ye siitaka eecha tar. ¹³ Harapa Ma rii siina hechi rii inyakapa hikichi eecha wor, “Ni opoche

keyatanakech.” ¹⁴ Worek, rii i bana bana siitii har ma riiti yemen tapak how neekir. Neekirek, yemek kiyatar ma ye siitiir. Siitiirek, Jisas rii eecha wor, “Hadeyey ma, ada miina cheyeto na sokwa.” ¹⁵ Worek, har ma rii sokwa yiniga maji bar. Worek, Jisas rii diita kepi siir yikapwan riiti nokwapa siina awasen har. ¹⁶ Eyey ma mima ye eena harapa akiichi God riiti hin yesokwachi wor: “Harapa piirapet por rii notaka eecha sokwar. God riita riiti ma miman yesokwaken yar.” ¹⁷ Diita maji eeta Judia akama akamak i ye yatar.

UKU YEECHIR JON MAJI HEECHIREK IR MA

¹⁸ Uku yeechir Jon riiti disaipel yecha Jon riina Jisas riita otiir boboyen wor. ¹⁹ Worek, Jon riita disaipel upurusen uwarek riitak yar. Yarek, riita Harapa Ma riina diita majin woheken heechirek ir. “Mii boy kapo komas yak wochar ma. No boy kapo akar man kowukiita?” ²⁰ Yecha Jisas riitak yarek, yecha eecha wor, “Uku yeechi tawa Jon riita miina woheken sinya heechiwak yawa, ‘Mii boy kapo komas yak wochar ma. No boy kapo akaren kowutakiita?’ ” ²¹ Eeta nedii Jisas riita nokwapa nokwapa man otii kepi siir. Nokwapa nokwapa hak otii tar boboyen, miy dumutarin, kapasek gabak tar man otiiniga kepi siir. ²² Jisas rii Jon riita heechirek yar ma yenya awasen wor, “Na awasen i Jon riina kwota her boboyen meejir boboyen napa sawo. ‘Mi dimur ma ye hecho, yatii kapasek tar ma ye chishitu. Nomaka tar ma yenya otii kepi siibar. Mabiya giitar ma ye meejito. Har ma yenya otii yesokwa yichir. Kiiriisiiposii tawa ma yenya God riiti hadabas majin

sawoto. ²³ Ma por riita ana hiki siitiichichawa boboyen abosuchutanan siiney, ada komas yak wochar ma eena hikitaney, riipa kwoya woy hikikiita.”

²⁴ Jon riita heechirek ir ma piiriita Jisas riina heechirek, Jisas rii uku yeechir Jon riina maji sawo tar, nokwapa nokwapa ma yenya. Rii ma mima yenya eecha wor, “Kwo mashi Jon rrina me biish tar eemek i heri kwo boyen heken eena hikitar? Kwo kapo wohija sowa howu tarin eena i heken hikitar? ²⁵ Boyega kapo kwo i her? Kapo kwo i ma por rii siivatabi kepin ruwutarin heken eena ichar. Yaho. Na meeji. Diita yikadey ruwu tawa ma ye anadii boboy kepi yechaka tawey, ye eeta diita nosapen aka tabo yichawa ma yechi akak yichu. ²⁶ Ana no wo, kwo boyen heken eena hikitar? Kapo piirapet poren heken eena hikitar? Ayo, ada kwona wocho, piirapet ye eeta karakada, kwota heri rii eeta harapa. ²⁷ Mashi keyir maji eeta riina eecha wor, na meeji: God rii eecha wocho:

‘Eeji maji yeechi ye ichawa ma eetata.

Ada heechinak, riita kwotaka mapo inyak, riipa nobon kwona takiichikiita.’”

²⁸ Jisas rii kawka eecha wor, “Jon riita diita nosap maka tawey, rii eeta harapa, eyey nosap ma yecha karakada. Wowak, ma por rii God riiti eemek tawey, rii eeta harapa, Jon riita karakada.”

²⁹ Eyey ma mimaka takis yan ya tar ma yechaka Jon riita wo sawor majin meeji. Ye meeji God riiti majin sumowurek, Jon riita yenya uku yeechir. ³⁰ Worek, Perisi ye, lon maji pokii tar ma ye God riita yenya mukuchir boboyen ye

nasowoyer. Nasowoyerek, yen Jon rii saka uku yeechirek.

³¹ Jisas rii kawka eecha wor, “Diita nedii ma ye boyega shecha taken otiito? ³² Yikapwa ye anemesh roko tawa eemek anemesh roko tawaga ye eechema tawa. Yikapwa kaw ye akaren uwachi wocho:

‘No kwona sagey mambu piita tawey, kwo hokwa tosokasakech.

Nota inyakapwa hiki hokwan chichawey, kwo chibakasakech.’

³³ Uku yeechir Jon rii yari, gey akasakech, wain uku abakasakech. Worek, kwo eecha wor, ‘Rii gabaka tawa!’ ³⁴ Ma Yikapwa, Jisas, rii yari, geyn atari, wain uku abatari, kwo eecha wor, ‘Diita man na he! Rii geyn harapa atawa ma, wain uku atawa ma. Rii takis yan ya tawa ma riiti nareboy!’ Rii kapasek otii tawa ma yechi nareboy! Diita kwota otii tawa abo. ³⁵ Nago, kata ma ye God riiti inyakaka boboyen yataney, yecha hiki siitiichichu eena eeta boboy siiken.”

JISAS RII SAIMON, PERISI MA, RIITI AKAK EEKA IR

³⁶ Perisi ma por rii Jisas riina aken woher. Woherek, Jisas rii riiti akak iniga aken hey yir.

³⁷ Kapasek otii tar mima kata akamak yichar. Sii meejir Jisas rii Perisi ma por riiti akak otii atar majin sii meejir. Meejichi sii kwowa ya tawa uku botolek yeechi sii neeki Jisas riitak ir.

³⁸ Irek, sii Jisas riiti magiirek yatii jumuk bana bana siitii keya tar. Keya tari keya muku Jisas riiti yatiik saka tar. Saka tarek, sii masebiyak

yatiin bachichi omoreramorechi kwowa ya tawa ukuk gwotiir. ³⁹ Worek, eeta Perisi ma rii Jisas riina aken woheririi mayama hikir: “Diita ma rii piirapet siiken taney, rii waga hikitu diita mima sii riina neediwey sii kapasek. ⁴⁰ Jisas rii Saimon riina eecha wor, “Saimon, ada miina maji bak.” Rii awasen eecha wor: “Ayo, maji pokii ma, na ba.” ⁴¹ Jisas rii eecha wor, “Ma upurus piiriitana, ma por rii yan hari, piiriita riina komas awasen apa hakiita. Ma por riin 100 dola harek, ma por riin 10 dola har. ⁴² Worek, piiriita riina awasen yan hakasakech. Piir yan biish tar. Worek, rii piiriiti awasen hanan bokonar. Worek, ada miina wohecho: Shecha tawa ma rii riina harapa rukusiit?” ⁴³ Waimon rii awasen wor, “An eecha hikitu kata ma rii harapa ya mayakan abosuchir rii eena harapa riina rukusiito.” Jisas eecha wor, “Saimon mii eeta siiken maji bato.

⁴⁴ Worek, Jisas rii mima siina dareboyechi Saimon riina eecha wor, “Miita diita mima siina na he. Ada miiti akak yawa. Yawey, miita ukun yeechi yaya yatii eejinsaka uku yeeti-iwak. Wowak, mima siita siiti miy ukuk yatii eneeka uku yeetiiwa. Yeetiiwak, siiti masebiyak bachuwa. ⁴⁵ Ada yawak, miita ana saka hare-naka yaya omoreramorewak. Wowak, siita ada ya sayawak siita eeji yatiin omoreramorewa. ⁴⁶ Miita kwowoka ya tawa kwar eeji masekiik gwotiiikasakech. Siita eeji yatiin kwowa ya tawa kwar gwotiiwa. ⁴⁷ Ada miin maji wocho, siita ana harapa rukusiitawey, ii eeta mukuchichu siiti harapa kapasek otii tawa boboyen bachipoyewa. Ma ye karakada kapasek boboyen bachi poyeney,

ye mukuchichu ye rukusii tawa boboy eeta karakada tawa. ⁴⁸ Worek, Jisas rii mima siina eecha wor: “Niji kapasek boboyen eeta bachipoy hamawa.” ⁴⁹ Worek, cheyek yichar ma ye awasen awasen maji batar, “Dii kapo nama rii kapasek boboyen bachipoyetu?” ⁵⁰ Jisas rii mima siina eecha wor, “Niji hiki siitiichichawa boboy eeta ninya otii kepi siichuwa. Na i inyaka kwoya hiki i.”

8

MIMA KAW YE JISAS RIITAKA EECHA CHISHITAR

¹ Komas Jisas rii karakada akaman harapa akaman God riiti hadabas kigdom majin sawoken eena i ye yatar. Riiti 12 disaipel ye riitaka eecha chishitar. ² Mima kaw ye riitaka eecha ibatar. Yenya riita kapasek gaba hak otii tawa boboyen eena otiiniga kepi siir. Maria siitaka 7 kapasek gaba siitaka tarek, Jisas rii eeta yeechi rabor. Siitihi Magdala. Sii ibatar. ³ Herot riiti wakasa ma, Susa, riiti mima Joana sii eeta ibatar. Susana siitaka akar nokwapa nokwapa mimaka eecha ibatar. Ibaterek, yecha Jisas riina riiti disaipel ma yenya kiyatay tar. Yecha yenya aboboy tokochi yenya havatarek, heharetar.

WIT SIIKEN RABOR NOMA

⁴ Nokwapa nokwapa ma mima yechi akamak heechi Jisas riitak yar. Nokwapa nokwapa ma mima ye ya yopowurek, Jisas rii diita shiya tawa majin yenya wor: ⁵ “Ma por rii wit yechi siiken nosap rabok ir. Rii siiken rabo tari, siik taw eeta

nobok sakar. Nobok sakarek, ma ye yatiik piitiir. Apo ye hechi atar. ⁶ Siik kaw eeta papaka tawa nosapek eeka sakar. Sakari, sokwachi ameya reekesiir. Boyewak? Nosap ukukasakech eena reekesiir. ⁷ Siik kaw eeta yeemika tawa poko hek eeka sakar. Sakari, eeta pokok eeka gamupoyer. ⁸ Siik kaw eeta nosap kepik sakar. Sakari, eeta harapa sokwachi siik kepin war. Wit por siik 100 watar.” Worek, Jisas kawka eecha wor, “Ma mabiyaka taney, meejik wonyey, na meejj.”

SHIYA TAWA MAJIN JISAS RII SAWO MUKUCHIR

⁹ Jisas riiti disaipel ye Jisas riina diita shiya tawa maji mun mukuchiken eena woher. ¹⁰ Jisas rii awasen eecha wor, “God riiti veenyi tawa boboy eena kwona hikiken har. Akar ma yenya shiya tawa majik eeka yato. Yatawak, yecha eena hechi hikikasakech. Yecha meejichi mabiya hehar meejikasakech.

SHIYA TAWA MAJI SIITI MU

¹¹ “Diita shiya tawa maji eecha wocho: eeta wit siik eeta God riiti maji. ¹² Kata siik nobok sakari dii eeta majin ma kaw ye meejitawak, Gaba riita yaniga majin mesek taweyn yeechi raboto. Gaba rii eecha hikitu: “Kapo yepa God riina hikinak, riipa yesokwa yichikiita.” Eena rii majin yeechi raboto yechi inyakak tawey. ¹³ Kata siik papaka tawa nosap sakari, dii eeta majin ma ye meejichi kwoya hikitu. Wowak, diita maji biish shebo shebo otiito. Inyaka wopu yechi yik i ye yakasakech. Yecha riina ameda hikichi abosuchichu. Kommas otii otii henya nedii yanak,

yepa nobo kepin heechi kapasek ikiita. ¹⁴ Kata siik yeemik tawa pokokeeka sakari, dii eeta majin ma ye meejiichi ameda sokwachi siik wakasakech. Diita nosap tawa boboyen inyakapwa hikitawey, yan hiki tawey, anemeshe roko tawey, eeta God riiti majin gamu poyetu. ¹⁵ Kata siik nosap kepik sakari, dii eeta majin ma ye meejiichi mesekiik heechi majin somowuchiniga i i iniga yecha si-iken wato.”

HABA GAMU MAJI

¹⁶ “Ma ye haba hayechi gwosiik gamukasakech. Ehey kuruk har veenyikasakech. Hayechi ye cheyek kowu yichitu. Yichitawak, ma ye wok yasayanak yama hecho. ¹⁷ Eyey boboyen diita apa veenyi tawey, komas eeta geenyik siikiita. Eyey boboyen dasiipiitari, komas yesha hechi geenyik yamak yesokwa yichikiita.

¹⁸ “Kwo na hehar meeji ta. Kata ma ri boboyeka riita tawey, komas riina kawka hakiita. Kata ma rii boboy biish tawey, komas kata boboyen rii hikitu eeta riiti eena yeechi ye ikiita.”

JISAS RIITI NOKWAPA KUMWOYEKA BAR MAJI

¹⁹ Jisas riiti nokwapa Jisas riiti kumwoyyecha riitak yar. Yarek, yecha riitaka bana bana siitiikasakech. Nokwapa nnokwapa mima ma tarek, eena ya bana bana siitiikasakech. ²⁰ Ma por rii Jisas riina eecha wor, “Miiti nokwapa miiti kumwoy yecha sabak siitiitawey, miina heken kowutu.” ²¹ Worek, Jisas riita eyey ma mima yenya eecha wor, “Kata ma mima ye eeji maji

meejichi somowuchi otiitawak, dii eeta eeji awi eeji kumwoy.”

JISAS RII SOWA YATAREK EENA WOREK HA YE YIR

²² Nedii pochi Jisas riita riiti disaipel yechaka jabiirek i ye ichi yenya eecha wor, “Nota reekichi kata yokwa pagiirebak ik.” Worek, yecha heechi ir. ²³ Jabiir icharek, Jisas rii watar. Watarek, harapa sowa yar. Sowa yarek, jabiir uku siiva woyer. Siiva woyerek, ameda ameda kapasek siik otiitar. ²⁴ Worek, disaipel ye Jisas riina ya cheyichi eecha wor, “Harapa Ma, Harapa Ma, nota hak otiito.” Worek, Jisas rii sokwachi sowa yatarin uku boro sokwa tarin anacheker. Worek, eeta sowa eeta uku boro eeta siir. Siirek, eeta biish tar. ²⁵ Worek, rii riiti disaipel yenya eecha wor, “Kwo hiki siitiichichawa boboy siitak tawa?” Worek, ye akiichi henebarabo taniga awasen awasen eecha wor, “Diita ma rii kapo nama? Rii sowan anachekerek, uku boro anacherek, eeta siir.”

JISAS RII KAPASEK GABAKA TAR MAN OTII KEPI SIIR

²⁶ Worek, yecha jabiirek i Gegesa nosapek igayer. Diita nosap Galili nosap pagiireba yepak tar. ²⁷ Jisas rii gayechi rii yatii nosapek pagiirebak howu piitiirek, kapasek gabaka tar ma por rii akaman heechi ya Jisas riina jawur. Eetama rii maba siivatabi ruwukasakech. Riita riiti akak yikasakech, wakasakech. Rii tiiremo papa supuk wok eeka yichar. ²⁸ Rii Jisas riina hechi

aya harapa uwatar. Rii ya Jisas riiti yatii jumuk saka waniga harapa wor, “Jisas mii Harapa Howuk Tawa God riiti Yikapwa! Miinawa, mii boy boboyen ana otiik yawa? Ada miina woyasachiyasato, miita ana pikasakech.” ²⁹ Jisas rii kapasek gaban eecha bar. Nokwapa nokwapa nedii eeta kapasek gaba rii riina hehar neeki siitiichichar. Ma ye riina yatii tapa sen pokok kiitiitar. Kiitiitarek, rii neekichi ma biish tar eemek heechi ir. Kapasek gaba rii riina oti poyechirek rii ir. ³⁰ Jisas rii riina woher, “Miiti hi na haba, ii boy?” Rii awasen eecha wor, “Eeji hi eeta nokwapa nokwapa.” Boyerek rii eecha wor, Nokwapa Nokwapa? Nokwapa nokwapa kapasek gaba riiti wok irek, eena riiti hi eecha habar, Nokwapa Nokwapa. ³¹ Eeta kapasek gaba riitak tari, ye Jisas riina woyasachiyasar, “Hi uwu tawa kapasek supuk saka wochinak ik tawak.”

³² Worek, nokwapa nokwapa poyi ye kwowuk a yey tar. Tarek, kapasek gaba ye Jisas riina woyasachiyasa woher, “Noti poyeka eecha ik!” Jisas rii yenya awasen eecha wor, “Na i.” ³³ Worek, kapasek gaba ye eeta man heechi i poyi yechi wok i siir. I siirek, poyi ye kwowu heechi amaba iniga paka duruniga uku aniga ha hamar.

³⁴ Worek, poyin siitii kowu tar ma eena hechi ameya heechi akamak, akak iniga ye diita otiir noman eena sawotar. ³⁵ Ma mima ye meejichi akaman heechiniga hek ir. Yecha Jisas riitak ya her. Kapasek gaba heechi tar ma rii Jisas riiti yatiin jumuk keyi yir. Rii siivatabi ruwur. Rii riiti marenoku inyaka wopu eeta opoy kwoya woy hikitar. Worek, eyey yecha akiir. ³⁶ Eeta ma ye

heri yecha akar ma yenya sawor. Kapo boyega shecha otii kepi siir. ³⁷ Worek, eyey Gegesa ma mima ye Jisas riina heechinak iken eena woher. Yecha harapa akii tar eena woher. Worek, Jisas rii jabiir i yeyichi heechi ir. ³⁸ Kapasek gaba heechi tar ma rii Jisas riina woyasachiyasar, “Ada miitaka eecha ibak.” Worek, Jisas rii riina bokoneechirek ir. ³⁹ Rii eecha wor, “Mii miiti akamak na i. God riita miina otii kepi sowey, akar ma yenya napa sawo ta.” Worek, eeta ma heechi riiti akamak ichi rii akamak tar man Jisas rii riina otiichirin eena sawo tar.

JAIRAS RIITI MIMA YIKAPWAN, AKAR MIMAN JISAS RII OTII KEPi SIIR

⁴⁰ Jisas rii pagiireba yepak i gayerek, nokwapa nokwapa ma mima ye riina kowu tarek woshi-atar. ⁴¹ Worek, ma por rii, riiti hi Jairas, rii yar. Rii eeta akama Ju ma yechi lotu akan harapa ma tar. Yarek, rii Jisas riiti yatii jumuk i sakar. Saka wochi rii Jisas riina riiti akak yeechi ye ik eena rii woyasachiyasa tar. ⁴² Riiti mima yikapwa sii eeta podateba sii harapa haken otii tar eena rii Jisas riina woher. Jisas riita irek, nokwapa nokwapa ma mima ye ya riina somowutar.

⁴³ Worek, mima pochi sii tari, siiti maba pi 12 sukwiya yabatar. Yabatarek, ma ye siina otii kepi siikasakech. ⁴⁴ Worek, eeta mima sii Jisas riiti magiirek yaniga riiti siivatabin howu dagiirer. Dagiirerek, eeta siiti yatar pi ameya kepi siir. ⁴⁵ Worek, Jisas rii woher, “Nama ana howu dagiirewa?” Eyey ma mima eecha wor, “Yaho.” Worek, Pita rii riina eecha wor, “Harapa

Ma, nokwapa nokwapa ma mima ye miitaka ya yopo wochi siitiito.” ⁴⁶ Jisas rii eecha wor, “Ma kaw mima kaw por ana howu dagiirewa. Eeji harapa boboy eeta ana heechi iwa, an hikiwa.” ⁴⁷ Worek, eeta mima sii hikir Jisas riita siina hehar he hamar. Worek, sii heneba rabochi nubu nubuniga Jisas riitak yar. Yarek, sii Jisas riiti yatii jumuk saka war. Eyey ma yechi mi somak tarek, sii Jisas riina wor, “Ada miina howu dagiir hewak, ada eeta ameya kepi sowa.” ⁴⁸ Worek, Jisas rii siina eecha wor, “Eeji yikapwa, niji siitiichichawa boboy eeta ninya otii kepi siichuwa. Niji inyaka wopu sapa eshar i.”

⁴⁹ Riita diita majin batarek, maji wochirek ir ma rii Jairas riitiakan heechi yar. Rii Jairas riina eecha wor, “Opoche mii Harapa Ma riin kawka wohechanakech. Miiti yikapwa sii eyey har.” ⁵⁰ Worek, Jisas rii meejiichi Jairas riina wor, “Opoche akiitanakech. Na hiki siitiichicha. Siita otii kepi sokwak.” ⁵¹ Akak iyarechi rii Pita, Jon, Jems, yikapwa siiti awi, eepi yechaka aka wok eechaiyarer. Rii akar ma mima yenya anacheker. ⁵² Eyey ma mima ye eeka tari, ye diita yikapwa siita kechi keyatar. Worek, Jisas rii eecha wor, “Opoche keyatanakech. Yikapwa hakasakech. Sii biish wato!” ⁵³ Worek, ye riina hegi ye itar. Yecha eecha hikitar sii eeta eyey har. ⁵⁴ Worek, Jisas rii siiti tapan neekichi cheyir: “Yikapwa na sokwa.” ⁵⁵ Sii saniyeechi sokwar. Sokwarek, Jisas rii eecha wor, “Aboboyen na yeechi siina hava.” ⁵⁶ Worek, siiti awi, eepi heneba rabor. Jisas rii piiriina wo sawor, “Ada otiwa boboy opoche akar ma yenya

sawotanakech.”

9

JISAS RII RIITI 12 DISAIPEL YENYA UWAREK, YE

¹ Jisas rii riiti 12 disaipel yenya uwarek, ye yar. Yarek, rii harapa hapaga boboyen yenya har. Yenya harek, yecha keena kapasek gaba yenya yeechiniga rabor. Yecha keena hak otii tar boboyen otiiniga kepi siir. ² Worek, rii God riiti majin sawoken, hak otii tar man yesokwa otii kepi siiken eena heechirek ir. ³ Rii yenya eecha wor, “Kwo inyak, boboyek ye ikasakech. Kubu na heechi i. Aboboy woyi kwo na heechi iba. Aboboyen, yan, maba riki upurusen na heechi iba. ⁴ Ma rii kwona woshianey, kwo kata akamak eeka yichanak, riiti akakbak napa eeka kiki sii. ⁵ Ma mima ye kwona woshianan siiney, eeta akama na heechi i. Heechi ik otiinak, yatii cherin napa panebut pakachi heechi i. Diita eecha otiina boboy eeta yenya o batawa boboy.” ⁶ Worek, riiti disaipel ye riina heechi eyey akamak i ye yatar. I ye yatarek, yecha hadabas majin sawotar. Yecha hak otii tar man otiiniga kepi siir.

HEROT RII MEEJI SOMOYETAR

⁷ Herot, rii Galili nosap aka tabo yima, rii nokwapa nokwapa Jisas rii otii tar boboyen meeji rii somoyetar. Ma kaw ye eecha wor, “Uku Yeechir Jon rii awasen saniyar.” ⁸ Akar ma ye eecha wochar, “Akar mashi mashi tar piirapet hachiniga riita eeta awasen saniyar.” ⁹ Herot rii eecha wor, “Ada Jon riiti borowaga dagii rabor. Diita otii tawa boboyen ada meeji tari, kapo nama

otiiito?” Worek, rii Jisas riina heken eena oti oti hechar.

JISAS RII 5000 MA MIMA YENYA HAVAR

¹⁰ Jisas riiti aposel yecha awasen yar. Yarek, yecha Jisas riina yecha otiir boboyen sawor. Saworek, rii yechaka eecha Betsaida akamak yecha saniga heechi eeka ir. ¹¹ Ma mima yecha meejichiniga, ye nokwapa nokwapa riina somowutar. Somowutarek, Jisas rii yenya woshia ye ichar. Rii yenya God riiti kigdom majin sowotar. Rii hak oti tar man otiiniga kepi siir. ¹² Ya ye i nedii riiti 12 maji pokii tar ma ye Jisas riitak yar. Yeechi eecha wor, “Diita ma mima yenya na heechinak sa i. Heechinak sa inyak, yecha akama aka diika tawey, ichi aboboyen anak, wak otiinak, sapa wa. Diita eem no tawey, makasakech.” ¹³ Meejichi Jisas rii yenya eecha wor, “Kwotaba aboboyen napa yenya hava.” Yecha awasen eecha no i aboboyen diita eyey ma mima yenya tokochik?” ¹⁴ 5,000 ma mima diika eemek tar. Jisas rii riiti disaipel yenya eecha wor, “Na wonyak, sa i saniga saniga yopochi chichi yi. 50-50 yopo chichichi yi.” ¹⁵ Disaipel ye otiirek, eyey ma mima ye hey yichar. ¹⁶ Worek, Jisas rii geyen yokotapa yeechi emiyep upurusen yeechi, neriin mow hechi God riina woshiachi geyen reekii reekiichi, ma mima yenya homochiniga, haken riiti disaipel yechaka har. ¹⁷ Eyey ma mima ye atarek, ye eeta biidiir. Worek, disaipel ye gey kawen yeechi yaya 12 wasahaya kwowuk eeka woyi takiikiisiir.

PITA RIITA EECHA WOR: JISAS RII EETA KRAIST

¹⁸ Nedii pochi Jisas rii God riina saniga maji ba tarek, disaipel riitak yar. Rii yenya eecha woher, “Ma mima ye ana kapo shecha wocho? An nama?” ¹⁹ Yecha awasen riina eecha wor, “Ma kaw ye eecha wocho mii eeta uku yeechir Jon. Akar ma ye eecha wocho mii eeta Ilaija. Akar ye eecha wocho, mii eeta mashi saniyar piirapet.” ²⁰ Rii yenya eecha woher, “Kwo shecha hikitu. An nama?” Pita rii riina awasen wor, “Mii eeta God riiti Kraist’ Yak wochar ma.”

JISAS RII RIITI KAPA MEEJI HA TAWA BOBOY YAK TAWA MAJIN WOR

²¹ Worek, Jisas rii riita bana majin akar man sawonakech eena anacheker. ²² Rii eecha wor, “Eeta Ma Yikapwa rii sapa harapa kapan sapa meeji. Riina Ju yechi harapa ma ye sapa nasowoy ta. Harapa opelen otii tawa ma ye, lon maji pokii tawa ma ye riina sapa nasowey ta. Yecha riina sowakworek, yadii piiriichar hamanak, riin saniyanak, yesokwakiita.”

²³ Worek, rii eyey ma miman eecha wor, “Ma por rii adaka iken gegiyaney, rii sapa keena riita ichawa nobon sapa heechi. Rii sapa eyey yadii riiti nobon heechiniga ana sumowuchiniga ha tawa nobobak i. ²⁴ Kata ma rii riiti nobon heechiney, eeji hik yaney, riipa eechaba eechaba takiita. Hadabas nobok riipa ikiita. ²⁵ Ma por rii diita nosapek tawa eyey boboy nokwapa nokwapa riitaba yaney, riiti mesek wurubuyare-boney, rii boyega shecha takiita? Riipa kapasek siikiita. ²⁶ Ma por rii adana hiibiya riipa yanak,

riipa riina hiibiya yakiita. Ma Yikapwa riipa yanak, riipa Eepi riiti hadabas boboyeka yayakiita. Yanak, Holi eje yechi hadabas boboy riitaka eecha yakiita. ²⁷ Ada majin siiken wocho ma kaw diika tawey, ye God riiti kigdom mapo henyak, komas ye hakiita.”

GOD RIITI HADABAS BOBOYEN JISAS RIITAKA YAR

²⁸ Rii diita majin ba hamarek, wik pochi hamar. Hamarek, Jisas rii Pita, Jon, Jems yenya yeechiniga kwowuk God riina maji baken eena ir. ²⁹ Rii God riina maji batarek, riiti miy soma akar mabak dariiboyer. Riiti siivatabi apoma siir. ³⁰ Ameya ma upurus piiriita riitaka maji batar. Piiriita eeta Moses, Ilaija. ³¹ Hevenek tawa hadabas boboy kepi piiriitaka eecha yar. Yarek, maji batar. Jisas riita Jerusalem akamak i ha nedii eena batar. God riiti hikichi otiina boboyen Jisasrii sumowuken eena bar. ³² Pita, riiti nareboy, yecha wachi sokwar. Sokwachi yecha Jisas riiti hadabas boboyen ma upurus riitaka bana bana siitii tarin her. ³³ Ma piiriita Jisas riina heechi iken otiirek, Pita rii eecha wor, “Harapa Ma, eeta kepi nota eecha diika tawa. Nota aka piiriichar otiik. Miina pochi otiichik Moses riina pochi otiichik. Ilaija riina pochi otiichik.” (Rii diita maji wori, rii saka hehar hikichi barek, pamenabar.) ³⁴ Rii ba tarek, hejagwayap ya saka bana bana siir. Bana bana siirek, disaipel ye akiir. ³⁵ Gamurek, aya eeka eecha uwar, “Dii eeta eeji Yikapwa. Ada riina hisiiri, riina hapa meeji ta!” ³⁶ Aya uwa hamarek, Jisas rii saniga siitiitar.

Worek, disaipel ye diita majin anadii ma yen saka sawotarek. Yecha her boboyen ye anadii saka barek.

JISAS RIITA GABAKA TAR YIKAPWAN OTI-INIGA KEPI SIIR

³⁷ Iyi yadii yecha kwowuk heechi ye irek, nokwapa nokwapa ma mima ye riina nobok i jawor. ³⁸ Ma por rii nokwapa nokwapa mima ma yechi nediik siitiiniga Jisas riina uwar, “Maji pokii ma, ada miina woyasachiyasato, eeji yikapwa podat riina na ya he! ³⁹ Kkapasek gaba eeta riina pichawak, rii harapa uwachi nosapeka saka hikisha yeshachi kujak sogweya yar. Eeta riina pishamanek tawey, eeta boboy riina ameya heechi ikasakech. ⁴⁰ Ada miiti disaipel yenya woyasachiyasarek, yecha raboken otii heri, ye saka kiki siirek.”

⁴¹ Jisas rii awasen eeche wor, “Kwo hiki siitiichinyan biish tawa ma siiken. Kwon sabwiya yeechi kapasek nobok heechi tawak ichawa ma. O! Shasha nedii ada kwotaka takiita? Shasha nedii diita nomoya tawa boboyen ada kiyakiita? Worek, rii ma riina eeche wor, “Miiti yikapwa na yaya! ⁴² Yikapwa yatarek, eeta kapasek gaba rii riina otiihirek, rii nosapek sakachi hikisha yeshar. Worek, Jisas rii kapasek gaban riina wo sowurek, yikapwan otii kepi siirek, rii riina riiti eepi riina awasen har. ⁴³ Eyey ma mima ye God riita harapa hapaga otii tar boboyen herin, ye eena harapa nyegerabor.

JISAS RII RIITI HA NEDIIN KAWKA YENYA BAR

Ma mima ye Jisas riita otiir yon harapa hik-
itarek, Jisas rii riiti disaipel yenya eeche wor,
⁴⁴ “Diita ada kwona wonya maji opoche abo-
suchitanakech! Ma Yikapwa riin yeechi akar
ma yechi tapak how hakiita.” ⁴⁵ Worek, yecha
meejichi saka hikirek. Diita otiitana maji mu
yenya veenyir. Eena ye meejikasakech. Yecha
akiitar eena yecha riina diita maji saka woherek.

KAPO NAMA EETA HARAPA?

⁴⁶ Disaipel ye awasen awasen ow maji batar.
Eecha wochar nama notaka tawey harapa?
⁴⁷ Jisas rii yechi inyakan heri, rii karakada yikap-
wan yeechi yaya riitaka siitiir. ⁴⁸ Siitiirek, yenya
eecha wor, “Kata ma rii diita yikadey yikapwan
eeji hik yaney, rii anapa eechaba yakiita. Kata
ma rii ana yaney, rii ana heechirek yar ma riina
eechaba yakiita. Kata ma rii kwotak karakada
hiki tawey, rii harapa mayaka tawa.

MA KWONA OW OW TANAN SIINEY, EETA KWOTI MA APOMA

⁴⁹ Jon rii eeche wor, “Harapa Ma, nota her ma
por rii miiti hin habachiniga gaba yenya rabotar.
Herek, nota riina anachekeker. Rii notikasakech.
Eena anachekeker.” ⁵⁰ Jisas rii awasen eeche wor,
“Opoche anacheketanakech. Kata ma rii kwona
ow otiinan siiney, rii kwona otiichichu.”

SAMERIA AKAMA MA MIMA YE JISAS RIINA SAKA YAREK

⁵¹ Jisas riina hevenek yeechi ye inya nediik
yarek, Jisas rii Jerusalem akamak iken hikitar.
⁵² Hikichiniga rii ma kawen mapo wochirek ir.
Wochirek irek, ye Sameria akama pochi Jisas

riiti boboyen sayarechichak iyarer. ⁵³ Iyarerek, ye Jisas riita yechi akamak yanan yuyar. Rii Jerusalem akamak iken hikitarek, eena ye saka riina yarek. ⁵⁴ Disaipel Jems, Jon piiriita hechi eecha wor, “Harapa Ma, mii kapo hikitu nota hevenek tawa hin wonyak ya saka ma yenya uwunak, eeta akamak hika suw hamakiita.” ⁵⁵ Worek, Jisas rii dareboyichi awasen yenya ow maji bar. Worek, ye akar akamaka ir. ⁵⁶ (-)

MA KAW YE JISAS RIINA SUMOWUTAKEN HIKITAR

⁵⁷ Yecha nobok icharek, ma por rii eecha wor, “Eyey akama miita ik otiiney, ada miina sumowu ibakiita?” ⁵⁸ Jisas rii riina eecha wor, “Kwashika tawa asa yecha supu nosapek tawa. Apo ye wosiik tawa. Wowak, Ma Yikapwa rii wa eemekasakech.” ⁵⁹ Rii akar ma riina eecha wor, “Ana na sumowu ta.” Worek, rii awasen eecha wor, “Harapa Ma, ada mapo i eeji apokon tiiriimok chik.” ⁶⁰ Jisas awasen eecha wor, “Har ma yecha sapa ha tawa ma yenya tiiriimok chi cha. Miita na inyak God riiti kigdom majin na sawota.” ⁶¹ Akar ma por rii eecha wor, “Harapa Ma, ada miina sumowutakiita. Nago, ada mapo kata ma yecha akamak taweyn, ada mapo i woshi ak.” ⁶² Jisas rii riina eecha wor, “Ma por rii riiti tapak eyiga tawa boboy neeki tawey, komakin mey hechaney, rii God riiti kigdom sayerekasakech.”

10

JISAS RII 70 DISAIPEL WOCHIREK IR

¹ Dii eeta hamarek, eeta Harapa Ma rii 70 ma yenya hisiir. Hisiichi rii yenya keyibor. Upurus upurus heechirek ir. Eyey akama Jisas riita komas iken eena yenya heechirek ir. ² Rii yenya eecha wor, “Nokwapa nokwapa boboy sagii nowoka tawa. Tawak, eeta eem ameda yo otii tawa ma tawa. Nowo kow ye iivii hamakasakech. Kwo na Harapa Nowok Tawa Ma riina na maji ba ta. Rii ma kawka yeechi heechinak sa i yo kawka sa otii ba ta. Eena na wohe cha. ³ Na i! Ada heechiwak, kwo sipsip yi tawaga eecha tawak, ada kwona heechiwak kwashik tawa harapa aqsa tawa eemek ichu. ⁴ Kkwota ya kwo ye ikasakech. Aboboy woyi tawa kwo, yatii ruwu tawa boboy ye ikasakech. Kwo nobok inyak, ma yenya jawoney, maji bakasakech. ⁵ Kwo akak i yowunak, mapo na eecha wor: Kwo na inyaka kwi eshar ta! ⁶ Inyaka kepi tawa ma kaka tawey, kwoti woshia tawa boboy riitaka sa eecha sii. Eecha tanan siiney, kwoti woshi a tawa boboyen na awasen yeechi yaya. ⁷ Kwo eeta podar akak eecha na kiki sii. Ye aboboyen ukun kwona havaney, kwota na kiki a. Wonyak yo otii tawa ma ye yan sa ya ta. Kwota opoche akar aka podar podar ichanakech. ⁸ Kwo akamak iyarenak, ye kwona woshi anak yechi aboboyen kwona banak napa a. ⁹ Kata akamak hak otii tawa ma yenya napa otii kepi sii. Ma yecha eeka tawey, yenya na wo, ‘God riiti Kigdom, ya kwotaka bana bana tawa!’ ¹⁰ Wowak, kwo akamak iyarenak, ma ye kwona woshianan siiney, kwo napa i akama nobok na siitiichi wo, ¹¹ ‘Kwoti akama nosap yatii notik tawey, no yatii paynebotiichi i. Paynebotiichi wowak, kwo

kapasek boboyeka eecha tawa. Na meeji. God riiti kigdom kwotak bana bana yar.’ ” ¹² Jisas rii kawka eecha wor, “Ada kwona wocho: Anasaka tawa nedii yanak, God riita riiti inyakapa hiki tawa boboyen Sodom akama ma miman hakiita. Diit akamak tawa ma miman riiti inyakapwa hiki tawa boboyen yenya hakasakech.”

GOD RIITI MAJIN NASOWOYE TAR AKAMA

¹³ Jisas rii eecha wor, “Korasin akamak tawa ma mima na meeji! Kwo harapa kapasek boboy kwotaka yakiita. Betsaida akamak tawa ma mima, kwo harapa kapasek boboy yakiita. Harapa merakelen kwoti akamak otiirin, Taia akamaka Saidon akamaka eeke otiirega, mashi mashi yecha waga yechi inyaka dareboyer. Yecha siivatabi bonyi ruwuchi hikishebuk waga yichar. ¹⁴ God riita riit inyakapa hiki tawa boboyen Saidon akama Taia akama ma miman hakiita. Kwon saka hakiitawak. ¹⁵ Kapaneam akamak tawa ma mima! Kwo kapo eecha hikitu kwo hevenek ikiita. Yaho Kwo hi uwu tawa eemek ye ikiita.”

¹⁶ Jisas rii riiti disaipele yenya eecha wor, “Kata ma ye kwona wagatey tawey, ye ana eecheba wagateyitu. Ma ye kwona nasowoye tawey, ye ana eecheba nsaowoyetu. Ma ye ana nasowoye tawey, ye ana heechirek yar Eepi riina eecheba nasowoyetu.”

70 DISAIPEL YE AWASEN YAR

¹⁷ Worek, 70 disapele ye kwoya hikichi awasen Jisas riitak yar. Ye eecha wor, “Harapa Ma, nota kapasek gaba yenya miiti hik wo saworek,

yecha noti majin sumowutar.” ¹⁸ Jisas rii yenya awasen eecha wor, “Neer yeerepiya saka tawaga, gaba riita eechaba sakar, ada her. Na wagetey ta. ¹⁹ Ada kwona harapa hapaga tawa boboyen kwona har. Harek, kwo keena hopun yatiik piitii tawey, mediin yatiik piitii tawey, kwo eeta boboy eeta kwona saka pishamanekiitawak. ²⁰ Kapasek gaba ye kwoti maji meejiichi heechi akii ichawey, kwi inyaka opoche kwoya hikitanakech. Yaho. Kwi hi hevenek tawa jeyek keyiri, eena na kwoya hiki ta.”

JISAS RII INYAKA KWOYA HIKI TAR

²¹ Eeta nedii Jisas rii Holi Spirit takiikiisiirek, rii kwoya woy hikichi eecha wor, “Eepi, mii eeta diita nosap God, mii eeta hevenek tawa God, ada miina woshi ato. Kata boboyen miita harapa jebwa hechawa maka hokwa sokwa tawa maka veenyi tari, mii shebo shebo tawa man mukuchichar. Ayo, Eepi, miita miiti inyakak hikitari, miita eena otiitar. ²² Eeji Eepi rii eyey boboyen ana har. Adadii Ma Yikapwa riina hekasakech. Eepi riitaba saniga hecho. Anadii ma ye Eepi riina eechaba hekasakech. Yikapwa riita Eepin hecho. Anadii ma yenya rii Eepi riina mukuchichawak, ye hebato.”

²³ Jisas rii riiti disaipel yenya dareboyichi eecha wor, “Kata boboyen kwota hechawey, kwi inyaka napa kwoya hiki ta. ²⁴ Nokwapa nokwapa piirapet, harapa aka tabo yima ye kwoya hechawa boboyen heken hikitar. Ye meejiibaken hikitar. Worek, hekasakech. Meejikasakech.”

SAMERIA TAR MA RII MAN OTII KEPI SIIR NOMA

²⁵ Lon maji pokii tar ma por rii Jisas riina otii otii heken hikichi eecha woher, “Harapa Ma, anapa shecha otiinak eechaba eechaba takiita, hakasakech. ²⁶ Jisas rii awasen riina eecha wor, “Mashi keyir maji kapo shecha wocho? Mii kenyi tawey, mii shecha hikitu?” ²⁷ Kata ma rii awasen eecha wor, “Mii miiti Harapa God riina eyey mesek, wopu, eyey mayi, eyey hapaga boboy, eyey marenoku riina na rukusii ta. Kawka miitaka bana bana tawa man na rukusiiba ta. Mii mayama rukusii tawaga akar man na eechaba otii.” ²⁸ Jisas rii meejiichi eecha wor, “Miita bawa maji eeta kepi. Miipa otiitaney, miipa eechaba eechaba takiita.”

²⁹ Lon maji pokii ma rii mayama wohowutaken hikitar. Hikichi Jisas riina eecha woher, “Kapo nama adaka bana bana tawa ma?” ³⁰ Meejiichi Jisas rii noman eecha wor, “Ma por rii Jerusalem akamak hechi Jeriko akamak ye icharek, hiyi ya tawa ma ye riina nobok kubuk pir. Pichiniga ri siivatabi kwoyava yar. Kwoyava yeechi riina harapa pichi hechi ir. Rii haken otii tar. ³¹ Worek, opellen otii tar ma por rii eeta nobok ye iniga pir ma rii hak otii tarek, her. Hechi rii nobo yepak hechi ir. ³² Kommas Livai ma rii ibatar. Ibaterek, rii hak otii tar ma riina hechi i bana bana her. Hechi, hehechi ir. ³³ Worek, kommas Sameria ma por rii eeta nobobak ir. Iniga riina her. Hechiniga rii riina inyakapwa hikir. ³⁴ Hikichiniga rii i riitak bana bana howuk yichi rii riiti wel ukun wain ukun yeechiniga hak otii

tar ma riiti maba ramon gwotiir. Gwotiichi ramojichiniga riiti donki magiirek howu seechiniga ma wa tawa akak ye i heechir. Heechi rii riina hehar tar. ³⁵ Yadii nedii pochi hamarek, rii ya upurusen yeechi akan kowu tawa ma riina har. Harek, rii eeche wor, 'Riina na hehar ta. Diita ya ada hawey, kapo saka kiki siikiitawak, sa way ta. Komasa ada yanak, anapa kawka hakiita ya miina.' ” ³⁶ Worek, Jisas rii kawka Lon maji pokii tar man woher, “Mii shecha hikitu? Ma piiriichar tari, shecha tar ma por rii hak otii tar man bana bana tawa ma riita otii tawa baga eeche otiiir?” ³⁷ Lon maji pokii tar ma rii awasen eeche wor, “Eeta ma rii riina hehar otiiichir.” Jisas rii eeche wor, “Wowak, mii na eeche otii ta.”

JISAS RII MATA MARIA RII PIIRIITI AKAK IR

³⁸ Jisas rii riiti disaipel yechaka nobok iniga, rii akama pochik iyarer. Kata akamak mima pochi sii tar. Siiti hi Mata. Tarek, sii Jisas riina siiti akan tagwachir. ³⁹ Siiti kumwoy, Maria, eeke tar. Sii ya Jisas riita maji pokii tar majin eena meejitar. ⁴⁰ Worek, Mata sii siina heechinga aboboy yonotii tarek, sii mayama inyakapwa hiki tarek, sii Jisas riitak iniga eeche wor, “Harapa Ma, mii kapo ana heharekasakech? Eeji kumwoy sii ana heechirek, ada saniga yo otiito. Siina na wo, Ana sa ya kiyatayi!” ⁴¹ Harapa Ma rii siina awasen eeche wor, “Mata, Mata, ni nokwapa nokwapa boboyen inyakak hikitu. ⁴² Boboy podateba dopoto. Maria sii mama yepa boboyen hisiir. Hisiirek, diita boboyen siitaka tawey, sii heechikasakech.”

11

GOD RIINA MAJI BAWA MAJI

¹ Nedii pochi tarek, Jisas rii eem pochik God riina maji batar. Maji ba hamarek, riiti disaipel por rii riina eecha wor, “Harapa Ma, miita nona God riina maji ba tawa majin na nona pokii. Jon rii riiti disaipel yenya pokii tarega miita nona na eechaba pokii. ² Jisas rii eecha wor, “Diitata God riina na ba ta:

‘Eepi, miiti hi sa holi ta.

Miiti kigdom sa ya ta.

³ Diita nedii aboboyen nona na ha.

⁴ Noti eyey kapasek boboyen miiti inyakak na kwoyava heechi.

Akar ma yecha nona kapasek boboy otiitawey, nona yenya abosuchibato.

Nona opoche nona otii otii he boboyen heechitanakech!”

⁵ Worek, Jisas rii maji shiyi eecha wor, “Ma por rii riiti nareboy riiti akak niy nediik yawey, riina eecha wocho, ‘Nareboy, miita ana gey piiriichar sobo ha. ⁶ Eeji nareboy rii chishi ye i tarek, eeji akak yawa. Rii yawak, ada aboboy biish.’ ⁷ Miita wa tawa nareboy rii eecha wonyey, ‘Opoche ya ana boboy yak wohechanakech. Nubereja eeta dasiipowa. Ada eeji yikapwa ye wato. Anapa saka sokwa miina aboboy hakiitawak!’ Wowak, miita eechaba eechaba wohechaney, ⁸ ada kwona wocho, riipa sokwachi geyen eyey boboyen miita wohechaweyn riipa miina hakiita. Rii miiti nareboy tawey, kkapo rii miina aboboy hakasakech. Yahoo. Eechaba eechaba wo wohechaney, eena

riipa hakiita. ⁹ Wowak, ada kwona wocho, na wohecha. Wohechanak, kwopa yakiita. Na yesha ta. Yesha tanak, kwopa hekiita. Na hapaka ta. Hapaka tanak, nubereja tagwakiita. ¹⁰ Eyey ma ye wo wohechawey, yepa yakiita. Ma yesha tawey, yepa hekiita. Ma ye hapaka tawey, yepa nubereja tagwachikiita.

¹¹ “Ma por riiti yikapwa rii apoko riina emiyepen aken eena wohenyey, riipa kapo boy hopon yeechi hanak akiita? Yahoo. Hakasakech. ¹² Yikapwa por rii riiti apoko riina apobeyen aken wohenyey, riipa kapo boy miiden hanak akiita? Yahoo. ¹³ Kwo ma kapasek tawey, kwo eecha kepi hikitu kwoti yikapwan kepi boboyen havato. Tawey, eeta amutiik hevenek tawa Eepi riipa Holi Spirit kepin riina wohenya ma hakiita.”

JISAS RII GABA MAJI BAR

¹⁴ Ma por rii tari, kuja diimiitar. Kapasek gaba riiitaka eecha tar. Tarek, Jisas hechi yeechi kayek rabotar. Yeechi kayek raborek, kata ma rii maji bar. Barek, nokwapa nokwapa ma mima yecha hechi henebarabor. ¹⁵ Kaw ye eecha wor, “Gaba, eyey kapasek gaba yechi apoko, rii Jisas riina hapaga boboyen harek, rii otiito.” ¹⁶ Akar ma ye Jisas riina apodagii otii hikishak eena woher, “Mirakelen na otiita. Otii tawey, nota hikiken God riita miina rukusiito.” ¹⁷ Worek, Jisas rii yechi inyakan hechiniga awasen eecha wor, “Nosap pochi ma mima ye saniga saniga eecha yi ye inyey, awasen awasen o ana pichaney, komas eeta ma mima ye kapasek siikiita. Mamu pochi sii pochi siina o ana pinyey, iipa eeta saniga saniga

siikiita. ¹⁸ Worek, Gaba riiti mamu saniga saniga tawey, o ana pichaney, shecha ye kapo hapaga siikiita? Kwo eeche wocho, Gaba rii hapaga boboyen ana hatawak, ada kapasek gaban yeechi raboto. ¹⁹ Ada Gaba riiti hik ada kapasek gaban kikir poyeney, kwona sumowu tawa ma ye kapo shecha kapasek gaban kikir poyekiita? ²⁰ Wowak, God riiti hapaga boboy adaka tawak, kapasek gaban raboto. Eeta kwona mukuchichu God riiti kigdom kwotak yar.

²¹ “Ma hapaga siitawey, rii yabu anaba yeechi o yichawak, riiti akan siiti kowu tawak, riiti boboy anada tawa. ²² Wowak, hapaga bor tawa ma rii ya riina o ana pichi dagiirepoyichi riiti anaba yeechi o ana pichar boboyen yeechi ye inyak, akar boboyen yeechi ye inyak, homochikiita.

²³ “Kata ma rii eeji nareboy tanan siiney, rii eeta eeji yabu pi ma. Ma rii ma mima adaka yaya yopo yichinan siiney, rii rabo ya payato.”

AWASEN YA TAWA KAPASEK GABA NOMA

²⁴ “Kapasek gaba rii ma poren heechi iri, rii shebo shebo eemek chishi ye iniga yi hapaka tawa eemen yeshato. Yesha hipuchi rii mayama wocho, ‘An heechi yar akak awasen kawka ik.’ ²⁵ Wowak, rii awasen i eeta aka hako kiirakwur. ²⁶ Rii hechi heechi akar 7 gaba kapasek weyen akak kawka ye yayareto. Wowak, kata ma rii mashi kapasek tar. Apa rii kawka kapasek wey tawa.”

INYAKA KWOYA HIKI TAWA BOBOY SIIKEN

²⁷ Diita majin Jisas rii ba hamarek, mima pochi sii riina eecha wor, “Kata mima sii miina yimowurek mii siiti mukun havari, sii eeta kwoya woy hikitu.” ²⁸ Jisas rii awasen eecha wor, “Eeta kepi nija eecha bak, eeta ma ye God riiti majin meejiniga ye sumowutawey, ye kwoya woy hikitu.”

MA MIMA YE MIRAKELLEN WOHER

²⁹ Ma mima ye Jisas riitaka ya yopo wuchi siitii tarek, Jisas rii eecha wor, “Ma mima ye diita nedii diita nosap tawey, yecha kapasek woy otiito. Yecha mirakelen eena yesha ye i tar. Wowak, mirakel podareban komas yenya hakiita. Diita mirakel eeta Jona riiti. ³⁰ Piirapet Jona rii Nineva akama ma miman mukuchir boboyen harega, Ma Yikapwa rii diita nediiik tawa ma mima yenya eechaba mukuchir boboy бага. ³¹ Anasak tawa nediiik Shiba nosapek siitii kowu tawa aka tabo yi mima sii diita nedii ma mima yenya harapa ow maji bakiita. Siita kata yepa anadii eemek heechi Solomon riiti hokwa sokwa majin meejiken yar. Wowak, ma por apa diika tawey, rii eeta harapa. Rii Solomon riina dagiirepoyetu. ³² Anasak tawa nediiik Nineva akama tar ma mima yecha siitiichi kwona harapa ow majin bakiita. Yecha Jona riita sawotar majin meejitarek, ye yechi kapasek oti tar boboyen dareboyer. Ada kwona wocho, ma por apa diika tawey, rii Jona riina dagiirepoyetu.”

MABA RIITI HABA

³³ Jisas rii eecha wor: “Diita yikadey boboy ma ye otiikasakech. Haban hayechi veenyetu. Heebiya wok veenyetu. Yaho. Rii hayechi cheyek

yichi tawak, ma ye ya hecho. Miiti miy eeta miiti maba siiti haba. ³⁴ Miiti miy eeta hehar henyak, miiti maba eeta yama hekiita. Wowak, miiti miy kapasek taney, miiti maba eeta eyey niyiki yichu. ³⁵ Na hehar hecha. Yama miitaka tawey, sapa eechaba ta. Iipa niyiki yikiita. ³⁶ Wowak, miiti maba eyey yama hechaney, niyiki kaw tanan siiney, miiti maba eeta eyey yama hecho. Haba eeta miina okoreechichawey, mii eechaba takiita.”

JISAS RII PERISI LON MAJI POKII MA YENYA OW MAJI BAR

³⁷ Jisas rii majin ba hamarek, Perisi ma por rii riina otii aken eena woher. Worek, rii aka wok iyarechi cheyek aken eena yir. ³⁸ Jisas riita riiti tapa saka uku yeetiirek, Perisi rii hechiniga nyegerabor. ³⁹ Worek, Jisas rii riina eecha wor, “Na he. Perisi kwo heebiya saban eena uku yeetiito. Wowak, kwoti wok tawey, kapasek boboy takiikiisii tawa hiyiya tawa boboy eechaba takiikiisii tawa. ⁴⁰ Kwo harapa hikisha weyitu. God riita saban otiitawey, rii inyaka wopu wo otiibato. ⁴¹ Kata boboyen kwoti heebiyak taweyn kiiriisiiposii tawa man na ha ta. Hatanak, kwi eyey boboy eeta apoma hechakiita.

⁴² “Kwo Perisi kapasek boboy kwotaka yakiita. Kwo kwoti karakada aboboy ten ten God riina hato. Hatawak, kwo nagwa nagwa hikichi otii tawa boboyen, God riina rukusii tawa boboyen two eena hikichi otiikasakech. Eeta kapasek. Diita boboyen na otii ta. Akar yo kepin opoche abosuchetanakech.

⁴³ ‘Kwo Perisi kapasek boboyen kwotaka yaki-ita. Kwo Ju ma yechi lotu aka harapa ma yichar tiikiiren kwo eena kwoya hecho. Kwo awaba tawa eemek icharek, akar ma ye kwona hechi harapa woshi atarek, two kwoya hikitar. ⁴⁴ Kapasek boboy kwotaka yakiita. Kwo tiiriimo supu tawaga eecha tawa. Akar ma ye piitii i ye yatawey, kwo hekasakech.”

⁴⁵ Worek, lon maji pokii ma por rii riina eecha wor, “Mii maji eecha ba tawey, mii nona maji kubuk pibato.” ⁴⁶ Jisas rii awasen eecha wor, “Kwo lon maji pokii ma. Kwo kapasek boboyen yakiita. Kwo nomo ya tawa kwon ma yenya hawak, ye harapa yo otiito. Wowak, kwo kwoti tapama por yenya kiyatayiniga yesok-wakasakech.

⁴⁷ “Kwo kwoba sii siiken siikiita. Mashi tar piirapet yenya kwoti wayega ye sowakworek, kwo yechi tiiriimon keyapochichu. ⁴⁸ Kwoti wayega ye piirapet yenya sowakworek, kwo yechi tiiriimon keyapochicharek, kwo eecha mukuchichu kwo hikitu yechi otii tar abo eeta kepi.

⁴⁹ “Eena God riita hikichi wor, ‘Ada yenya piirapet yenya heechinak ikiita. Ada yenya eeji majin ye ichawa ma heechinak ikiita. Heechinak ye inyak, yecha kaw yenya sowakwokiita. Yecha kaw yenya kikirepoyekiita. ⁵⁰ Eyey piirapet yenya mashi mashi diita nosapen otiir nedii ya ya ya diita nedii kwoti wayega ye sowakwori, diita nediik diita tawa ma yenya God riita awasen pikiita. Wayega yecha otiirin eena awasen piikiita. ⁵¹ Ye Sekaraia riina sowakwor. God riina opelen har eem riiti holi tar eem Sekaraia riita tar

nedii, eyey piiriita tar nediiik, eyey piirapet yenya diita nediiik sowakwo hamari, ada kwona wocho, apa diita nediiik tawa ma mima yen God riita pikiita. Kata piirapet yenya sowakwor boboy wayega yecha otiitari, eena yenya awasen pikiita.

⁵² “Lon maji pokii ma kapasek boboy kwona yakiita. Kwo mama yepa hehar hiki tawa nobon kwo dasiipiir. Dasiipiirek, kwo diita nobo kepi kwo ikasakech. Worek, kwo dasiipiirek, akar ma ye boyega ik wonyak?”

⁵³ Jisas riita kata eemen heechi irek, lon maji pokii ma, Perisi, yecha riina harapa ow maji batar. Yecha riina nokwapa nokwapa boboyen wo wohechar. ⁵⁴ Yecha riina majik baniga sakaken otiitar eena riina wo wohechar.

12

WOSHEPII TAWA MAJIN NA OPOY SII TA

¹ Nokwapa nokwapa ma mima ya yopo yicharek, kaw yecha ma yatii hek piitiichi siitiitar. Worek, Jisas rii riiti disaipel yenya mapo wor, “Perisi yechi woshepii veenyi tawa boboy yechi yis, eena na hehar hecha. Yechi woshepii hiki tawa boboy eeta sokwa i ye yakiita.

² Eyey veenyitar majin gamuri, iipa tagwa mukuchikiita. Eyey majin veenyichi otiitari, iipa ma yecha hikikiita. ³ Wowak, eyey maji kwo niyik batari, iipa yanak meejikiita. Eeta maji kwota wosiirek batawey, yepa geenyik siitii harapa uwa sawokiita.

NAMA NAPAN NO AKIITO?

⁴ “Eeji nareboy kwona wocho: Kwo opoche maban sowakwo tawa man akiitanakech. Yecha akar boboyen kawka otiikasakech. ⁵ Ada kwona mukuchik naman kwo na akii ta? Kwo God riina na akii ta. Rii kwona sowakwonak, komas riitaba keena kwona hi uwu tawa eemek yeechi rabokiita. Ayo, ada kwona wocho, riina na akii ta!

⁶ “Ma ye yokotapa karakada apo yin sen upuruseba tokor. Worek God riita yenya saka abosucherek. ⁷ Kwoti masebiyan God riita kadii hamar. Worek, kwo opoche akiitanakech. Kata apo eeta karakada boboy. Kwo eeta harapa.”

JISAS RIITI HIN GEENYIK NA KWODII WOCHA

⁸⁻⁹ “Ada kwona wocho, eeta ma rii eeji hin akar man geenyik kwodii wochawey, Ma Yikapwaq riita eeta ma riiti hin eechaba geenyik kwodii wokiita ejel yenya. Ma rii akar man eecha wonyey, Jisas rii eejikasakech, Ma Yikapwa rii riina God riiti ejel yenya eecha wokiita, Eeta ma eejikasakech.

¹⁰ “Ma ye Ma Yikapwa riiti hin ow majibataney, God rrita riiti kapasek boboyen kwoyavayakiita. Wowak, kata ma rii Holi Spiriten kapasek majin bataney, God rrita eeta boboyen saka kwoyavayakiitawak.

¹¹ “Komas nedii yecha kwona yeechi lotu akak, gavman mak, harapa aka tabo yimak yeechi mi somak anasak ye inyey, iipa opoche inyakapwa hikitanakech. Kwota mayama kiyatayeniga batana maji opoche inyakapwa hikitanakech. ¹² Eeta nedii eeta Holi Spirit rii kwona maji pokii tanak, kwopa batakiita.”

HARAPA YAKA TAR HIKISHA TAR MA

¹³ Ma por rii ma mima yechaka tari, eecha Jisas riina wor, “Maji pokii ma, eeji yaka riina na wonyak, sichi har eeji riiti nosap boboyen rii ana sa kaw ha.” ¹⁴ Jisas rii riina eecha wor, “Miinawa, kapo nama ana otiichirek ada anasak tawa ma tawa? Nama ana otiichirek, ada kwona nosapen boboyen homachikiita.” ¹⁵ Worek, rii kawka eyey man eecha wor, “Na hecha. Eyey kwoya hechawa boboyen na heechi. Ma por rii riti boboy harapa tawey, eeta boboy riina hakasakech eechaba eechaba tak tawa boboy. ¹⁶ Worek, Jisas rii diita shiya tawa noman wor: “Yaka tar ma por rii tarek, riiti nosap harapa saga sokwatar. ¹⁷ Worek, riiti inyaka eecha hikir: ‘Eeji sagan heechi aka saka kikisiikiitawak. Anapa shecha otiikiita?’ ¹⁸ Rii way hikichiniga eecha wor: ‘An hecho anapa eecha otiikiita. Ada diita saga boboyen heechi tawa akan diigiikiita. Diigii rabonak, anapa kawka aka harapa otiikiita. Otiinak, anapa eyey boboy saga eeta akak heechikiita. ¹⁹ Otiinak, anapa mayama wokiita: Mii kepi tawa. Miiti boboy nokwapa nokwapa tawey, na sukwiya sapa nokwapa nokwapa ta. Na eshar tanak, na eshar chishi ta. Na yi hapaka tanak, na a tanak, uku aba ta!’ ²⁰ Worek, God riita hechi riina eecha wor: ‘Mii hikishato! Diita niy miiti maban heechi mii hakiita. Miita hanak, kapa nama miiti mayama sayarechir boboyen yakiita?’ ²¹ Jisas rii kawka eecha wor, “Iipa eechaba tawa ma ye nokwapa nokwapa nosap boboyen mayama sayarechiwak, God riiti boboyen sayarechikasakech.”

GOD RIINA NA HIKI SIITIICHI

²² Worek, Jisas rii riiti disaipel yenya eecha wor, “Eena ada kwona wocho: Kwo diita nosap tawey aboboyen maba ruwu siivatabin inyaka opoche hikitanakech. ²³ Mesek eeta harapa boboy. Aboboy eeta karakada. Eeta maba eeta harapa boboy. Siivatabi eeta karakada. ²⁴ Kwashika tawa apon na he. Yecha aboboy siiken chikasakech. Yecha sagan otiikasakech. Ye boboy heechi akakasakech. Wowak, God riita eeta apo yenya havato! Na hiki. Apo eeta karakada. Kwo eeta harapa. ²⁵ Nama kwotaka tawey inyakapwa hiki tawey, rii kawka hiki tanak, rii sukwiya pochika tawa nosap kawka takiita? ²⁶ Kwo diita yikadey karakada boboy otiinan siiney, boyewak kwo akar boboyen inyaka hikitu?

²⁷ “Gurunayen na hiki ta. Yecha yo otiikasakech. Yecha siivatabin otiikasakech. Ada kwona wocho: Solomon, harapa aka tabo yima, rii diika tarek, riiti harapa yakatarek, rii riiti siivatabin ruwuri, rii saka gurunayeka eecha kikisiikiitawak. ²⁸ God riita woheja yenya kehapochichu. Kehapochiwak, woyiheja diita apa tawa iy rabochinyak hiki uwukiita. Wowak, rii wohejan eecha kehapochichawak, riipa kwona kawka eechaba heharekiita? Kwo God riina hiki siitiichichawa boboy eeta amusakech! ²⁹ Kwo opoche inyaka hikitanakech diita nosap boboyen. Aboboyen uku a tawa boboyen opoche eechaba eechaba yeshatanakech hikibatanakech. ³⁰ Eecha hiki tawa inyaka diita nosap tawa ma ye eechaba hikitu. Yecha diita boboyen eechaba eechaba yeshato. Kwoti Eepi rii hecho kwota dopo tawa

boboyen. ³¹ Wowak, God riiti Kigdom eena kwota na mapo sumowu tanak, riipa akar boboyen kwona hakiita.

HEVENEK TAWA YA

³² “Karakada magwi opoche akiitanakech. Kwoti Eepi riita inyaka kwoya hikichi riiti kigdomen riita kwona haken hikitu. ³³ Kwoti eyey boboyen na tokochi ya yeechi yan kiiriisiiposii tawa man napa ha. Kwo yan woyi tawa kwo neekikasakech na yeechi yaya. Hevenek tawa yaneeka na yopo yichicha. Kaka tawey, eeta ya karakada siikasakech. Kaka hiyiya tawa ma ye yakasakech. Machi akasakech. Kaka kapasek siikasakech. ³⁴ Na meeji kwoti yan tawa eem, kwoti inyaka ii bak tawa.”

WAKASA MA KEPI YE KOWUTU

³⁵ “Kwo na sayarechi na kow ta. Siivatabi na hehar giiriichi. Kwoti haba na hayi. ³⁶ Harapa ma rii yanak, mima tapa aken irek wakasa ma ye riina kowu tawaga kwo eechaba napa kowu ta. Riita awasen ya nuberejak siitii uwanak, ye meejiichi nubureja ameya tagwachikiita. ³⁷ Harapa Ma riiti wakasa ma ye sayarechi yi kowutaney, wakasakech, Harapa Ma riiti yanak, yecha riina inyaka kwoya woy hikikiita. Ada kwona wochochi: riipa ya siivatabi giiriichi yenza wochanak, yinyak, riipa aboboy yo otiikiita. ³⁸ Riipa niy nediik yaney, kapo opochok wo nediik yaney, riipa henyey, yecha sayarechi hamawey, yepa yechi inyaka kwoya woy hikikiita.

³⁹ “Na hiki! Akak hehar siitii kowu tawa ma rii hiyi ya tawa ma rii ya nedii hikiney, rii hiyi

ya tawa man anachekiita. Wonyak ri kepi tawa.
⁴⁰ Kwo eechaba na kowu ta. Ma Yikapwa riipa yak tawa nedii kapo siitiiyekega yakiita? Kwota na kowu ta!”

KEPI WAKASA MA KAPASEK WAKASA MA

⁴¹ Pita rii eecha wor, “Harapa Ma, mii diita shiyi tawa majin kapo nona wocho, kapo eyey man wocho?” ⁴² Harapa Ma rii awasen wor: “Nama eeta maji sumowu tawa ma kepi, nama eeta kepi hiki tawa wakasa ma? Rii diitata. Riina eeta Harapa Ma riita riina hisaw yo hakiita. Hanak, riipa riiti aka boboy sagan siitii kowukiita. Kowutanak, rii akar wakasa ma yenya kepi nedii aboboyen homachichikiita. ⁴³ Riiti Harapa Ma rii awasen yanak, diita boboyen wakasa ma rii otiitawey, wakasa ma riipa inyaka kwoya hikikiita. ⁴⁴ Eeta siiken, eeta Harapa Ma riipa yanak, riina otiichinyak, riipa eyey boboyen harapa ma siitii kowukiita. ⁴⁵ Wowak, kata wakasa ma rii mayama eecha wonyey, ‘Eeji Harapa Ma riipa saka ameya yakiitawak.’ Wonyey, rii akar wakasa ma miman pinyey, harapa nokusha aney, uku eechi beyiney, ⁴⁶ riiti Harapa Ma yana nedii rii sayarechi kowukasakech. Eena hikikasakech. Harapa Ma riipa yanak, riipa wakasa ma riina harapa pichiniga, heechinak, eeji majin nasowoy tawa ma yecha tawa eemek riin iibak heechinak i siikiita.

⁴⁷ “Kata wakasa ma rii riiti Harapa Ma riiti inyagak hiki tawa boboyen hikinak, rii mayama sayarechinyan siiney, Harapa Ma riiti inyagak tawa boboyen otiinan siiney, komas riina harapa kapasek pikiita. ⁴⁸ Wowak, kata wakasa ma rii

riiti Harapa Ma riiti inyakak hiki tawa boboyen henyan siiney, kapasek boboy otiiney, riipa riina karakada pikiita. Ma por riina harapa boboyen haney, rii sapa harapa yo otii ta. Nokwapa nokwapa boboyen eeta ma riina haney, riis-apaawasen eechaba nokwapa nokwapa boboyen ha.”

JISAS RIITA YAREK, MA YE UPURUS HIKITU

⁴⁹ Jisas rii eecha wor, “Diita nosapen hik hayeken eena ada yar. Ada gegiyato apa diita nosap hik hay kamawa. ⁵⁰ Anapa harapa uku yeechi tawa boboyen yakiita. Ada eena kowutawak, an harapa inyakapwa hikitu. ⁵¹ Kwo kapo eecha hikitu: diita nosapek eshar tawa boboy eena ada yayaken eena ada yar? Yaho. Eshar tawa boboyen yayakasakech. Ada boboy kepin yayatawak, upurus hiki tawa boboy sokwato. Eena ada yar. ⁵² Apa na komas magwi pochi tawey, ma yokotapaba tawey, yecha upurus upurus hikikiita. Ma upurus saniga hikikiita. Ma piiriichar ye saniga hikikiita. ⁵³ Apoko ye yechi yikapwa yechaka eecha saniga saniga inyaka kapasek hikikiita. Yikapwa yepa apokwon saniga hikinak apoko yepa yikapwan saniga hikikiita. Nokwapa yikapwaka eechaba siikiita. Nokwapa sii yikapwa riiti mimaka eechaba siikiita.”

DIITA NEDII NAPA HEHAR HECHA

⁵⁴ Worek, Jisas riita ma mima yenya eecha wor, “Kwo ya ye i tawa eemek hejakwayap eeka sokwaney, kwo hechi eecha wocho ‘wayi vak otiito.’ Wonyak, eechapa otiikiita. ⁵⁵ Kwo kata yepak

yana sowan meejinak, kwo eeche wocho, ‘Harapa hi yami yato.’ Eechapa otiikiita. ⁵⁶ Kwo woshepii tawa ma! Kwo naosapen neeren hechawak kwo siiti mun kwo nagwa nagwa hikitu. Wowak, boyewak kwo diita nedii mun kwo hekasakech?”

MIITI O ANA PICHAWA MAN NA KEPI OTII TA

⁵⁷ “Boyewak kwo mayama nagwa nagwa hikichi yo kepin otiiken anasakasakech? ⁵⁸ Ma por rii miina anasaken hikitaney, rii miina anasak tawa akak ye inyey, kicha iipiira inyak, ameya napa gayasay. Gayasayenan siiney, riipa maji sanasak tawa ma miina ye i hakiita. Ye i hanak, riipa miina plisman yen hakiita. Hanak, riipa miina pokojikiita. ⁵⁹ Ada miina wocho: miina poko ameya heemakasakech. Miita napa eyey kapasek otiir boboyen eyey toko hama.”

13

KWOTI KAPASEK BOBOYEN NA DAREBOY

¹ Eeta nedii ma mima kaw ye Jisas riina maji kawen sawor. Yecha saworek, Galili ma kaw ye God riina opelen hatarek, Pailat, gavman harapa ma, rii yenya sowakwor. Eetamaji ya Jisas riina sawor. ² Jisas rii meejichi eeche wor, “Kwo kapo hikitu kata Gaili ma yenya eeche sowakwori, eeta mukuchir ye eeta hisaw harapa kapasek oti tar ma tawak, akar Galili ma ye karakada kapaseken otiir? ³ Yaho. Ada kwona wocho: Kwo kwoti kapasek inyaka dareboyenan siiney, yenya eeche sowakwori, kwo eecheba hakiita. ⁴ Kwo meejir 18 ma ye Siloam akamak tarek ye papa inyik bana bana siitiitarek, inyi saka yenya sowakwor. Diita

kapo boy mukuchir yecha hisaw harapa kapasek yo otii tar ma tawak, akar Jerusalem akamak tar ma karakada kapasek yon otiir? ⁵ Yaho. Ada kwona wocho, kwo kwoti kapasek boboyen dareboyenan siiney, yecha eecha hari, kwota eechaba habakiita.”

SIIK WANAN SHEBO SHEBO TAR ME SIITI NOMA

⁶ Worek, diita noman Jisas rii yenya eecha wor, “Ma por rii pek me pochi riiti nowok eeka sokwato. Worek, rii i siiken omun yesha hiputar. ⁷ Yesha hiputarek, rii riiti nowootii tar ma riina eecha wor, ‘Na he. Piiriichar sukwiya ada diika ya siiken omun yesha hiputu. Eena na ye rabo! Boyewak eeta me diita nosapen gamu poyetu?’ ⁸ Nowon otii tar ma rii awasen eecha wor, ‘Harapa ma, sukwiya pochi ii na heechi ta. Ada nosapen payi iviichi, ada bulamakaw she yeechi eeka chikiita. ⁹ Otiinak, sokwa komas sukwiya pochi omun wanan siiney, napa ye rabo.’ ”

JISAS RII MAGIIR KUR TAR MIMAN OTII KEPI SIIR

¹⁰ Sabat nedii pochi Jisas rii Ju ma yechi lotu aka porek maji pokii tar. ¹¹ Mima pochi eeka tari, kapasek gaba siitaka tarek, sii 18 sukwiya hak otii tar. Siiti magiir kur tarek, sii gamu gamu chishi tar. ¹² Jisas rii siina hechi uwar, “Ninyawa, hak otii tawa boboy nichaka tawey, eeta ninya heechuwa!” ¹³ Worek, rii riiti tapan siina neekirek, sii sokwa danegwar. Sokwa danegwachi sii God riiti hin yesokwatar. ¹⁴ Worek, akak siitii kowu tar ma rii Jisas riina kwotayir. Sabat

nedii Jisas rii siina otii kepi siir. Eena rii riina kwotayir. Kwotayichi rii ma mima yenya eecha wor, “6 yadii yo otiito. Otii tawey, kata 6 yadii kwoti hak otii tawa boboyen otii kepi siiken na ya. Sabat yadii opoche yatanakech.” ¹⁵ Harapa Ma rii meejichi riina awasen eecha wor, “Kwo woshepii tawa ma. Kwo sabat yadiik kwoti bulamakaw yenya poko heemachi uku siiva eemek yiukun waga havawa. ¹⁶ Na he. Diita mima pochi sii Ebrahim riiti yikapwa tawey, Seten rii siina 18 sukwiya poko jirek, kapo boyewak Sabat nediik siin saka heemachinrek?” ¹⁷ Jisas riita yenya diita majin geenyik worek, maji ow ana pichar ma yecha mayama hiibiya yar. Worek, eyey ma mima ye riita hadabas yon hechiniga ye inyaka kwoyahikitu.

MASTET ME, YIS SHIYI TAWA MAJI

¹⁸ Jisas rii eecha wor, “God riiti kigdom kapo boy boboy? Kapo boy tawaga tawa? ¹⁹ Eeta mastet siik tawaga tawa. Ma por rii mastet siik poren yeechi nosapek chir. Chirek, eeta sokwar. Sokwa mek siir. Mek siirek, apoyari ye wosii eeka patiir.”

²⁰ Jisas rii kawka eecha woher, “God riiti Kigdom kapo boy boboy tawaga tawa? ²¹ Eeta dii tawagatawa. Mima pochi sii yis eena yeechi harapa dram plaua woyichinga kakotiichiniga komas eyey plaua piipiitato.”

KARAKADA NUBEREJA

²² Jisas rii Jerusalem akama icharek, rii karakada akamak, harapa akamak tesen iyarer. Worek, rii ma mima yenya maji pokiitar. ²³ Ma

por rii riina woher, “Harapa Ma, kapo karakada magwi God riita yesokwa yichikiita?” ²⁴ Jisas rii yenya awasen eecha wor, “Na yo ya i. Nubereja eeta karakada. Ada kwona wocho nokwapa nokwapa ma mima ye yo iyareken otii otiihipunak iyarekasakech. ²⁵ Akan siitii kowu tawa ma riipa sokwa nubereja dasiipiikiita. Dasiipiinak, kwopa geenyik siitii nubereja hapakachiniga wonyak, ‘Harapa Ma, nubereja na tagwa’. Wonyak, riipa kwona awasen wokiita, ‘Kwota tawa eem ada hekasakech.’ ²⁶ Wonyak, kwo riina awasen wokiita, ‘Nota miitaka otii atar. Miita noti akamak maji pokiitar.’ ²⁷ Wonyak, riipa kawka wokiita, ‘Kwota tawa eem ada hekasakech. Adana na heechi! Kwo kapasek otii tawa ma.’ ²⁸ Ebrahim, Aisak, Jekop yecha God riiti kigdom eeka tanak, eyey God riiti piirapet ye riiti kigdom eeka tanak, kwo hechiniga, kwota eeka geenyik siitiitanak, kwo keya keyachiniga kwoti pun mayama takiimorokiita. ²⁹ Ma mima ye eyey eemen heechi ya God riiti kigdom iyarekiita. Iyarenak, yecha aboboy cheyek yikiita. ³⁰ Apa eeta ma ye mapo ichawey, yepa komasiikiita. Apa eeta ma ye komas ichawey, yepa mapo ikiita. Komas eeta ma ye harapa siikiita.”

JISAS RII JERUSALEM AKAMAK TAWA MA MI-MAN RUKUSIITO

³¹ Eeta nedii Perisi ma kaw yecha Jisas riitak yar. Yaniga wor, “Miita dii eemen na heechi i. Herot riita miina sowakwoken hikitu.” ³² Jisas rii yenya awasen wor, “Kwo kata kwashika tawa asa riina na i wo: ‘Apa, iyik, ada kapasek gaba yenya pichi raboto, hak otii tawa man ada otii

kepi siito. Wowak, piiriichar nedii hamanak, eeji yo eeta hamakiita.’ ³³ Wowak, apa ada nobok ik. Iyik, iyavek ada nobok ikiita. Piirapet riina eeta Jerusalem akamak sapa sowakwo. Opoche akar akamak riina sowakwotanakech.

³⁴ “Jerusalem, Jerusalem, kwo piirapet yenya sowakwoto. God riita kwona heechirek yar piirapet yenya kwo papak rabo sowakwoto. Apoc-hok sii siiti yin chipi kuruk yikapwa eeka hehar gamutawaga, ada kwona eechab eechaba nedii eeji tapak eechaba waga otiwa. Eecha otiik otiitari, kwo yuyar. ³⁵ Na he! Kwoti akama biish siikiita. Ada kwona wocho, kwopa wonyak, ‘Kata ma rii Harapa Ma riiti hik yato. Riiti hi na yesokwa ta.’ Wonyak, kwopa ana komas hekiita. Wonyan siiney, kwopa ana saka hekiitawak.”

14

JISAS RII HAK OTII TAR MAN OTII KEPI SIIR

¹ Sabat yadii pochi Jisas riiti harapa Perisi ma riiti akak otii ak ir. Icharek, ma mima ye riina hehar hechar. ² Worek, ma por rii tari, riiti yatii tapa piipiitar. Piipiitari, rii Jisas riitak eecha yar. ³ Yarek Jisas rii lo majinpokii tar ma yen, Perisi ma yen woher, “Noti lo hak otii tawa man nopa boy Sabat nedii otii kepi siikiita?” ⁴ Worek, yecha meejiichi bakasakech. Worek, Jisas rii kata ma riina yeechi otii kepi siichi heechirek ir. ⁵ Worek, rii yenya eecha wor, “Kwoti ma por riiti yikapwan riiti bulamakaw sabat nedii supuk yeyiney iipa boy saka yeechi yesokwatawak sabat

nediik?” ⁶ Worek, yecha riina maji awasen saka barek.

MA RII RIITI INYAKA DAGIIREPOY

⁷ Worek, akamak yar ma kaw ye mey maka hechi harapa ma yechi worebey eeka ya yir. Karakada hechi heechir. Jisas rii hechi dii shiytawa maji eecha wor, ⁸ “Ma por rii miman yayanak, kwo noku sha akiita. Kwo nokusha anak, kwo opoche harapa ma yechi worebey yichanakech. Mii harapa ma worebey eeka yinyey kapo komas harapa ma apa yakiita. Yanak, miina oti havak wor ma, rii kapo miin ya wohekiita, ‘Miita diika worebey na heechi. Harapa ma rii diita worebey apa ya yikiita.’

⁹ Worek, mii hiibiya yaniga karakada ma worebeyek yikiita. ¹⁰ Kwon nokusha ak wohenyak, karakada ma yechi worebeyek eeka napa yi. Yinyak, miina oti havak wor ma yaniga miina eecha wokiita, ‘Eeji nareboy, diika na ya. Harapa worebey diika na ya yi.’ Miita yinyak, akar yawa ma ye miina hechi eecha hikiita mii eeta harapa ma. ¹¹ Eyey ma ye mayama riiti hin ye ye ye inyey, ri hi iipa harapa siikiita.”

NOKUSHA A TAWA MAJI

¹² Worek, Jisas rii oti havak wor ma riina eecha wor, “Miita yenya nokusha aniga hava tanak, opoche miiti nareboy yen wohechanakech. Miiti yaka kumwoy wohechanakech. Miiti hadii yenya wohechanakech. Yaka tawa ma opoche wohechakech. Wohenyey, yepa miina aboboy awasen havakiita. Miina awasen havanak, miiti yan miina awasen ha hamakiita. ¹³ Miita

nokushaniga hava tanak, kiiriisiiposii ma, yatii kapasek tawa ma, tapa kapasek tawa ma, miyki-
itii ma yenya napa wohe. ¹⁴ Wohenyak, hadabas
inyaka hiki tawa boboy miitak yakiita. Yepa saka
awasen hakiitawak. God riipa miina awasen
hakiita. Har ma kepin yesokwa yichinak, eeta
nedii awasen hakiita.”

HARAPA NOKUSHA A MAJI

¹⁵ Ma por rii aboboy cheyek yiniga Jisas riita
bawa maji meejiichi Jisas riina eecha wor, “Kata
ma ye God riiti aboboy cheyek riiti kigdom taney,
yichaney, yecha kwoya hikikiita.” ¹⁶ Jisas rii riina
noman eecha wor, “Ma por rii tari, rii harapa
nokusha ar. Nokusaha atarek, rii nokwapa nok-
wapa ma mima yen ak woher. ¹⁷ Rii riiti wakasa
ma riina hechirek ir. Ma mima yenya ak wohek
eena hechirek ir. Rii hechirek, irek, rii eecha
wor, ‘Na ya a. Aboboy sayarewa!’ ¹⁸ Worek, eyey
ma ye yo maji bar. Mapo wor ma rii wakasa ma
riina eecha wor, ‘Ada nosapen tokor. Tokochi ada
hek ik. Miiti harapa ma na wo, ada ikasakech,
ada riina inyakpa hikitu!’ ¹⁹ Akar ma por rii
eecha wor, ‘Ada 10 bulamakaw tokochi, ada eena
otii hek ichu. Ada inyakapa hikitu. Anapa saka
yakiitawak.’ ²⁰ Akar ma rii eecha wor, ‘Ada mima
yawa eena ada yakasakech. Inyakapa hikitu.’

²¹ “Worek, wakasa ma rii awasen ichi ri-
iti harapa ma riina maji wor yepa saka yaki-
itawak. Worek, akama kowu tawa ma rii inyaka
kwotayir. Kwotayichi, wakasa ma riina eecha
wor, ‘Karakada nobo harapa nobo diita akamak
tawey, na ameya i. Inyak, kiiriisiiposii ma, yatii

kapasek tawa ma, tapa kapasek tawa ma, miy kiitii ma yenya na yeechi yaya.’ ²² Worek, wakasa ma rii eecha wor, ‘Harapa ma, miita bawa maji ada otiwa. Otii hamawak, miiti aka saka takaki-isowak.’

²³ Worek, harapa ma rii wakasa ma riin eecha wor, ‘Nabo i kwashika tana ma, nobo henyaa ma napa wohegiya yeechi yaya. Eeji aka sa takakiisii.

²⁴ Ada kwona siiken wocho, ada mashi wor ma yepa saka eeji aboboy akiitawak.’ ”

JISAS RIINA SUMOWU TAWA MA

²⁵ Nokwapa nokwapa ma mima yecha Jisas riitaka ichar. Jisas rii dareboyechi yenya wor, ²⁶ “Kata ma rii adak yaney, rii sa riiti awi, eepi, mima, yikapwa, yaka kumwoy, mowey, ruwoy yenya mayama sa magiirechichi heechi. Magiirechichi heechinan siiney, riipa saka ana sumowukiitawak. ²⁷ Kata ma rii riiti men

kiyanan siiney, ana sumowunan siiney, riipa saka eeji disaipel siikiitawak. Rii sapa eyey yadii riiti nobon heechiniga ana sumowuchiniga ha tawa nobobak i. ²⁸ Ma por rii aka otiik hikitaney, mapo rii yi hikichi diita aka ya kapo shasha kiki siikiita. ‘Eeji ya kapo kikisiikiita yo hamakiita?’ ²⁹ Rii eemna hikinansiiney, riipa kwatiibanwoy siitiichikiita. Aka hamakasakech.

Wonyak, ma ye ri yon hechi riina wohegakiita. ³⁰ Yepa eecha wokiita. ‘Diita ma rii yon tasiiri otii hamakasakech.’ ³¹ Aka tabo yima por rii akar aka tabo yima riina o ana pik inyey, 10 tausen ow ana pichawa ma riitaka inyey, akar aka tabo yima riipa 20 tausen ow ana pichawa ma yecha

riitaka yaney, ³² riipa yi eecha hikikiita ada saka kikisiikiitawak riina o ana pinyey. Komasa akar aka tabo yima yapak tawey, ow ana pik yanak, ri- ipa wakasa ma wochanak i gayasayekiita. Sakapa ow ana pikiitawak.”

³³ Jisas rii kawka eecha wor, “Kwo eechaba napa hiki. Kwo eyey boboyen magiirechichi heechinan siiney, kwo saka eeji disaipel siiki- itawak.”

WOSHI MAJI

³⁴ “Woshi eeta kepi. Wowak, woshi somak- wota tawa boboy eeta hamaney, kapo shecha kawka otiinak somakwotakiita? ³⁵ Eeta nosapen saka kiyatayekiitawak. Nowo saga, me, saka kiyatayekiitawak. Woshi kapasek eena raboto. Kwo mabiya taney, na meeji.”

15

SIPSIP NOBOKASAKECH

¹ Nedii pochi nokwapa nokwapa takis yan yaya tar ma ye kapasek boboy otii tar ma ye Jisas riina wageteyik yar. ² Worek, Perisi ma ye lon maji pokii ma ye Jisas riita otiir yon ye eena awasen awasen maji bar. Yecha eecha wor, “Diita ma rii kapasek boboy otii tawa ma yenya woshi aniga yechaka eecha ato.” ³ Worek, Jisas rii diita shiyi tawa noma yenya eecha wor, ⁴ “Ma porkwotaka tawey, rii 100 sipsip tawey, pochi heechi iwa. Rii saka hewak. Rii boy shecha otiito? Rii 99 sipsip wohejak tawa eemek eeka heechi rii heechi iwa. Sipsip poren yesha he yak ir. ⁵⁻⁶ Rii hewak, rii tawak, yeechi tiimiinak seechi kiya yato. Rii

inyaka kwoya hikichi riiganiga akamak awasen yayato. Wowak, rii riiti nareboy bana bana tawa man uwawak, ‘Na kwota eyey ya nota riigak. Ada sipsip por heechichari, he yeechi yayawa.’
⁷ Eechaba otiito, ada kwona wocho: kapasek otiitar ma por rii riiti inyaka dareboyeney, hevenek tawa ma mima yecha kwoya woy hikitu. Wowak, inyaka kepi hiki tawa ma yecha inyaka saka dareboyetawak, hevenek tawa ma yecha yenya karakada inyaka kwoya hikitu.

YA POCHI HEECHUWA

⁸ Jisas rii kawka eecha wor: “Mima pochi sii 10 yak tawa. Tawey sii pochi abosuchi heechuwa. Heechawak, sii boy shecha otiito? Sii Lam hi hayachi sii ada hakochi eyey eemen sii hehar hechi yan eeka hewa. ⁹ Wiita moni hechi sii siiti nareboy, bana bana tawa mima yenya uwato: ‘Na kwota eyey yanak nota riigak. Ada heechuwa yan hewa.’ ¹⁰ Eechaba otiito, ada kwona wocho: kapasek otiitawa ma rii riiti inyaka dareboyeney, God riiti ejel yecha inyaka kwoya hikitu.”

YIKAPWA NOBOKASAKECH MAJI NOMA

¹¹ Jisas rii kawka eecha wor: “Ma por rii tarek, ri hoyey yikapwa upurus tar. ¹² Tarek, karakada yikapwa riita ri apoko riin eecha wor, ‘Apoko, eeji komas yak tawa boboy, miita ana komas hak tawa boboy apok ana na ha.’ Worek, apoko rii riiti boboy, ya yaka kumwoy piiriina homachicir. ¹³ Homaschichirek, iyavek kumwoy rii riiti boboy yan yopo yichi, rii heechi akar yepak tawa eemek ir. Irek, rii kapasek yon otiitar. Anemeshe rokotar. Riiti ya rabo ya payar. ¹⁴ Rabo ya

payarek, komas kata eemek aboboy karakada tar. Aboboy karakada tarek, rii harapa eecha har. ¹⁵ Eecha harek, aboboy biish tarek, rii kata nosapek tar ma poren ir. Irek, riita eecha siir. Siirek, riin poyen havaken heechirek ir. ¹⁶ Irek poy atar boboyen rii abak gegiyar. Ma rii aboboy riina saka harek.

¹⁷ “Worek, rii hehar hikir. Hehar hikirek, rii mayama eecha wor, ‘Nokwapa nokwapa wakasa ma eeji apoko eeke tawey, ye harapa kepi aboboy ato. Atawak, ada diika tawey, ada eecha hato.

¹⁸ Ada sokwa eeji apoko heechi ik. I hechi ada riina wok, Apoko, ada kapasek boboy God riiti miy soma otiitar. Miiti miy soma otiibatar.

¹⁹ Ada kapasek tawa, Ana opoche miiti yikapwa habatanakech. Na otiichinyak, ada miiti wakasa ma siikiita!’

²⁰ “Worek, riita sokwachi apokon heechi ir. Iniga yapan icharek, riiti apoko rii riina her. Hechi riina inyakapwa hikir. Inyakapwa hikichiniga rii amaba i anapiirer. Anapiirechi omoramorer. ²¹ Worek, yikapwa eeche wor:

‘Apoko, God riiti miy soma, miiti miy soma ada kapasek yo otiitar. Ada kapasek tawa. Ana opoche miiti yikapwa habatanakech.’ ²² Worek,

apoko riita riiti wakasa yenya eeche wor, ‘Siivatabi kepin na ameya yeechi yaya riina na ruwuchi. Tapama ruwu tawa ring na tapa ruwuchi. Yatii ruwu tawa boboyek yatii na ruwuchi. ²³ Bulamakaw, kwokuka tawey, na yeechi yaya somakwo. Nota harapa nokusha akiita. Nota hokwa chikiita. ²⁴ Eeji yikapwa

mashi har. Hachiniga rii kawka saniyawa. Riina

yessa hiputar. Apa ada riina hewa!’ Worek, yecha nokusha eechi hokwa chichar.

²⁵ “Worek, riiti yaka rii nowok tari, rii yar. Yarek, akak bana bana siitii meeji. ²⁶ Meejirek, rii wakasa ma poren uwachi wo yayar. Yarek, riina hokwa chicharen woher. Wohererek, wakasa ma rii awasen riina wor: ²⁷ ‘Miiti kumwoy rii yawa. Yawak, apoko rii kwokuka tar bula-makaw sowakwowa. Apoko rii yikapwan hewey, kepi tawa. Eena sowakwowa.’ ²⁸ Meejiniga, yaka rii inyaka kwotayer. Kwotayechiniga aka wo iyarekasakech. Worek, riiti apoko geenyek ya sayar. Ya sayachiniga riina wowoher. ²⁹ Wowohererek, rii awasen riina wor, ‘Na he. Nokwapa nokwapa sukwiya ada miiti yo otiitari, ada miiti maji nosowoyekasakech. An eecha otiitari, mii ana boy boboyen har? Meme yin ana saka harek, ada eeji nareboyen saka nokusha arek. ³⁰ Apa miiti yikapwa riita i kapasek boboyen otiiterek, miiti harapa ya nobo mimak rabo ya paya hamerek, miita kwokuka tar bulamakaw pichiwa.’

³¹ “Worek, apoko rii riin eecha wor, ‘Yikapwa, miita adaka eechaba eechaba tawa. Eyey boboy eeji eeta miiti. ³² Eeta kepi nota hokwa chichu. No inyaka kwoya hikitu. Miiti kumwoy rii haniga tar. Apa rii awasen saniyawa. Rii nobo hikishar. Apa no hewa.’ ”

16

BOBOY SIITII KOWU TAWA MA MAJI NOMA

¹ Jisas rii riiti disaipel yenya eecha wor, “Ma por rii tarek, riiti ya harapa tar. Wakasa ma por

rii riiti ya yon otiichichar. Harapa ya kwowuka tar ma rii maji kawen meeji. Rii meeji riiti ya ye yon otiichichar ma rii saka ri yan hehar otiichirek. ² Meejirek, rii riina uwar, 'Ana na ya!' Worek, rii eecha riina wor, 'Boyen maji ada miitak meejiwa? Jebwa keyi tawa jey na hamachi ana na yaya. Mii saka yo kepi otiitawak, eena mi yo eeta hamawa.'

³ "Worek, wakasa ma meeji mayama eecha wor, 'Eji harapa ma rii ana bokonawa. Bokonechi ana heechuwak yawa. Anapa boyen otiikiita? Ada hapakasakech. Anapa saka payi iiviikiitawak. An hiibiya yawa akar man aboboyen woken otiwey, an hiibiya yawa. Anapa boy otiikiita?' ⁴ Hikichi mayama eecha wor, 'Apa ana hikitu an otiik! Ada diita yon otii hamanak, ada nareboyeka siikiita. Siinak, komas yecha ana yechi akak woniga ye i yikiita!' ⁵ Worek, ma ye tari ye harapa yaka tar ma riiti yan sobo yar. Sobo yarin ye riin awasen hakasakech. Diita ma yenza wakasa ma rii uwar Uwachi wor: 'Kwo na ya! Yarek, ma por riin wakasa ma rii eecha wor, 'Na meeji. Boboy shasha eeji harapa ma riita miina sobo har?' ⁶ Ma rii awasen eecha wor, '100 dram gris.' Meeji wakasa ma rii awasen eecha wor, 'Jey na yeechi yaya 100 na bachi poyenak, 50 dram gris na jeyek keyik!' ⁷ Worek, wakasa ma rii akar ma riin eecha woher, 'Mii boboy shasha sobo yar?' Rii awasen wor: '100 bek wit ana sobo hawa! Meeji wakasa ma rii awasen wor, 'Jeyek na keyi 80 bek wit!'

⁸ "Worek, harapa yaka tawa ma rii eeta

meejichi riiti kapasek wakasa man wahowur. Rii mayama hehar hiki tawa ma, eena wahowur. Wowak, diita nosap tawa ma yecha yechi boboyen hehar otiitawey, ye hehar weyitu. Wowak, God riiti yamak tawa yikapwa yecha yechi eechaba eechaba tawa boboyen saka hehar otiitawak.”

⁹ Jisas rii kawka eecha wor: “Ada kwona wocho: Kwota diita nosap tawa ya eena na otiichinyak, kwi nareboy siikiita. Kwo otiitaney, nosap tawa ya hamanak, yepa kwona wonyak, kwopa ya eechaba eechaba tawa akak kwo yikiita.

¹⁰ “Kata ma rii karakada yon hehar otiitawey, riipa harapa yon eechaba hehar otiibatakiita. Kata ma rii karakada yon kapasek otiitawey, riipa harapa yon eechaba otiibatakiita. ¹¹ Miita diita nosap tawa yan hehar otiinan sowey, kapo nama miina eechaba eechaba ya siikenen miina hakiita? ¹² Miita akar ma yechi boboyen hehar otiinan sowey, kapo nama miiti boboyen miina hakiita?

¹³ “Wakasa ma rii harapa ma upurusen saka sumowukiitawak. Saka kiki siikiitawak. Riipa poren yuyanak, poren rukiisiikiita. Riipa poren sumowutakiita. Poren nasowoyekiita. Opoko miiti God riiti nobo, moni ya tawa nobo, opoko eecha ichanakech.”

JISAS RIITA BAR MAJI KAW

¹⁴ Perisi ma yecha diita majin meejiir. Meejichi yecha Jisas riina wosaboyer. Yecha moni ya rukusiito, eena yecha riina wosaboyer. ¹⁵ Worek,

Jisas rii yenya eecha wor, “Kwota mayama oti-ichiwak, ma ye kwona kepi hecho. Wowak, God riita kwoti mesek, sugu wopu hecho. Kata boboyen ma yecha hikitu eeta harapa. God riita hikitu eeta kubuchey boboy.

¹⁶ “Moses rii keyir lo piirapet yecha keyir maji sii tar. Tarek, ma mima yenya kiyatay tar. Tarek, uku yeechir Jon rii yar. Apa ma ye God riiti kigdom, riiti hadabas majin sawoto. Sawotawak, nokwapa nokwapa ma yecha daremaniga iyarek otiito God riiti kigdom.

¹⁷ Wowak, diita nosap eeta neerek tawa boboy eeta hamakiita. Wowak, lo riiti karakada wey boboy eeta sakapa hamakiitawak.”

MA MIMA RIIV SII TAWA MAJI

¹⁸ “Kata ma rii riiti miman heechiney, akar mima yaney, riita God riiti lo otii kapasowa. Ma por rii heechir mima siina yaney, rii God riiti lo otii kapasowa.”

MONI YAKA TAR MA RIITA LASARAS RIITI NOMA

¹⁹ “Nedii pochi ma por rii tarek, riiti moni ya harapa tar. Rii eechaba eechaba siivatabi kepi ruwutarek, diita nosapek tawa boboy kepik eeka yichar. ²⁰ Worek, kiiriisiiposii ma por rii tabatar. Riiti hi Lasaras. Nokwapa nokwapa romo riiti mabak tar. Harapa tar. Tarek, yecha riina yaka tar ma riiti nuburejak eechaba eechaba yadii seechitar. ²¹ Seechitarek, rii eecha hatar. Eecha hatarek, aboboy mogo moni yaka tar ma riiti cheyek sakatarek, riita aken gegiyatar. Asa yecha yaniga riiti romon tarekwoyek gwoya ar.

²² Worek, kiiriisiiposii tar ma rii har. Harek, ejel ye riina Ebrahim riita tar eemek kiya ir. Komasi moni yaka tar ma habarek, chir. ²³ Chirek, rii kapasek eemek tarek, harapa kapa meeji tar. Tarek, rii mey maka hechi Ebrahim riina yapak tar eemek her. Lasaras rii Ebrahim riitaka bana bana tarek, her. ²⁴ Hechi rii uwar, ‘Apoko, Ebrahim, ana na inyakapwa hikichi na ba diigiichi. Lasaras riina adak na heechinak ya. Yaniga riipa riiti tapamak ukuk kiiviichi eeji tarekwoyek heechinak, neekiir yakiita. Ada diita hik tawey, harapa kapa meejito.’

²⁵ “Ebrahim rii meejiichii wor, ‘Yikapwa, na hiki. Miita nosapek tarek, miina miiti boboy kepin yatar. Yaterek, Lasaras riina kapasek boboy yatar. Apa rii kepi sowa. Mii harapa kapa meejito. ²⁶ Apa eechaba tawa: Harapa pwayi tobo sichi nediik tawa. Eecha tawak, ma mima yecha diita eemek tawey, miiti eem ik gegiyaney, ikasakech. Ma yecha miiti eemek yak gegiyaney, yakasakech.’

²⁷ “Worek, moni yaka tar ma eecha wor, ‘Apoko, ada miina woyasachiyasato. Eeji akak majin Lasaras riitak na heechinak sa i. ²⁸ Eeji yaka kumwoy yokotapa eeka tar. Ichi yena wochanak, yepa kepi hikitanak, yepa diika kapa meeji otii tawa eemek saka yakiitawak.’

²⁹ “Worek, Ebrahim rii eecha wor, ‘Moses riiti maji, piirapet yechi maji yechaka tawa. Tawak, yecha sa meeji.’ ³⁰ Rii awasen eecha wor, ‘Yaho, Ebrahim, ma por rii ha eemek heechi saniyaney, yechak inyak, yechi kapasek boboy heechichi dareboyekiita.’ ³¹ Worek, Ebrahim rii awasen

eecha wor, ‘Yecha Moses riiti maji, piirapet yechi maji meejinan siiney, ma por rii ha eemek heechi saniyaney, eechaba yechi inyaka sak hiki siiti-ichikiitawak.’ ”

17

KAPASEK OTII TAWA BOBOY

¹ Jisas rii riiti disaipel yenya eeche wor: “Eeta boboy yana kapak, otiichinyak, ma mima ye kapasek boboyen otiikiita. Wowak, kata ma ye diita boboyen otiichiwak, kapasek boboy harapa yechaka yakiita. ² Eeta kepi yenya biiriiwaga papak kiitiichi ye i pa wawuk rabokiita. Wonyak, yepa eeta kapasek boboy sakapa otiikiitawak. ³ Kwona opoy siitii ta! Miiti yaka kumwoy kapasek boboy otiiney, na wo: eeta kapasek! Riita inyakapwa hikichi dareboyeney, riita otiir boboy eena mi inyaka na heechi! ⁴ Riita 7 kapasek boboyen rii miitaka yadii pochik otiiney, rii 7 nedii inyakapwa hikichi dareboyeney, miita riita otiir kapasek boboy na abosuchi.”

HIKI SIITIICHICHAWA MAJI

⁵ Disaipel yecha Harapa Ma riina eeche wor, “Nota hiki siitiichichawa boboyen na harapa otiichi.” ⁶ Harapa Ma rii eeche wor, “Kwoti hiki siitiichichawa boboy eeta karakada mastet siik tawaga taney, kwota diita men wonyey, ‘Na mayama honachi somakwotii tawa pak na chi! Lipa kwona otiichikiita.”

WAKASA MA RIITI YO

⁷ Jisas rii eeche wor: “Miiti wakasa ma por taney, rii nowo yon otiitawak, kapo sipsip yenya

siitii kowu tawak, wakasa ma rii riiti yon heechi akama yanak, mii kapo boy riina shecha wokiita, ‘Ne i aboboy a?’ ⁸ Yaho. Eecha bakasakech. Mii eecha wokiita, ‘Eeji aboboy na otii. Siivatabi na ruwuchi aboboy yon na otii. Ada ak. Kommas miita a.’ ⁹ Wakasa ma rii majin sumowutawey, kwo kapo riina shecha woshiato? Yaho. Rii riiti yon otiito. Boyewak riin woshiato? ¹⁰ Wowak rii tawaga kwo eechaba tawa. Eyey majin kwona bawey, kwo eeta yon hamanak, napa ba, “Nota wakasa ma siiken tawa. Nota noti yoban otiir.’ ”

JISAS RII NOMAK TAR MAN OTII KEPI SIIR

¹¹ Jisas riita Jerusalem akama iniga rii Gaili nosap Sameria nosap rii eeta nediik ir. ¹² Rii akama pochi otiirek, rii 10 nomaka kapasek tar man nobok her. ¹³ Omu nediik siitiiniga uwar, “Jisas, Harapa Ma. Nona na inyakapwa hikichi na ba diigiichi.” ¹⁴ Jisas rii hechi yenya eecha wor, “Kwo mayama kwoti opellen otii tawa ma yenya kwoti maban na i mukuchi.” Worek, ye iniga nobok tarek, yenya otii kepi siir. ¹⁵⁻¹⁶ Worek, maba kapasek tar ma por rii ri maba hechi rii awasen ya Jisas riiti yatii jumuk wa Jisas riina woshiar. Diita ma eeta Sameria ma. ¹⁷ Jisas rii hechi wor, “10 man otii kepi siir. Akar 9 ma siitak tawa? ¹⁸ Boyewak diita yapa eemek tawa ma riitaba awasen yaniga God riina woshi awa?” ¹⁹ Worek, Jisas rii riina wor, “Na sokwa i. Miiti hiki siitiichichawa boboy eeta miina otii kepi siir.”

GOD RIITI KIGDOM YAK TAWA MAJI

²⁰ Perisi ma kaw ye Jisas riina woher, “Si-itiyekega God riiti kigdom kapo yakiita?” Rii awasen wor, “God riiti kigdom yatawey, kwo eena saka hewak. ²¹ Ma por rii saka bakiitawak, ‘Na he! Eeta diika tawa.’ Akar ma rii saka eecha bakiitawak, ‘Kataka tawa! Yaho. God riiti kigdom kwoti wok tawa.”

²² Worek, Jisas rii riiti disaipel yenya eecha wor, “Eeta nediik yakiita kwopa Ma Yikapwan ri ya nedii heken gegiyakiita. Gegiyanak, kwopa saka riina hekiitawak. ²³ Ma kaw ye kwona eecha wokiita, “Diina na he! Kana na he!” Wonyak opoche riina i yeshatanakech. ²⁴ Sarebiya yerepiya tawak, neere yama hewey, eyey eemen yama hewaga, Ma Yikapwa riipa yanak, riita eechaba hekiita. ²⁵ Mapo Ma Yikapwa riipa sapa kapa meeji. Mapo riina diita nosap tawa ma ye riina sa nasowoy. ²⁶ Ma mima ye Nowa riiti nediik otiitarega, Ma Yikapwa riipa yanak, eeta nedii ma mima eechaba otiitakiita. ²⁷ Nowa riiti nedii ma mima yecha otii atar. Yecha mima yatar. Otiitarek, Nowa riita jabiir iyarerek, Harapa wayi vaniga ma mima yenya pi sowakwor. ²⁸ Ma mima ye Lot riiti nediik otiitarega, komas Ma Yikapwa ya nediik yepa eechaba otiitakiita. Lot riiti nediik yecha aboboy atar, uku atar. Yecha boboy awasen awasen tokotar. Yecha nowok chichar. Akan otiitar. ²⁹ Kata yadii Lot riita Sodom akamak heechi irek, woshika hika eeka sakar. Wayi vatawaga woshika hika eecha sakar. Sakaniga eyey sowakwor. ³⁰ Mashii otiitarega, Ma Yikapwa riipa yanak, ma yecha riina henyak, eeta eechaba takiita.

³¹ “Jisas riita yana nedii ma rii aka geenyik taney, opoche aka wok iyarechi boboy yatakech. Ma rii nowok taney, opoche awasen akamak ichanakech. ³² Lot riiti mima na hiki! ³³ Kata ma rii riiti mesek neeki siitii chinyey, riipa mesek komas saka yakiitawak. Kata ma rii riiti mesek abosuchiney, riipa riiti mesek komas yakiita. ³⁴ Kata niyi nedii, ada kwona wocho, ma upurus cheyek wakiita. Wanak, poren yeechi yayakiita. Por riin heechikiita. ³⁵ Mima upurus piiriita aboboy otii atanak, pochi siina yeechi yayakiita. Pochi siina heechikiita. ³⁶ Ma upurus piir nowo otiikiita. Por riina yeechi yayakiita. Por riina heechikiita. ³⁷ Disaipel yecha riina woher. “Harapa Ma, siitak otiikiita? Jisas rii awasen wor, “Har ma yi maba sapi eeka tawey, aponumay ye ya yopo yichikiita.”

18

MIBIYA MIMA MAJI

¹ Worek, Jisas riita diita shiyi tawa majin wor. Rii yenya maji pokiiniga wor: “Eeta kepi yecha God riina maji bato. Opoche yecha inyaka wopu nomayatanakech.” ² Jisas rii diita noman eecha wor, “Jas por rii akama pochik tar. Rii God riiti maji akiikasakech. Rii ma yechi majin meejikasakech. ³ Worek, mimbiya mima pochi eeta akamak tar. Tarek, sii ya jas riina eechaba eechaba woyasachiyasa woher, ‘Ma por ana dagiirepoy tawak, miita ana na kiyatay.’ ⁴ Worek, mapo jas rii meejiichi siina saka kiyatayerek. Worek, sii kawka eechaba eechaba riitak yatar. Worek,

komas jas rii mayama eecha wor, “Ada God riina saka akiitawak, ma saka meejitawak, wowak, diita yatawa mima siina ada meejichi otiik. ⁵ Sii ana nomuya tawa boboyen hatawak, eeji maba nomuyato. Eena ada ddiita mibiya mima siiti nomon kiyatayekiita.” ⁶ Harapa Ma Jisas rii kawka eecha wor, “Diita kapasek jas riita bar majin na meeji. ⁷ Wowak, na hiki! Kapo God riita riiti ma mima yenya kiyatayikasakech. Yahoo. Riipa kiyatayek. God riiti ma mima yecha eechaba eechaba yadii niyi riina wohechanak riipa boy kapo ameya yenya kiyatay anaseechikiitawak? Riipa kapo boy eshar yenya kiyatayechikiita? ⁸ Ada kwona wocho: Riipa anasanak, riipa ameya yenya kepi otiichikiita. Wowak, Ma Yikapwa riipa yanak, nosap tana ma kapo riina hiki siiti-ichichakiita?”

TAKIS YA YA TAWA MA YECHI NOMA

⁹ Ma kaw ye eeka tarek, yecha eecha hikitar yechi inyaka kepi tawa eyey akar ma yechi inyaka kapasek tawa. Worek, Jisas riita diina hikichi diita shiyi tawa majin wor. ¹⁰ “Ma upurus piiriita Ju ma yechi harapa lotu akak God riina maji bak yo ir. Perisi ma por tarek, takis yak tawa ma por tar. ¹¹ Perisi ma riiba geenyik siitiichiniga God riina maji baniga wor, ‘God, ada boboyen kwoya hekasakech. Ada hiyyikasakech. Akar mima anemesh rokokasakech. Ada kata takis yak tawa ma kaka tawey, ada riitabaga takiisakech. Eena ada miina woshiato. Ada akar ma yechabaga takiisakech eena ada miina woshiato. ¹² Upurus yadii eechaba eechaba wik ada aboboy akasakech. Ada miina ten ten hatu.’ ¹³ Worek,

takis ya tawa ma rii yapa eemek siitiichiniga mo heyiniga, riiti biiriipen hapakaniga God riina maji bar, ‘God ana inyakapwa hikichi na ba diigiichi. Ada eeta kapasek boboy otii tawa ma!’ Worek, Jisas rii eecha wor,

¹⁴ “Ada kwona wocho: Diita takis ya tawa ma riita akak irek, God riita riina kwoya her. Perisi ma riina kwoya hekasakech. Eyey ma ye mayama hin ye o ye inyey, ri hi iipa ye ikiita. Eyey ma ye mayama hin ye ye ye inyey, ri hi iipa harapa siikiita.”

JISAS RIITA YIKAPWAN YEECHI RUKUSIITAR

¹⁵ Ma mima kaw ye yechi yikapwa baregan Jisas riitak yeechi yayar. Jisas riita riiti tapak neekik eena yayar. Riiti disaipel ye hechi yenya ow maji bar. ¹⁶ Worek, Jisas riita yikapwan uwachi wor, “Eeta kepi yikapwa ana yak. Opoche anachekatanakech. God riiti kigdom eeta yikadey ma yechi. ¹⁷ Diita na hiki ta! Ma rii yikapwaga God riiti kigdomek inyan siiney, riipa saka iyarekiitawak.”

MONI YAKA TAWA MA

¹⁸ Ju ma harapa por tar. Rii Jisas riina woher, “Maji pokii ma kepi, anapa shecha otii-inak ada eechaba eechaga takiita?” ¹⁹ Jisas rii riina eecha wor, “Kapo mii boyewak ana kepi habato? God riitaba kepi tawa. ²⁰ Mii 10 o maji hecho. Akar mima anamesherokotanakech. Opoche man sowakwotanakech. Opoche hiyi yatanakech. Opoche woshepii maji batanakech. Miiti awi eepi piiriiti hin na hehar hikichi ba ta.” ²¹ Rii meejiichi awasen eecha wor: “Ada

yikapwaga tar nediik ya ya diita apa ada 10 maji sumowutar.” ²² Jisas riimeejichi riina eecha wor, “Boboy podat mii saka otiirek. Eyey miiti boboy napa tokochi yan yeechi yaya. Yayaniga kiiriisiiposii tawa ma yenya napa homochi ha. Otiitanak, miipa hevenek tawa hadabas boboy kepin miipa yakiita. Otii hamanak, napa ya. Ana na sumowu ta.” ²³ Worek, ma rii meejiichi riiti inyaka harapa nomoyar. Riiti ya eeta harapa.

²⁴ Jisas rii riina hechi eecha wor, “Yaka tawa ma rii God riiti kigdomek ik otiivey, rii harapa yo yato. ²⁵ Yaka tawa ma God riiti kigdomek iken otiiney, riipa harapa yo mayakan otiikiita. Wowak, kamel ye wowi pinya supuk iyarek otiiney diita yo karakada. ²⁶ Ma mima ye meejiichi riina woher, “Kapo nama yenya yesokwa yichikiita?” ²⁷ Jisas awasen wor, “Boboy ma ye keena saka otiitawak, God riitaba otiito.”

²⁸ Pita rii eecha wor, “Na he. Nota noti akan heechi miina sumowutar.” ²⁹ Jisas rii yenya eecha wor, “Ada kwona wocho: diita maji siiken. Ma rii riiti akan, miman, yaka kumwoyen, awi eepin, yikapwan heechiniga God riiti kigdom iken wonyey, ³⁰ diita apa nedii riipa nokwapa nokwapa boboyen yakiita. Kommas nedii riipa eechaba eechaba takiita.”

JISAS RIITA SOKWAR NEDIK MAJI BAR

³¹ Jisas rii 12 disaipel yechaban eecha wor, “Na meeji. Nota Jerusalem akamak ichu. Mashi tar piirapet yecha Ma Yikapwa majin keyitar. Eyey maji yecha keyitarek, worek, Jerusalem akamak eeka sokwakiita.” ³² Riina anadii ma tapak yeechi

hanak, yecha riina wosaboyeniga, wokwoyaniga, sogweya piikiita. ³³ Yecha riina kubuk pichiniga sowakwonak, yadii piiriichar siichi riipa awasen saniyakiita. ³⁴ Worek, riiti disaipel yecha riita bar maji saka hikirek. Maji mu eeta veenyetar eena yecha Jisas riita bar maji saka meejirek.

JISAS RII MIY KIITIIR MA OTII KEPI SIIR

³⁵ Jisas riita Jeriko akamak icharek, miy kiitiir ma por rii yichinga yan wo wohechar. ³⁶ Rii nobok yicharek, ma mima ye icharek, rii meejichi woher, “Iiboy otiito?” ³⁷ Ye meejichi eecha wor, “Nasaret Jisas riita yato.” ³⁸ Worek, rii meejichi rii uwar, “Jisas! Devit riiti neja, ana na inyakapwa hikichi na ba diigiichi!” ³⁹ Worek, yecha riina ow bachi anacheker. Worek, rii harapa teejiniga uwar, “Devit riiti neja, ana na inyakapwa hikichi na ba diigiichi!” ⁴⁰ Worek, Jisas rii meejichi siitiir. Siitiichi rii eecha wor, “Miy kiitiir ma riin adak na yeechi yaya.” Ye riina yayaniga bana bana tarek, Jisas rii eecha wor, ⁴¹ “Ada miina shecha otiiken mii wocho?” Rii awasen wor, “Ada miy mey maka heken.” ⁴² Jisas rii riina eecha wor: “Mi miyin na he. Miita hiki siitii chichawa boboy eeta miina otii kepi sowa.” ⁴³ Worek, miy otii kepi siirek, rii her. Hechi rii Jisas riina sumowuniga God riina woshiatar. Ma mima yecha hechi yecha God riiti hin yesokwatar.

19

SAKIAS RIITI NOMA

¹ Jisas rii Jeriko akamak iyarechi i wok yayer.
² Takis yan harapa ya tar ma rii eeka tar. Riiti hi eeta Sakias. ³ Rii tobo kada tar. Tobo kada tarek, Jisas riina heken eena otii otii hechar. Rii saka kiki siirek, ma mima kaw ye howuka siir.
⁴ Eena rii amaba i mapo sekamor mek yowur. Jisas riina heken eena i yowur. Rii hikir Jisas riita diita nobok yato. Eena yowur. ⁵ Worek, Jisas riita eeta mek bana bana yaniga rii mo hechi Sakias riina eecha wor, “Sakias, na ameya saka ya. Ada miiti akak apa eeka yik otiito.” ⁶ Worek, Sakias rii ameya saka yar. Saka yaniga inyaka kwoya hikichi Jisas riina woshiar. ⁷ Eyey ma mima ye eena hechi eyipiir. Yecha wor, “Diita ma Jisas rii kapasek otii tawa ma riiti akak otii ak iwa.” ⁸ Worek, Sakias rii siitiichi Harapa riina eecha wor, “Harapa Ma, na meeji. Ada eeji boboy nediik piikiichi kiiriisiposii tawa ma kawen yenya hakiita. Ada ma kaw yenya hiyik yari, anapa yenya awasen diipiira kapiira hakiita.” ⁹ Jisas rii riina eecha wor, “Apa diita magwi eena yesokwa yichawa. Diita ma rii eechaba Ebrahim riiti yikapwa. ¹⁰ Nobo somoye tawa ma yenya yesha yeechi yesokwa yichiken eena Ma Yikapwa rii yar.”

MONI YA OTII TAR NOMA

¹¹ Worek, Jisas rii diita shiyi tawa noman meeji tar ma yenya sawor. Jisas riita Jerusalem akamak eeta nedii iyarek otii. Eena ye eecha hikir God riiti kigdom kapo ameya sokwakiita. ¹² Eena Jisas rii diita noman eecha wor, “Harapa ma por tarek, rii heechi yapak tawa eemek ir. Riina harapa

aka tabo yiman otiiken eena ir. Kommas riipa riiti eemek awasen yakiita. ¹³ Yapa eemek ik otiirek, rii riiti wakasa ma 10 yenya uwar. Uwachi yenya moni yan pochin podat podat har. Heechiniga rii eecha wor, 'Diita moni yan na yeechi. Ada i akar eemek tanak, kwo diita yan napa yeechi akar yan na otii.' ¹⁴ Worek, kata nosap tawa ma yecha riina yuyar. Worek, Harapa ma rii heechi irek, yecha yechi wakasa ma kawen majin wochirek ir. Ye eecha wochirek irek, eecha wor: 'Nota kata ma riita aka tabo yima siinan yuyawa.'

¹⁵ "Worek, harapa ma riina aka tabo yima otiichir. Otiichirek, rii awasen yar. Awasen yarek, rii riiti moni ya har wakasa ma yenya uwachi wor: 'Adaka na ya. Anapa hekiita kwo kapo ya shasha otiitar?' ¹⁶ Worek, meejichi mapo yar ma rii yaniga eecha wor: 'Harapa ma, miita ana podat har yan ada otiiniga 10 mani yan kawka yar.' ¹⁷ Worek, rii awasen wor: 'Eeta kepi. Mii eeta wakasa ma kepi. Miita karakada boboy miita hehar sumowuri, anapa miina otiichinyak, miipa 10 harapa akamak kubu neeki ma siikiita.' ¹⁸ Worek, akar wakasa ma por rii yaniga eecha wor: 'Harapa ma miita ana har yan ada otiiniga 5 mani yan an kawka yar.' ¹⁹ Rii meejichi awasen riina eecha wor: 'Anapa otiichinyak, miipa 5 harapa akamak kubu neeki ma siikiita.'

²⁰ "Worek, akar wakasa ma rii yaniga eecha wor: 'Harapa ma, miiti manyi yan diita tawa. Ada ya pochin eeji siivatabik jichi veenyitar. ²¹ Ada miina akiitar. Mii hapaga tawa ma. Boboy miitikasakech mii i yayato. Saga miita saka

chichawak, mii yeechi yayato.’

²² “Worek, rii awasen riina eecha wor: ‘Mii wakasa ma kapasek! Miita bawa maki anapa yayanak, miina diigii poyekiita. Mii eecha hikitu ada hapaga tawa ma. Mii eecha hikitu boboy ee-jikasakech ada yayato, saga ada saka chichawak ada yayato. ²³ Wonyak, miita hikitari boyewak miita ada miina har yan beng saka heechirek? Miita eecha otiyega ada awasen yawak, ada mani yan awasen yeechi win mani eecha waga yawa!’ ²⁴ Wochi rii kata siitii tawa ma yenza eecha wor, ‘Mani ya pochin na yeechi 10 mani ya tawa man na pochi ha!’

²⁵ “Worek, yecha riina eecha wor, ‘Harapa ma, boyewak riina kawka hak? Rii 10 mani ya tawa!’

²⁶ “Worek, rii eecha wor, ‘Ada kwona wochi, kata ma ye boboyek tawey, yen boboyen kawka hakiita. Kata ma ye boboy biish tawey, karakada boboyek yechaka tawey, ye heechikiita.

²⁷ Wowak, kata ma ye ana piken otiitawey, an harapa aka tabo yiman siinan yuyawey, yenza na yeechi adak yayanak, eeji mi somak na pi sowakwo.’ ”

JISAS RIITA JERUSALEM AKAMAK IYARER

²⁸ Jisas rii diita majin yenza wochi rii mapo Jerusalem akamak ir. ²⁹ Rii Betpasi akamak Betani akamak iyarek otiitar. Eeta akama Oliv kwowu bana bana tar. Iyarek otiitarek, rii riiti disaipel upurusen heechirek, piir mapo ir. ³⁰ Rii piiriina eecha wor: “Kicha na kata akama yepak i. Iyarenak, donki yi kicha hekiita. Mashu ma por rii eeta donki yin saka yo yicharek. Eena

na heemachi na yeechi yaya. ³¹ Ma por rii kinya wohenyey, ‘Boyewak kicha donki heemato?’ Riina napa awasen eecha wo: ‘Eeta Harapa ma rii yoka tawa eena yeshato.’ ”

³² Worek, piiriita iniga her, Jisas riita bar maji eeka tar. ³³ Piiriita donki yin heemachiniga donki ma ye piiriina eecha wor: “Boyewak ki donki hemato?” ³⁴ Worek, piir awasen eecha wor: “Eeta Harapa Ma rii yoka tawa eena yeshato.”

³⁵ Worek, piiriita donki yeechi Jisas riina ye ir. Ye irek, piiriita maba riki yeechi donki maban ruwuchir. Ruwuchi piiriita Jisas riina yesokwa howuk yichir. ³⁶ Riita donki yiniga icharek, yecha yechi maba rikin nobok seechitar. ³⁷ Riita Jerusalem akamak iyarek otiiterek, Oliv Kwowu nobo i ye i icharek, nokwapa nokwapa riina sumowu tawa ma ye God riina woshieechiniga riina kwoyaba baterek, kwoyaba hikitar. Yecha harapa otiir boboyen herin eena yecha God riiti hin harapa yesokwa tar. ³⁸ Ye eecha wor:

“Eeta aka tabo yima rii God riiti hik yatawey,
God riitana na hehar ta.

God riiti inyaka eeta kwoya woy hikitu!

Howuk tawa God riiti hin na yesokwa ta!”

³⁹ Worek, Perisi ma kaw eeka tari, ye eecha wor, “Maji pokii ma, miiti disaipel yechikujan na dasepii!” ⁴⁰ Worek, Jisas rii awasen wor, “Ada kwona wocho, yecha yechi kujan dasepiiney, diita yichawa papa yepa teejikiita.”

*JISAS RII JERUSALEM AKAMA MA MIMA
YECHA KECHI KEYATAR*

⁴¹ Rii Jerusalem akama bana bana irek, rii hechi eena keyatar. ⁴² Keyaniga eeche wor: “Ada diita boboyen siiken hek, kwo siiken hikitu: inyaka otii kepi sii tawa boboy. Wowak, kwo saka hewak. Eena ada keyato. ⁴³ Eeta nediik yakiita kwonow ana pichawa ma yanak, yepa kwona heedii par payachi nediik heechikiita. ⁴⁴ Wonyak, yepa kwona eyey ma mima yen inyi nediik tanak, pi hama seechikiita. Yepa inyi jichar papa eyey rabo hamakiita. Eeta nedii God riita kwona yesokwa yichik yari, kwo saka herek, eena kwon pi hama seechikiita!”

JISAS RII JU MA YECHI LOTU AKA WOK IR

⁴⁵ Jisas riita Ju ma yechi lotu aka wok iniga rii mani ya yo otii tar ma yenya kikiir heechirek ir. ⁴⁶ Worek, rii eeche wor, “God rii mashi keyir majik eeche wor: ‘Eeji ada sii eeta ana maji ba tawa aka siikiita.’ Wowak, kwo otirek, diita aka sii hiyi ya tawa ma yechi aka.” ⁴⁷ Worek, eyey yadii Jisas rii lotu harapa akak maji pokii tar. Harapa opelen otii tar ma yecha lo majin pokii tar ma yecha, aka tabo yima yecha Jisas riina sowakwo nobon yeshatar. ⁴⁸ Worek, yecha pi nobokasakech. Eyey ma mima yecha riina wageteyetar. Riiti eyey majin yecha meejik gegiyar. Eena yecha riina saka pi sowakworek.

20

YECHA JISAS RIINA WOHER: MIIN NAMA HISAW MA WOR?

¹ Yadii pochik Jisas rii harapa lotu akak ma mima yenya maji pokii tar. Rii God riiti hadabas

majin eena sawo tar. Sawo tarek, harapa opelen otii tar ma yecha, lo maji pokii tar ma yecha, akar harapa ma yecha yaniga ² riina eecha wor: “Nona na sawo, nama miina wochirek, miita diita boboy otiito? Nama diita boboyen miina harek, miita otiito?” ³ Worek, Jisas rii awasen wor, “Ada kwona maji wohek. Na ba. ⁴ Nama uku yeechir Jon riina wochirek, rii uku yeechi tar? Kapo God riita riina wochirek, kapo ma yecha riina wochirek? ⁵ Worek, woher ma yecha awasen awasen maji bar. Ye eecha wor, “No boy shecha wok? Nota baney, ‘God rii riina wochirek,’ riipa awasen bakiita: ‘Boyewak kwota Jon riita bar majinsaka hiki siitiichirek.’ ⁶ Wowak, nota baney, ‘Ma yecha riina wochirek,’ diita nokwapa nokwapa ma mima yecha nona papan yeechi nona rabokiita. Ma mima yecha hiki siitiichichu Jon rii eeta piirapet.” ⁷ Eena yecha Jisas riina awasen wor, “Nota saka hikitawak, nama Jon riina hisiiir.” ⁸ Worek, Jisas rii yenyaawaseneecha wor, “Ada eechaba kwona saka bakiitawak nama ana hisiiirek, ada diita boboyen otiito?”

NOWO OTII TAR MA YECHI NOMA

⁹ Worek, Jisas riita diita shiyi tawa noman ma mima yenya wor: “Ma por rii wain nowon chichar. Chi hamarek, worek rii wakasa ma kaw yecha otiiken eena wochir. Harek, rii riiti akaman heechi akar yapa eemek ir. Irek, nokwapa nokwapa sukwiya eeka tar. ¹⁰ Eeka tarek, siiken siikiir tar yarek, rii riiti wakasa ma riina nowoka tar ma yenya heechirek ir. Riiti nowok tar saga kawen yaken eena heechirek ir.

Wakasa ma rii iyarerek nowo oti tar ma yecha riina kubuk pir. Boboy saga riina saka heechirek irek. ¹¹ Worek, rii akar wakasa ma por riina heechirek, kawka ir. I nowok iyarerek, nowoka tar ma yecha riina kubuk pibar. Pibachi kapasek boboy riina otiir. Yecha riina eecha otiichi ye boboy riina saka heechirek irek. ¹² Worek, rii akar wakasa ma kawka heechirek ir. Nowoka tar ma ye riina kawka pir. Pi rabor. ¹³ Worek, nowo ma rii eecha wor, ‘Ada shecha otiik?’ Worek, rii eecha hikir, ‘Eji yikapwa podareban ada rukusii tawey, anapa riina heechinak ikiita. Riina heechinak inyak, yecha riina meejikiita!’ ¹⁴ Hikichi riina heechirek irek, nowoka tar ma ye riina hechi ye awasen awasen wor, ‘Di eeta nowo ma riiti yikapwa. No riina sowakwok. Sowakwonak, diita nowo eeta noti siikiita!’ ¹⁵ Worek, ye riina nowok rabochi sowakwor. Wowak, eeta nowo ma rii nowoka tawa ma yenya kapo shecha otiikiita? ¹⁶ Riipa yakiita. Yanak, riipa nowoka ma yenya sowakwokiita. Wonyak, riipa eeta nowon akar man hehareken hisiikiita.” Ma mima yecha meejichi eecha wor, “God sa anachek!” ¹⁷ Jisas rii meejichi yen hehar hechi eecha woher, “Wowak, diita mashi keyir maji siiti mu ii boy? ‘Kata papan yo oti tawa ma yecha rabori, apa rii eeta aka oti somar kwatii siir.’

¹⁸ Kata ma ye kata papak sakaney eeta papa yenya pishemanekiita. Wowak, diita papa eeta ma hek sakaney, eeta riina monyenak, nosapega siikiita.”

¹⁹ Lo maji pokii tar ma ye, harapa opelen otiitar

ma yecha meejiichi eeta nediik Jisas riina poko jik otii her. Yecha hikir Jisas riita shiyinga batar maji yenya ow maji bar. Worek, akar ma mima yenya akiitarek, eena saka pokojirek.

TAKIS YAN TOKO TAWA MAJI

²⁰ Worek, yecha kowuniga hechar. Yecha akar ma kawen mani yan heechiniga Jisas riina kasiyaken heechirek ir. Maji ama ye ik eena heechirek ir. Diita ma ye ichiniga kapasek boboy otiitarek, ye mukuchikeneecha hikitar ye eeta ma kepi. Ye iniga Jisas riina otii hikisahak ir. Otii hikisheyega yecha riina gavman riiti tapak how haken. ²¹ Maji kasiya ma ye Jisas riina woher, “Maji pokii ma, no hikitumiita batawa maji miita pokii tawa maji eeta maji siiken. No eechaba hecho mii eecha hikitu ma he ho siikiisakech. Podatebak tawa. Mii God riiti nobon nona hehar mukuchuweyitu. ²² Wowak, nona na wo, noti lo kapo shecha wocho. II boy kepi nota Sisa riina takis yan hatawey, ii boy kapasek?” ²³ Worek, Jisas riita yechi inyakan wopun hechi awasen eecha wor, ²⁴ “Ya pochin ana na mukuchi.” Mukuchirek eecha woher: “Namey misoma diika tawa? Namey hi diika tawa?” ²⁵ Yecha wor, “Sisa riiti misoma. Riiti hi.” Worek, Jisas rii eecha wor, “Wowak, Sisa riiti boboyen riina na ha ta. God riiti boboyen riina na ha ta.” ²⁶ Worek, yecha eyey ma mima yechi mi somak ye riiti majin saka otiiniga hikishatarek. Yecha henebarabochi eena ye kuja diimur.

HA TAWA MA SANIYA TAWA MAJI

²⁷ Sadyusi ma kaw ye Jisas riitak yar. Sadyusi ma ye eecha wor, ma mima ye saka saniya sokwatarek. Yecha Jisas riina woher: ²⁸ “Maji pokii ma, Moses rii diita majin keyir: Ma por rii tawey, rii haney, yikapwa biish taney, har ma riiti yaka kumwoy riiti miman sa yanak, har man yikapwa sa kiyachi! ²⁹ Nedii pochi tarek 7 yaka kumwoy tar. Mapo yimowur yaka yikapwa har. Yikapwakasakech. ³⁰ Worek, kumwoy rii riiti miman yar. ³¹ Yatari, rii habar. Nedii ma riita siina yarek, har. 7 yaka kumwoy ye eechaba eechaba otii tar. Ye yikapwakasakech. ³² Worek, mima sii komas habar. ³³ Wowak, saniya sokwa tawa nedii kata mima siin namey mak yakiita? Wyey yaka kumwoy ye siina yatar.”

³⁴ Worek, Jisas rii yenya awasen eecha wor, “Di-ita nosapeka tawa nedii ma yecha mima yenya yato. ³⁵ Wowak, kata har ma mima yecha kepi wi-irek, yesokwanak, eechaba eechaba tanak, yecha miman saka yakiitawak, man saka yakiitawak. ³⁶ Yecha ejel tawaga eecha takiita. Yecha saka hakiitawak. Ye God riiti yikapwa sowa. Ye harek, God riita otiichirek, yecha saniyeechi wokwar. ³⁷ Moses rii hehar mukuchir har ma yenya yesokwakiita. Mashi karakada men uwurek, Moses rii her. Herek, Moses rii eecha wor: ‘Eeta God eeta Ebrahim riiti God, Aisak riiti God, Jekop riiti God.’ ³⁸ Maji mu diitata: God rii eeta tawa ma yechi God. Har ma yechi Godekasakech. God riita ma yenya hechawey, eyey ma yecha tawa.”

³⁹ Worek, lo maji pokii ma kaw eecha wor, “Maji pokii ma, eeta maji kepi.” Worek, yecha

riina saka maji kawka woherék. ⁴⁰ Yecha akiitar.

KOMAS YAKIITAWA MA MAJI WOHER

⁴¹ Jisas rii yenya eecha wor, “Boyewak keyir maji eecha wocho eeta Kraist, eeta komas yakiitawa ma, rii eeta Devit riiti yikapwa? ⁴²⁻⁴³ Devit riitaba eecha wor,

‘Eeta Harapa rii eeji Harapa riina eecha wor:

Eeji mama yepak diika na yi.

Yichanak, miiti ow ana pichawa man ada oti-ichinyak,

miipa yen yatiik piitii dagiir takiita.’ ”

⁴⁴ Wowak, Devit rii riina eena habar, ‘Harapa.’ Habatarek, boyega komas yakiitawa ma rii, eeta Kraist, rii Devit riiti yikapwa siikiita?”

JISAS RII LO MAJI POKII TAR MA YENYA MAJI BAR

⁴⁵ Eyey ma mima yecha Jisas riina wageteyeniga, Jisas rii riiti disaipel yenya eecha wor: ⁴⁶ “Lo maji pokii tawa ma yenya na ow poy sii. Kaw yecha siivatabi gworowoka chishitu. Yecha awaba eemek eeka iwak, ma mima yecha lo maji pokii ma yenya woshi ato. Woshi atawak, lo maji pokii ma ye inyaka kwoya hikitu. Yecha harapa worebey lotu aka taweyek yecha eeka yichu. Nokusha atanak, yecha harapa worebey eeka yichu. ⁴⁷ Yecha mibiya mima yechi boboy eyey yato. Yechi akan hiyika yato. Wowak, yecha woshepiiniga God riina harapa maji batol Komasa yenya anaseechi pinyak, yecha harapa kapa meejikiita.”

21

MIBIYA MIMA SII YAN GOD RIINA HAR

¹ Jisas rii mey maka hechi rii mani yaka tawa ma yenya her. Ye mani yan bokis lotu akak tari, eeka heechir. ² Heechi rii kiiriisiiposii tar mibiya mima siina hebar. Sii karakada ya upuruseban heechir. ³ Worek, Jisas rii eecha wor, “Ada kwona wocho diita kiiriisiiposii tawa mibiya mima sii harapa ya siiken har. ⁴ Wiita kiiriisiiposii tawey, sii siiti eyey yan har. Mani yaka tawa ma yecha kaw hawak, harapa ya kaw yechaka tawa.”

HARAPA LOTU AKAN DIIGIIR MAJI

⁵ Ma kaw ye harapa lotu aka maji batar. Eeta aka ma ye kwoya her. Mashi harapa kepi otiir papa eecha tar. Ma mima kaw ye papan God riina har. Akar boboy riina mashi har. Eena yecha hechi kwoya hechi maji bar. ⁶ Worek, Jisas rii eecha wor, “Diita eyey boboyen kwota heweyn eyey papan heweyn, komas reekiichi sakakiita. Ma ye papa pochi hek awa awa ho siichiri, sakapa takiitawak. Eyey sakakiita.”

KOMAS KAPASEK BOBOY YAKIITA

⁷ Ma ye Jisas riina woher, “Maji pokii ma, kata nedii kapo siitiyekega yakiita? Eeta boboy yak otiiney, nona kapo shecha tawa boboyen mapo mukuchikiita?” ⁸ Jisas rii eecha wor, “Na ow poy sii ta! Yepa eeta kwona woshepiikiita. Nokwapa nokwapa ma ye yaniga eeji he eecha wokiita, ‘Ada eeta riita. Eeta nediik eeta yawa.’ Yenya kwo opoche sumowutanakech. ⁹ Ma ye awa awa ow ana pichanak, kwomeejitanak, opoche

akiitanakech. Diita boboy eeta sapa ya. Ii hamakiitawa nedii saka ameya yakiitawak.”

¹⁰ Rii kawka eecha wor, “Ma ye eem pochik tawey, ye akar eemek tawa ma yenya ow ana pikiita. Akar harapa akama riipa way akar harapa akaman ow ana pikiita. ¹¹ Harapanyenyaw yakiita. Harapa eechi hatawa nedii yakiita. Harapa hak otiitawa nedii yakiita. Eyey eemen. Kapasek boboy neerek otiikiita. Hisaw siirenobo neerek otiikiita.”

¹² “Diita boboy komas yakiita. Wowak, mapo kwona yeechi poko jikiita. Poko jinyak, kata kapasek boboy komas yakiita. Kwona lotu akak anaseechiniga poko jikiita. Kwota eeji hin habatanak, yepa kwona yeechi harapa aka tabo yima, gavman ma yechak kwona yeechi ye i siitiichi maji anasakakiita. ¹³ Eeta nediiik kwopa napa God riiti hadabas maji napa geenyik sawo ta. ¹⁴ Diita makabek na heechi ta. Opoche inyapapwa hikitanakech. Siikayekasii kwota bana maji. ¹⁵ Ada kwona kiyatayekiita. Ada kwona inyaka kepi tawa boboyen kwona hakiita. Hanak, kwoti ow ana pichawa ma ye maji awasen saka bakiitawak. Kwota bana maji yecha saka awasen bakiitawak.

¹⁶ “Kwoti awi eepi, yaka kumwoy, ruwoy, nareboy yecha kwona kaw sowakwokiita. ¹⁷ Eeji hi kwoti sugu wopuk inyakak eeka taney, yecha kwona yuyakiita. ¹⁸ Wowak, kwota kwoti masebiya por saka heechikiitawak. ¹⁹ Na anabeyechi siitii. Anabeyechi siitiitanak kwopa mayama yesokwa yichikiita.”

JISAS RII EECHA WOR JERUSALEM AKAMA KAPASEK SIIKIITA

²⁰ Jisas rii kawka eeche wor: “Ow ana pichawa ma ye Jerusalem akaman saban ow yi hamanak, kwo henyak, kwopa hikikiita akama siina pi hama seechikiita. ²¹ Eeta nedii ma mima ye Judia nosapek taney, ye sapa kwowuk amaba i. Ma mima ye akamak taney, ye sapa heechi. Yecha sabak taney, ye opoche akama iyaretanakech. ²² Diita nedii eeta awasen pik otii tawa nedii. Eecha otiinak, eyey mashi keyir majin wochari, iipa sokwakiita. ²³ Eeta nedii mima ye yikapwa kiya taney, kapasek siikiita. Eeta nedii mima ye yikapwan muku havataney, eeta kapasek siikiita. Hisaw kapasek boboy diikapa yakiita. God riita harapa inyaka kwotayechi ddita ma mima yenya pikiita. ²⁴ Yenya eemek ye ikiita. Biish tawa ma yecha Jerusalem akamak chishitakiita. Biish tawa ma yechi nedii eeta hamanak, ye Jerusalem akamak saka kawka piitiikiitawak.

²⁵ “Komas siirenobo ya, niiwiika, winyumay yechaka siikiita. Diita nosapek nokwapa nokwapa ma mima ye harapa akiita. Somakwotii tawa pa eeta harapa ukuboro sokwakiita. Sokwatanak, wasege yatanak yepa harapa akiitakiita. ²⁶ Hisaw mayaka kapasek boboy diita nosapek yatanak, ma ye akiiniga kowutanak, ma kaw ye akiiniga hamag siikiita. Neereka tawa boboy yepa yechi nobon heechikiita. ²⁷ Yanak, Ma Yikapwariipa eeche yakiita. Hisaw hapaga mayakak hadabas boboyek riipa eeche yakiita. ²⁸ Diita boboy eeta tasiinak, na siitiiniga na mey

maka hecha. Kwona yesokwa yichi tawa nedii eeta bana bana siito.”

ME MAJI POKII TAWA NOMA

²⁹ Worek, Jisas rii diita noman yenya wor, “Pek men akar men na hiki ta. ³⁰ Kwota henyak meshi buyanak kwo eecha hikikiita me siikwakiita. ³¹ Wowey, kwopa na hikikiita God riiti kigdom ameya yakiita.

³² “Na hiki! Diita hega ma saka hamakiitawak, ada bawa eyey maji sii mapo sokwakiita. Sokwa hamanak, yepa hamakiita. ³³ Eeta neer ddiita nosap eeta eyey i hamakiita. Wonyak, ada bawa maji eeta saka i hamakiitawak.

NA SIITII KOWU TA

³⁴ “Kwota mayama na ow poy sii ta. Opoche harapa nokusha atanakech. Hapaga uku atanakech. Kwo nosap boboyen opoche inyakapwa hikitqanakech. Otiitaney, hamakiitana nedii yanak, kwonmaniga eecha sakakiita. ³⁵ Man saka tawaga kata nedii eyey diita nosapek tawa ma yenya eecha sakakiita. ³⁶ Na siitii kowu ta God riina maji ba ta. Siitii kowu taney, God riina maji ba taney, kwopa anabeyechi siitikiita. Anabeyichi siitiinak, diita kapasek boboy yanak, kwopa eyey kepi siikiita. Siichi kwopa Ma Yikapwa riiti mi somak siitikiita.”

³⁷ Eeta nedii Jisas riita Ju ma yechi harapa lotu akak maji pokii tar. Hogo sii nedii riita Jerusalem akamaka heechi sabak i Oliv Kwowuk eeka i watar. ³⁸ Niyegak eyey ma mima ye harapa lotu akak riiti maji meejik ichar.

22

JU MA YECHA JISAS RIINA KAPASEK BOBOY OTIIKEN HIKITAR

¹ Eeta nedii Ju Ma yechi Pasova nokusha atar nedii. Yecha eecha Gey Yis Biish nokusha atar.

² Harapa opelen otiitar ma ye, lo maji pokii tar ma ye Jisas riina sowakwoken otii otii her. Sowakwo nobo yesha hipur. Yecha ma mima yenya akiitar. Nokwapa nokwapa ma mima ye riina sumowu tarek, eena ye akiitar.

³ Worek, Gaba rii Judas Iskeriot riiti sugu wopu wok ir. Rii eeta Jisas riiti disaipel por. ⁴ Worek, Judas rii heechi harapa opelen otii tar ma yenya harapa lotu akan siitii kowu tar ma yenya maji bar. Boyega riita Jisas riina yechi tapak howu hak wonyak, eena maji ba tar. ⁵ Yecha meejichi inyaka kwoya hikichi Judas riina mani ha maji wor. ⁶ Judas rii yechi majin wohowur. Wohowurek, Jisas riina yecha pi nobon eena yeshar. Mima ma yecha henyan yuyar eena yeshar.

JISAS RII PASOVA NOKUSHA AK OTIITAR

⁷ Gey Yis Biish nokusha a nedii yar. Ma mima ye sipsip yin sowakwoken otiitar. ⁸ Worek Jisas riita Pita, Jon piiriina heechirek ir. Rii piiriina eecha wor, “Na i. Noti Pasova nokusha ak na sayarechi.” ⁹ Piir meejichi woher, “Mii shecha hikitu? Sicha kapo siita sayarechik?” ¹⁰ Rii eecha wor, “Na meiji. Ki akamak iyarenak, kipa hekiita ma por rii uku awen kiyato. Nobok jawonak, riina na sumowu. Rii aka wok inyak, na sumo iba. ¹¹ Ki iyarenak, aka ma riina na wohe, ‘Eeta Maji Pokii Ma rii miina wocho: Siitak tawa aka wo

adaka eeji disaipel yechaka Pasova nokusha ak?
¹² Wonyak, riipa kinya aka won mukuchikiita. Eeta aka wok otiwa a tawa boboy eeka tawa. Kicha na eena sayarechi ta.” ¹³ Worek, piir heechi ir. Heechi iyarerek, piir her Jisas bar maji eeta tar. Tarek, ye Pasova otiwa a boboy sayarechir.

HARAPA MA RIITI ABOBOY

¹⁴ Pasova nokusha ar nedii yarek, Jisas riita riiti aposel yechaka cheyek yir. ¹⁵ Worek, rii yenya eecha wor, “Komas ada harapa kapa meejiikiita. Mapo ada Pasova aboboy kwotaka nota ak gegiyato. ¹⁶ Ada kwona wocho, ada diita aboboy diika kawka saka akiitawak. Ma ye diita aboboy siiti mun God riiti kigdom eemen hikinak, anapa kawka yechada akiita.” ¹⁷ Worek, Jisas rii heebiya yeechi God riina maji ba wor, “Diita wain uku yeechi na homachichiniga an. ¹⁸ Ada kwona wocho: Apa diita wain ukun kawka akasakech. Komas God riiti kigdom yanak, eeta nedii anapa diita ukun kawka akiita.” ¹⁹ Worek, rii geyen yeechi God riina maji bachi yenya hachi wor, “Dii eeta eeji maba. (Ada kwona hato. Kwota na eecha otiitaney, ana na hiki ta.” ²⁰ Otii a hamarek, riita heebiya eechara yeechi yenya har. Rii eechara wor, “Diita heebiya eeta God riiti akar wohowur boboy. Eeji pi sakanak, ii eeta hapaga siikiita. Ii eeta poko shik kiitiito. Eeji pi eeta kwona gwotapakachiwa.)

²¹ “Wowak, na he! Kata ma rii ana magi-irechichawak, riita diita cheyek adaka yichu!

²² God riita otiichirek, Ma Yikapwa riipa hakiita.

Wowak, kata ma rii riina magiirechichawak, ri-
ipa eeta kapasek wey siikiita.” ²³ Worek, yecha
awasen awasen maji wohechar, “Kapo namapa
diita boboyen otiikiita?”

NAMA EETA HARAPA

²⁴ Jisas riiti disaipel yecha awa awa ow maji
bar. Yechaka tari, kapo nama eeta harapa, kapo
nama eeta karakada eena awa awa maji bar.
²⁵ Jisas rii yenya eeche wor, “Diita nosapeka tawa
aka tabo yima yecha wochuwak ma ye otiito.
Hapaga boboy yechaka tawak, ye mima ma yenya
dagiirepoytu. Riina habato rii ma mima yenya
hehar tawa ma. ²⁶ Wowak, diita nosap otii tawa
abo kwotaka opoche otii tanakech. Harapa ma
kwotaka tawey, riita yikapwaga sa ta. Neeki
yesokwa tawa ma rii kwotaka tawey, riita wakasa
ma tawaga sa eeche ta. ²⁷ Diita nosapeka tawey,
nama eeta harapa? Ma kaw cheyek ak yichawey,
ma kaw aboboy gwotiito. Nama eeta harapa diita
nosap? Yichawa ma rii eeta harapa. Wowak, ada
kwona wocho, ada kwotaka tawey, ada wakasa
ma yo otiito.

²⁸ “Nokwapa nokwapa nomoya boboy adaka
eechayatari, kwo ana heechi ikasakech. ²⁹ Eeji
Apoko rii ana harek, ada ma mima yesokwa
neekitu. Riita ada yesokwa neeki tawa boboyen
harega, ada kwona eecheba hakiita. ³⁰ Komasa
kwopa eeji kigdom eemek cheyek eeka aboboyen
ukun yi akiita. Kwopa harapa worebey yichiniga
kwopa Isrel riiti 12 magwi yenya anasakiita.

*JISAS RII EECHA WOR PITA RII JISAS RIITI HIN
VEENYIKIITA*

³¹ “Saimon, Saimon! Na meeji! Gaba rii ana woher kwon yeechiniga otii otii heken. Wit sharega saniga yichinak omu saniga yicha waga Gaba rii kwona eechaba otiiken gegiyato. ³² Wowak, ada God riina maji bar. Miiti God riina hiki siitiichichawa boboyenkwna heechinakech eena ada miina God riina hiki siitiichichawa boboyen kwona yanak, mii miiti yaka kumwoy yenya na otii sa hapaga sii.” ³³ Pita rii awasen eecha wor, “Ada miitaka poko jibak iken hikitu. Ada miitaka habak iken hiktu.” ³⁴ Jisas rii eecha wor, “Ada miina wocho, eeta apochok rii aya nediik miita eeji hin veenyiniga piiriichar woki-ita, ‘Ada riitikasakech.’ Wonyak, eeta apochok rii aya wokiita.”

YA WOY KWO, BOBOY WOY KWO, EEKI MAJI

³⁵ Worek, Jisas rii yenya eecha woher, “Mashi ada kwona heechirek iri, mani ya woy kwo, boboy woy kwo, su saka ye irek, Kwo boy boboyekasakech. Kwo boy dopotar? Yecha eecha awasen eecha wor: “Nowi tar.” ³⁶ Jisas rii awasen wor, “Wowak, apa na komas nedii kata ma rii mani ya woy kwo taney, boboy woy kwo taney na yeechi ye i. Kata ma rii eekik tanan siiney, riipa riiti saket na heechi mani ya yeechi, eekin tokochi na ye i. ³⁷ Ada kwona wocho: mashi keyir maji ana bari, ii sapa sokwa. Eecha wor, ‘Rii pokojir ma yechaka eecha heechir.’ Eeta mashi keyir maji ana bari, eeta omutiik sapa wokwa.” ³⁸ Disaipel ye meejiich wor, “Harapa Ma na he! Eeki upurus diika tawa.” Rii eecha wor, “Eeta kiki sowa.”

JISAS RII GOD RIINA MAJI BAR

³⁹ Jisas rii heechi Oliv kwowuk heechi ir. Rii otii tar abo. Riiti disaipel ye riitaka eecha ir. ⁴⁰ Ichar eemek iyarerek, rii yenya eecha wor, “God riina na wohecha. Kapasek boboy yanak, kwon otii otii hekasakech.” ⁴¹ Worek, rii yenya heechi ameda i sakachi God riina maji batar. ⁴² Rii God riina bar, “Apoko miiti inyaka eecha hiki taney; diita kapasek boboy adak yatawey mii na kwoyava yeechi. Wowak, eeji inyakak otiikasakech. Miiti inyakak na keena otii ta.”

⁴³ (Worek, ejel por hevenek tar yarin, riitak yeechi riina otii kiyapor. ⁴⁴ Worek, rii God riina harapa maji bar. Riiti maba ukurama eeta pi saka tawaga eecha sakato.)

⁴⁵ Worek, rii sokwachi riiti disaipel yecha tar eemek ir. I heri, yechi bii nomoyarek, watar. ⁴⁶ Worek, rii yenya woher, “Boyewak kwo wato? Na sokwachi God riina maji ba. Banak, kapasek boboy yanak, kwona otii otii hehasakech.”

MA YE JISAS RIINA POKO JIK YAR

⁴⁷ Rii maji baniga ma ye yar. Judas, Jisas riiti disaipel ma por rii mapo tar. Rii yaniga rii Jisas riina omoreremorek yar. ⁴⁸ Yarek, Jisas rii eecha woher, “Judas mii boy ya ana omoreramorek Ma Yikapwa riina magiirechichu?” ⁴⁹ Kata daisaipel yecha Jisas riitaka tari, otiik tawa boboy yecha heri yecha eecha wor, “Harapa Ma, no boy kapo noti eekik ow ana pik?” ⁵⁰ Disaipel por rii eeki yeechi harapa opelen otii tar ma riiti mabiya tiim rabor. ⁵¹ Worek, rii eecha wor, “Eetayo!” Worek,

rii wakasa ma riiti mabiya tapak how neekeri, eeta kepi siir.

⁵² Worek, Jisas rii harapa opelen otii tar ma yenya, harapa lotu akan siitii kow tar ma yenya, Ju ma yechi harapa ma yenya Jisas riina yak yari, Jisas rii yenya eecha wor, “Boyewak kwo ana kubuka, eekika ana eecha yak yawa? Ada boy hiyiya ma? ⁵³ Eechaba eechaba yadii ada harapa lotu akak kwotaka tar. Ada eeka tari, kwo ya ana otiik yakasakech. Wowak, diita nedii eeta kwoti. Diita nedii eeta hapaga niyi yo otii tawa ma riiti.”

PITA RII JISAS RIITI HIN VEENYIR

⁵⁴ Worek, yecha Jisas riina yeechi harapa opelen otii tar ma riiti akak ye ir. Ye iniga Pita rii yenya yapak sumowutar. ⁵⁵ Ma kaw ye aka saba inyi wok hi tuku tar. Hi tuku tarek, ma kaw ye hik yicharek, Pita rii yaniga ii bak yir. ⁵⁶ Yirek, wakasa mima pochi sii riina hechi sii riina he siitiichi eecha wor: “Diita ma rii Jisas riitaka eechaba tar.” ⁵⁷ Worek, Pita rii eecha wor, “Yaho. Mima, ada riina hekasakech!” ⁵⁸ Kommas ma por riina hechi eecha wor, “Mii eetata, por!” Worek, rii awasen wor, “Yaho, ada riitikasakech.” ⁵⁹ Awa kommas akar ma rii eecha kwodii wor, “An her diita ma rii riitaka tar. Rii eeta Galili nosap ma.” ⁶⁰ Worek, Pita rii awasen eecha wor, “Yaho. Ada miiti maji meejikasakech.” Worek, riita maji wocharek, apochok aya ameya wor. ⁶¹ Worek, Jisas rii siitiiniga dareboyechi Pita riina he siitiichir. Herek, Pita riita Jisas riita bar maji hikir: “Apa miita piiriichar eeji hin veenyiniga wokiita, ‘Ada riitikasakech. Wonyak, eeta apochok rii aya

wokiita.” ⁶² Worek, Pita rii heechi sabak i harapa keyatar.

JISAS RIINA WOSABOYECHI KUBUK PIR

⁶³ Ma ye Jisas riina siitii kow tar. Siitii kow taniga Jisas riina wosaboyechi kubuk pir.

⁶⁴ Worek, yecha riiti miyin siivatabik jir. Jichi yecha riina kapasek woher, “Na ba. Nama miina piwa?” ⁶⁵ Worek, akar kapasek majin yecha riina wor.

JISAS RIIN KAUNSIIL MITING YE IR

⁶⁶ Uhadiirek, Ju ma yechi harapa ma ye, harapa opelen otii tar ma ye, lo maji pokii tar ma ye ya yopo yichar. Worek, ye Jisas riina yayar.

⁶⁷ Yayarek, yecha eecha wor, “Nona na ba. Mii boy kapo eeta komas yak tawa ma?” Worek, rii awasen eecha wor, “Ada kwona wonyey, kwota ana saka hiki siitiichikiitawak. ⁶⁸ Ada kwona maji whohenyey, kwopa saka an awasen wokiita.

⁶⁹ Apa na komas Ma Yikapwa rii Harapa Mayaka God riiti mama yepa tapak yikiita.” ⁷⁰ Worek, eyey awasen wor, “Mii boy God riiti Yikapwa?” Rii awasen eecha wor, “Kwota bawey, eetata.”

⁷¹ Yecha awasen eecha wor, “Nopa boy majin kawka meejiikiita? No riiti majin no meejiwa.”

23

YECHA JISAS RIINA PAILAT RIITAK YEECHI YE

IR

¹ Worek, yopo yichi sokwachi Jisas riina yeechi Pailat, aka tabo yima, riitak ye ir. ² Ye irek, yecha riina ow maji bar. Eecha wor, “Kata ma rii nona ma miman nobo kapaseken mukuchichu.

Rii eecha wor: ‘Sisa riina takis yan hatanakech.’
 Rii eecha wor: ‘Ada eeta Kraist, eeta aka tabo yima.’” ³ Pailat rii meejichi riina eecha woher, “Mii boy Ju Ma yechi aka tabo yima?” Jisas rii awasen wor, “Mi maji eetata.” ⁴ Worek Pailat rii harapa opelen oti tar ma yen, ma mima yen eecha wor: “Ada riiti majin meejiwey, rii eeta kepi. Boy nobok adapa riina dagiir poyekiita?” ⁵ Worek, yecha harapa ow maji bar. Ye eecha wor: “Rii maji pokii tawey, nokwapa nokwapa ma ye inyakapwa kapasek hikichi kapasek nobok ir. Rii Galili nosapek sokwachi Judia nosapeka icharin rii apa diika yar.”

YECHA JISAS RIINA HEROT RIITAK YE IR

⁶ Pailat rii meejichi eecha woher, “Diita ma rii boy Galili ma?” ⁷ Herot rii Galili nosapen aka tabo yima. Pailat rii meejichi Jisas ri yir eem eeta Herot riita neeki siitii tar eem. Rii meejichi rii Herot riitak heechirek ir. Eeta nedii Herot rii Jerusalem akamak tabatar.

⁸ Herot Jisas riina hechi rii inyaka kwoya hikir. Rii Jisas rii oti tar abon mashi meejir. Meejichi rii mapo Jisas riin heken gegiyar. Kapo Jisas riita merikal otiinak heken gegiyar. ⁹ Worek, Herot rii Jisas riina nokwapa nokwapa maji woher. Woherek, Jisas rii awasen bakasakech. ¹⁰ Worek, harapa opelen oti tar ma ye, lo maji pokii ma ye ya Jisas riina kapasek ow majin wor. ¹¹ Herot riita riiti ow ana pichar ma ye Jisas riina wokwoyar, riina wosaboyer. Yecha aka tabo yima yechi siivatabin yeechiniga riina ruwuchir. Worek, ye Jisas riina kawka Pailat riitak heechirek ir.

¹² Eecha otiirek, eeta yadii nedii Pailat, Herot piiriita nareboy siir. Mashi piir ow ana pichar.

JISAS RIINA SOWAKWO MAJI BAR

¹³ Pailat rii uwarek, harapa opelen otii tar ma ye, Ju ma yechi harapa ma ye, ma mima ye ya yopo yichar. ¹⁴ Yicharek, rii yenya eecha wor, “Kwo diita ma riin adak yayar. Ya yeechi ana eecha worek rii ma mima yenya kapasek nobon mukuchichar. Apa kwota diika tawak, ada riina wo wo hewa. Ada wo wo hewak, ada hecho kwota riina kapasek yo otii majin bawey, rii takasakech. ¹⁵ Herot rii eechaba heri, rii adak heechirek yar. Rii kapasek boboyen saka otiirek. Boyewak nota riina pi sowakwok? ¹⁶ Ada riina kubuk pichi ada riina heechinak ik.” ¹⁷ Worek, eyey ma ye eecha wor, “Riina na sowakwo. Barabas riina na nona heemachi.” ¹⁸ (Eechaba eechaba Pasova nokusha ar nediik Pailat rii poko jichar ma poren heemachichawak ichu.) Eena ye eecha wor: Barabas riina na nona heemachi. ¹⁹ Barabas riita akar ma poren pi sowakwor. Rii ow ana pichar maji barek, ma ye ow ana pi inyakan hikir eena riina poko jir.

²⁰ Worek, Pailat rii Jisas riina heemachik gegi-yar. Eena rii ma yenya ya ya yopo yichi maji wor. ²¹ Worek, ma ye harapa uwar, “Riina na mek ji siiti chi. Na mek ji siitiichi.” ²² Worek, Pailat rii piiriichar wor, “Boy kapasek boboyen rii otiir? Ada riina kubuk pichi heechinak ik.” ²³ Worek, ma ye harapa uwabatar. Yecha eecha wor: “Rin sa mek ji siitiichi.” Harapa uwatarek, ye Pailat riiti inyakan dagiir poyer. ²⁴ Worek, Pailat rii

yechi woher maji meejichi otiir. ²⁵ Barabas riina rii heemachir. Barabas rii akar ma poren pi sowakwor. Rii ow ana pichar maji barek, ma ye ow ana pi inyakan hikir eena riina poko jir. Worek, Pailat riita Jisas riina Ju ma yechi tapak howu harek, ye yechi inyakak hikiri eecha otiir.

JISAS RIINA MEK JI SIITII CHIR

²⁶ Worek, yecha Jisas riina ye ir. Iniga yecha ma poren nobok jawor. Riiti hi eeta Saiman, Rii Sairini nosap ma. Rii saba heechi harapa akama iyareken otiitarek, yecha riina tapa tobok neekichi wohegiya heechirek, rii Jisas riiti men yeechi kiyaniga ir. Kiya Jisas riina sumowuniga ir.

²⁷ Nokwapa nokwapa ma mima ye Jisas riina sumowuniga ibar. Mima kaw ye Jisas riina keya yesokwaniga ichar. ²⁸ Jisas rii yenza dareboyechi eecha wor, “Jerusalem akamak tawa mima, na meeji. Ana opoche keyatanakech. Kwoti yikapwan na eena keya ta. Kwota na mayama keya ta?

²⁹ Eeta nedii yakiita ma mima yecha wokiita:

‘Kata mima ye yikapwan yimowunan biish tawey,
yikapwa baregan yimowan biish tawey,
yikapwan muku heechinan siiney, eeta kepi.’

³⁰ Kata nedii ma mima ye eecha wokiita, ‘Kwow tom na noti mabak saka dagiir! Karakada kwow tom nona na gamu!’ ³¹ Ma yecha eeta kapasek hega boboy me ukuka tanak, otiiney, yepa kapo shecha otiikiita me eeta reekasiinak.”

³² Yecha anadii ma upurusen ye ir. Piir kapasek yo tar ma eena ye piiriina Jisas riitaka

eecha sowakwoken ye ir. ³³ Yecha eem pochi siin eeche habatar “ma masek” eeta eemek iyarer. Iyarerek, yecha eeta eemek Jisas riina mek ji siitiichir. Worek, yecha kapasek yo otiir ma piiriina eecheba iibak ji siitiichir. Por mama yepa shikichirek, por yaji yepak shikichir. ³⁴ Worek, Jisas rii eeche wor, “Apoko, miita yechi kapasek boboyen na kwoyavayeechi. Ye saka oti hechawak.” Worek, yecha riiti saket yeechiniga laki anemeshe rokotarek, ma porek yar. ³⁵ Harapa Ju ma ye siitii Jisas riina wosaboyetarek, ma mima ye mey maka her. Ye eeche wor, “God riita riina hisiirega, rii eeta Kraist, eeta yak tawa ma eeche taney, rii mayama sapa yesokwa yichi. Rii anadii ma yena yesokwa yichir.” ³⁶ Ow ana pichar ma ye eeche riina wosaboyer. Ye riina ya wain ukun howu hak otiir. ³⁷ Ye eeche wor, “Mayama na yesokwa yichi. Mii Ju ma yechi aka tabo yima taney, na oti.” ³⁸ Worek, me subuk jebwa eeke keyir, “RII EETA JU MA YECHI HARAPA AKA TABO YIMA.”

³⁹ Worek, kapasek yo oti tar ma por riin shikichirek, rii tarek, rii kapasek majin Jisas riina wor, “Miita Kraist taney, mii mayama, sinya na yesokwa yichi.” ⁴⁰ Anadii ma por rii riina eeche wosowur, “Mii boy God riina akiikasakech. Yecha miin eecheba anasar. ⁴¹ Sicha kapasek yo otiitarek, eena yecha sinya anaseechiniga dagiir poyer. Wowak, diita ma rii kapasek yon saka otiirek.” ⁴² Worek, rii Jisas riina eeche wor, “Jisas miita eeche yanak, aka tabo yimaga miita eeche yanak, ana napa hiki!” ⁴³ Worek, Jisas rii eeche wor, “Ada miina wocho, apa miitaka adaka

hadabas eemek siikiita.”

JISAS RIITA HAR

⁴⁴ Otii a nedii siirek, ya saka pirek, niyi ya eyey nosap gamur. Awa piiriichar eeta siir.

⁴⁵ Eeta siivatabi harapa lotu akak tari, eeta piikar.

⁴⁶ Worek, Jisas rii aya harapa uwar: “Apoko, eeji mesek miitatapak hatu.” Eecha wochi rii har.

⁴⁷ Ow ana picha harapa ma rii diita hechi rii God riiti hin yesokwachi eecha wor, “Eeta siiken rii eeta ma kepi.” ⁴⁸ Ma mima ye boboy heken eeta eemek ya yopo yirek, diita boboyen herek,

ye yechi akamak awasen iniga mayama inyaka kapasek hikichi biiriipiin hapakatar. ⁴⁹ Eyey ma mima ye Jisas riina hikichi riitaka Galili mima ye Galili nosap heechi Jisas riina sumowutarek, ye yapak siitiichi riina otiirin boboyen her.

JISAS RIINA TIIRIIMOK YE I CHIR

⁵⁰⁻⁵¹ Ma por rii tarek, riiti hi Josep. Riiti aka ma eeta Ju ma yechi akama Arimatia. Rii eeta ma kepi. Riiti he kepi tar. Rii God riiti kigdom kowutar. Rii eeta kaunsi ma tar. Kaunsi ma tarek, rii kaunsi ma yechi inyakak podat hikikasakech.

⁵² Rii Pailat riina hek ir. Jisas riiti maban yeechi ye i chicken eena iniga woher. ⁵³ Worek, rii Jisas riiti maban yeechi apama siivatabik jichi kiya ir.

Irek, papaka tar tiiriimo supuk ye i seechir. Eeta tiiriimo akar man saka chicharek. ⁵⁴ Eeta yadii eeta Sabat yak otiitar nedii.

⁵⁵ Kata mima Galili nosap heechi Jisas riina sumowutarek, yecha Josep riitaka i tiiriimo her. Josep rii Jisas riina seechir tobon eena hebatar.

⁵⁶ Hebaterek, yecha akamak heechi ir. Iri, yecha

akamak maba kwowa ya tawa ukun kwowa ya tawa boboyen sayayerer. Worek, sabat nedii yecha yihapakar. Lo majin wori eecha otiir.

24

JISAS RII SOKWAR MAJI

¹ Uhadiirek, Sade nedii eeta mima ye sayarechi kwowa ya tawa boboyen ukun yeechi tiiriimo supukye ir. ² Iyareri, yecha i her papa tagwa seechi tarek, ³ ye iyarer. Iyareri, Jisasriiti maban saka herek. ⁴ Ye somoyeniga siitii tarek, ma upurus piir ameya yari, piiriiti siivatabi harapa apama hecharek, piir bana bana siitii tar. ⁵ Ye akiichi mo heyirek, piiriita yenya eecha wor, “Kwo boyewwak tawa man har ma tawa eemen yeshato. ⁶ Rii diika takasakech. Rii saniyeechi awasen sokwar. Riita bar maji Galili nosapek tari na hiki ta. ⁷ Rii eecha wor, ‘Ma yikapwa riina kapasek yo otiwa ma yeechi tapak sa howu ha. Howu hanak mek sa ji siitii chi. Ji siitii chinyak, yadii piiriichar siichi sa saniya sokwa.’ ”

⁸ Worek, mima ye riiti maji wori ye eena marenokuk hikir. ⁹ Hikichi ye tiiriimo supun heechi diita otiir majin 11 disaipel yen anadii ma yenya eecha wor. ¹⁰ Yar mima diitata: Maria Magdala, Joana, Maria, Jems riiti awi, yecha anadii mima yechaka aposel yenya i eecha wor. ¹¹ Worek, aposel ye meejiichi hikir mima ye bar maji eeta sobo maji bar. Ye eena saka hikirek. ¹² Worek, Pita rii sokwa tiiriimo supuk amaba ir. Iyarerek, rii i gamuchi tiiriimo siivatabiban mey

her. Worek, rii heechi akamak awasen yaniga eecha otiir boboyen rii eena harapa hikitar.

MA YE EMEAS AKAMAK CHISHITAR

¹³ Diita yadii nedii ma upurus piir Emeas akamak chishitar. Jerusalem akama heechi Emeas 7 mail iyarerek, ¹⁴ piiriita eyey otiir boboy maji batar. ¹⁵ Yecha awasen awasen maji batari, Jisas rii piiriitak yaniga eecha chishitar. ¹⁶ Piiriitak chishitari, piir riina hehar hekasakech. ¹⁷ Jisas rii piiriina eecha wor, “Boy maji ki awa awa ba chishitu?” Meejichi piir ichari siitiir. Nomoyarek siitiir. ¹⁸ Siitiichi ma por rii, riiti hi Kliopas eecha woher, “Mii kapo boy miitaba Jerusalem akamak tarek, diita nedii otiir boboyen saka meejirek.” ¹⁹ Rii awasen eecha wor, “Ii boy boboy?” Piir awasen wor, “Kata Nasaret Jisas riina otiir boboy. Diita ma Jisas rii eeta piirapet. God riita her eyey ma mima ye eecha her rii harapa yo otiiniga harapa maji bar. ²⁰ Noti harapa opelen tawa ma ye noti harapa ma ye Jisas riina Pailat riiti tapak howu harek, yecha riina dagiir poyerek, riina mek ji siitiichir. ²¹ Nota eecha kowu tarek eecha hikitarek rii kapo Isrel ma yenya yesokwa yichik. Diita boboy eecha otiirek, rii hari, piiriichar yadii diita sowa. ²² Mima kaw noti magwi tawey, ye nona wori no nyegarabor. Ye uhadiirek tiiriimo supuk ichi ²³ riiti maban saka herek. Worek, ye awasen ya worek, ejel yenya her. Ejel eecha wor, ‘Rii tawa.’ ²⁴ Ma kaw notaka tawey, ye tiiriimo supuk ichiniga mima bar maji eeta siirek, ye her. Worek, yecha Jisas riina saka herek.”

²⁵ Worek, Jisas rii yenza eecha wor, “Kwo hikishato. Boyewak kwo piirapet yecha bar majin eshar hiki siitiichir? ²⁶ Eeta Kraist rii kapa meeji tawa boboyen sa mapo kiya. Riita mapo sa kapa meeji tawa boboy yeechi komas hadabas boboy riipa yakiita.” ²⁷ Worek, Jisas rii riina mashi keyir majin piiriina geenyik sawor. Rii Moses riiti maji tasiirek, eyey piirapet yechi keyir majin geenyik sawor.

²⁸ Yecha i akama iyarerek, Jisas rii kawka ik oti-irek, ²⁹ yecha riina anachek yayar. Piiriita eecha wor, “Notaka na sii. Niyi siik otiitar.” Worek, rii piiriiti akak eeka siik otiitar. ³⁰ Worek, piiriitaka cheyek yiniga, geyen yeechi God riina maji bachi, geyen reekiichi piiriina har. ³¹ Worek, piiriiti miy eeta tagwachi eeta mey maka riina her. Herek, rii ameya i veenyirek, piir hekasakech. ³² Piir awa eecha wor, “Rii sinya nobok bari, rii mashi keyir maji sinya geenyik bari, si inyaka wopu eeta kwoya woy hikiwa?” ³³ Worek, piiriita ameya sokwa Jerusalem akamak awasen heechi ir. Iyarerek, piiriita 11 disaipel ye anadii ma yechaka ya yopo yicharek, hechi ³⁴ yecha piiriina eecha wor, “Eeta Harapa Ma rii siiken sokwar. Saiman rii riina her.” ³⁵ Piiriita nobok her boboyen yenza geenyik sawotar. Eecha wor Jisas riita geyen reekiirek piiriita riina her.

JISAS RII RIITI DISAIPEL YECHAK YAREK, YE HER

³⁶ Piiriita yenza diita boboyen sawotarek, eeta Harapa Ma rii ameya yechaka siitiitar. ³⁷ Worek, yecha eecha hikir yecha kapo gaban her. Eena eecha harapa akiitar. ³⁸ Worek, ye eecha wor,

“Boyewak kwi inyaka akiito? Boyewak kwo saka eena hiki siitiichirek? ³⁹ Eeji tapan eeji yatiin na he. Dii eeta ada. Ana na neeki he. Wonyak kwo hekiita. Ada maba omu tawa. Ada hapa tawa. Eena spiritekasakech.” ⁴⁰ Worek, rii riiti tapan riiti yatiin mukuchir. ⁴¹ Worek, yecha saka hiki siitiichirek. Yecha inyaka nyegarabori, kwoya hikiri eena saka hiki siitiichirek. Worek, rii eecha woher, “Kwo kapo aboboy tawa?” ⁴² Worek, yecha riina emiyepen kaw har. ⁴³ Rii yeechi yechi mi somak rii ar.

⁴⁴ Worek, rii eecha wor, “Ada mashi kwotaka tarek, ada diita majin kwona bar. Moses riita ana keyir maji, piirapet yecha keyir maji, Sam maji eeta siiken sokwar. Eeta sa sokwa.” ⁴⁵ Worek, rii yechi marenoku tagwarchir. Mashi keyir majin hikiken eena tagwar. ⁴⁶ Rii yenya eecha wor, “Keyir maji diitata: Eeta Kraist rii sa kapa meeji tawa boboyen kiyachiniga sa ha. Hachi yadii piiriichar sa sii. ⁴⁷ Wonyak, riiti hik kapasek nobon dareboyek majin, kapasek boboyen kwoyava ya tawa majin eyey nosap ma mima yenya sapa i sawo ta. Diita majin Jerusalem akamak sa tasii ta. ⁴⁸ Kwota diita boboyen herin, kwopa napa sawo ta. ⁴⁹ Kata boboyen eeji Apoko rii wocharin, anapa kwona hakiita. Wowak, diita akamak na kowu. Howuk tawa hapaga boboy eetapa kwotak apa yakiita.”

GOD RIITA JISAS RIINA YEECHI YEYO IR

⁵⁰ Wowak, rii mapo geenyik saya Betani akamak ir. Eeka rii riiti tapan ye wowuchi yenya rukusiitar. ⁵¹ Rii yenya rukusiitari, rii yenya

heechi howuk hevenek heechi ir. ⁵² Worek, yecha riiti hin yesokwachi Jerusalem akamak awasen inyaka kwoya hiki ir. ⁵³ Harapa lotu akak ichi God riina woshiatar.

GOD RIITI MAJI KEPI
The New Testament in the Washkuk Language, also
known as the Kwoma Language, of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Washkuk long Niugini
copyright © 1974 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Washkuk (Kwoma)

Dialect: Kwoma or Washkuk

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

df8dc48f-feff-515c-a5a2-c9c957dac5bb